

1. UVOD

1.1. Povijest Odsjeka

Povijest umjetnosti na Sveučilištu u Zagrebu predaje se od 1878. godine kada je Izidor Kršnjavi održao uvodno predavanje na Stolici za povijest umjetnosti i arheologiju. Stoga studij povijesti umjetnosti na zagrebačkom Sveučilištu s pravom nazivamo najstarijim strukovnim studijem u našoj zemlji, ali i okosnicom razvoja povijesti umjetnosti u Hrvatskoj. Nastao kao dio šire kulturne inicijative Josipa Jurja Strossmayera i Franje Račkoga. Njegov životni vijek dobrim dijelom prati opće razvojne linije struke kao znanstvene discipline, s time da ga je početka obilježilo djelovanje istaknutih predavačkih osobnosti, od prvaka koji su krajem 19. i početkom 20. st., u zajedništvu s arheološkom strukom dali temelje visokoškolskom obrazovanju povjesničara umjetnosti (I. Kršnjavi, J. Brunšmid), do onih koji su u razdoblju između dva svjetska rata pod dominantnim utjecajem Bečke škole povijesti umjetnosti znatno unaprijedili znanstvenu metodologiju i nastavnu djelatnost (A. Schneider, V. Hoffiller, P. Knoll.). Među njima se posebno ističe Artur Schneider. Formiranjem samostalnoga Seminara za povijest umjetnosti (1928.) i širenjem područja poučavanja na do tada rubna razdoblja (srednji vijek, manirizam, barok) i na nacionalne spomenike, on je dao osobit pečat čitavom tom razdoblju. Od samih početaka studij je bio neposredno vezan uz muzejsku praksu i očuvanje spomeničke baštine i općenito kulturnog nasljeđa, isprva u kontinentalnoj, a potom i u jadranskoj Hrvatskoj.

Nakon Drugoga svjetskoga rata – u skladu s razvojem povijesti umjetnosti kao discipline – zbivaju se temeljne promjene unutar programa studija na zagrebačkom Sveučilištu. Novi naraštaj zagrebačkih profesora povijesti umjetnosti (G. Gamulin i M. Prelog) osnivaju nove katedre i time omogućuju metodološki strože i sveobuhvatnije pristupe povijesnoumjetničkim istraživanjima i temama. Oni se prvenstveno ogledaju u obradi nacionalne umjetničke baštine. Grgo Gamulin sudjelovao je u osnutku Društva povjesničara umjetnosti i znanstvenog časopisa *Peristil*, jedne od najvažnijih stručnih i znanstvenih tribina. Zajedno sa svojim asistentima (R. Putar, V. Horvat-Pintarić, R. Ivančević), Gamulin i Prelog predano su sudjelovali u životu struke i izvan Odsjeka, oblikujući svojim javnim istupima i likovnom kritikom dinamičnu scenu hrvatske suvremene umjetnosti i njene recepcije u šezdesetim i sedamdesetim godinama. Otvorenost prema novim idejama, novim metodologijama i novim medijima odrazio i na život struke i na sâm program studija povijesti umjetnosti. Tako je primjerice na inicijativu Gamulina i Preloga 1960. godine potaknut osnutak Instituta za povijest umjetnosti i arheologiju, koji je

otvorio novo poglavlje u znanstvenom istraživanju hrvatskoga kulturnoga naslijeđa, a zalaganjem Vere Horvat-Pintarić tijekom reorganizacije studija sredinom sedamdesetih pored tradicionalnih katedri – za stari, srednji i novi vijek te metodiku nastave – o sniva i Katedra za vizualne komunikacije i dizajn.

Djelatnost u posljednjem desetljeću dvadesetoga stoljeća odlikuje se s nekoliko događaja važnih za budućnost nastave na Odsjeku i za razvoj struke. Iz okrilja i uz podršku Odsjeka, inicijativom Miljenka Jurkovića u prvoj polovici devedesetih osnovan je sveučilišni istraživački Međunarodni centar za kasnu antiku i rani srednji vijek. Uz potporu i suradnju drugih institucija, Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske i Instituta za povijest umjetosti, od sredine devedesetih Odsjek organizira Dane Cvita Fiskovića, jedini stručni i znanstveni skup takve vrste u Hrvatskoj. U skladu s potrebama za usavršavanjem nastavnoga programa, Odsjek za povijest umjetnosti krajem devedesetih uvodi izborne kolegije, kao začetak veće specijalizacije budućih znanstvenika, nastavnika i konzervatora. S moderniziranim programom koji trenutno čini jednaki broj izbornih i obvezatnih kolegija, Odsjek spremno dočekuje reformu visokog školstva po načelima Bolonjskoga procesa. U posljednjem je desetljeću na Odsjeku organiziran i Poslijediplomski studij povijesti umjetnosti koji je do sada kroz tri generacije upisalo više od 200 studenata iz čitave Hrvatske, a pridružili su im se i polaznici iz susjednih država, što je potvrdilo ne samo punu opravdanost njegova osnutka već i središnju ulogu koju u znanstvenom i nastavnom smislu Odsjek za povijest umjetnosti u Zagrebu ima. S dvadeset nastavnika, od kojih su deset doktora znanosti, osam asistenata te dva vanjska suradnika, Odsjek i danas, nakon gotovo sto i trideset godina od osnutka, i kadrovski i logistički predstavlja središnju ustanovu za naobrazbu budućih stručnjaka, znanstvenika i nastavnika na sve širem području povijesti umjetnosti.

Bogata tradicija, mnogobrojne generacije studenata proizašlih i formiranih na zagrebačkom Odsjeku za povijest umjetnosti te znanstvena i nastavna reputacija njegovih nastavnika, uz više puta iskazanu spremnost za trajnim usavršavanjem i poboljšanjem studija nesumnjivo predstavljaju jasan iskaz njegovih trenutnih mogućnosti i sposobnosti. U slijedu zajedničkih normi integracijskih procesa europskoga visokoga školstva, naš će studij i dalje sustavno njegovati svoje tradicije – razvoj pristupa u suglasju sa suvremenim znanstvenim metodama i poznavanje nacionalnih značajki baštine – posebnosti identiteta koje namjerava ugraditi u buduće naraštaje i u njegov daljnji stručni život, koji – kao i onaj sâmoga Odsjeka – očekuje potreba cjeloživotnog obrazovanja.

1.2. Novi program studija

Usprkos trajnom usavršavanju i modernizaciji nastavnog procesa, razvoj povijesnoumjetničke struke kao i potreba za jedinstvenom reformom visokog školstva po ECTS-sistemu nužno je dovela do značajnih promjena u postojećem programu studija povijesti umjetnosti. Temeljna načela po kojima se je rukovalo u izradi novog programa studija su:

- 1.) briga za cjelovito i sveobuhvatno strukovno znanje svakog diplomanta
- 2.) briga za njegovu sposobnost da završetkom studija odgovori potrebama u znanstveno-istraživačkim, konzervatorskim i pedagoškim institucijama i ustanovama, kao i potrebama javnog djelovanja, poglavito u kulturnim djelatnostima naše zemlje
- 3.) utemeljenost obrazovnog procesa na dosadašnjim i suvremenim znanstvenim spoznajama, te uključivanje drugih srodnih obrazovnih institucija u zemlji i inozemstvu kao i praktičnog rada u konzervatorskim zavodima i muzejsko-galerijskim institucijama u Hrvatskoj.

U odnosu na postojeći dvopredmetni studij koji je trajao četiri godine novi studij uvodi sljedeće novosti:

Studij povijesti umjetnosti traje 5 godina, a sastoji se od trogodišnjeg dodiplomskog i dvogodišnjeg diplomskog studija. Konceptija novog studija Povijesti umjetnosti polazi od postojećeg dvopredmetnog studija (A1+A2) kao temeljnog obrazovnog modela oko kojega se dodavanjem ili smanjivanjem određenog broja obvezatnih i izbornih kolegija formira lepeza i svih ostalih – jednopredmetnog (AA), nesimetričnog dvopredmetnog studija tkz. *major-minor* (A+B), ili jednostavno studija Povijesti umjetnosti dopunjenog s posve slobodno odabranim kolegijima i modulima (A++). Premda u oba ciklusa Odsjek može ponuditi sve četiri studijske varijante studentu se preporuča da na dodiplomskoj razini odabere simetričan ili nesimetričan dvopredmetni sistem (A1+A2), odnosno (A+B), dok se u diplomskom studiju, koji realno omogućava izradu samo jednog završnog rada, kao jedini prihvatljivi model nameće veća zastupljenost jednog studijskog programa (A+B), odnosno jednopredmetni studij. Zbog stjecanja nastavničke kompetencije (60 ECTS bodova) Nastavnički smjer bi u dvogodišnjem diplomskom ciklusu gotovo isključivo trebao biti jednopredmetan, no vrlo male potrebe za nastavnikom samo tog profila, nužno nalažu njegovu dvopredmetnost.

U dodiplomskom ciklusu kroz obvezatne i izborne kolegije predaju se temeljna znanja struke što čini jezgru studija. Teme izbornih kolegija su poglavito iz hrvatske umjetničke baštine. U jezgri studija program slijedi kronološki pristup povijesti i problemima vezanima uz

arhitekturu, slikarstvo i skulpturu, pa su tako stilske, tipološke i kulturno-povijesne pojave razložene susljedno, od antike do suvremenosti. Nadalje, jezgra studija u prvom i u šestom semestru predviđa uvid u metode i historiografiju povijesti umjetnosti, te u specifične probleme zaštite spomenika.

Diplomski studij povijesti umjetnosti izvodi se kao jednopredmetni i dvopredmetni studij, ovisno o smjeru. Unutar studija postoje dva smjera – istraživački i nastavnički. Istraživački smjer nudi četiri specijalistička usmjerenja – modula, od kojih se tri kronološka - *Umjetnost antike i srednjeg vijeka*, *Umjetnost renesanse i baroka*, *Moderna i suvremena umjetnost* - mogu studirati kao dvopredmetni i jednopredmetni, dok je *Konzervatorski modul* samo dvopredmetan. Nastavnički je smjer samo u kombinaciji sa istraživačkim Povijesti umjetnosti jednopredmetan (istraživačko-nastavnički), dok je u kombinaciji s drugom studijskom grupom dvopredmetan. S obzirom na svoje usmjerenje student na diplomskom studiju pored daljnjeg produbljenja temeljnih znanja, stječe i neka specijalistička znanja iz pojedinog razdoblja, odnosno iz konzervatorstva. Nastavničkim studijem student se priprema za obrazovanje učenika u srednjim školama i gimnazijama.

S obzirom na svoje usmjerenje student na diplomskom studiju unutar odabranog modula pored daljnjeg produbljenja temeljnih znanja, stječe i neka specijalistička znanja iz pojedinog razdoblja, odnosno iz konzervatorstva. Nastavničkim studijem student se priprema za obrazovanje učenika u srednjim školama i gimnazijama.

Navedeni razlozi čine nam se dostatnim za značajno modificiranje postojećeg studija, odnosno pokretanju novoga specijalističkog, oblikovanoga prema stvarnim potrebama i mogućnostima našeg društva u ovome trenutku, ali i budućega sve jače integrirajućega razdoblja.

1.3. Otvorenost studija prema pokretljivosti studenata i nastavnika

Program studija povijesti umjetnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu rađen je na temelju vlastitih iskustava i na temelju uvida u programe srodnih studija na uvaženim europskim sveučilištima. Zbog prirode svog predmeta proučavanja, koji se poglavito tiče istraživanja i očuvanja nacionalne umjetničke baštine, posve kompatibilan sa studijima povijesti umjetnosti koji se u Hrvatskoj još izvode u Rijeci i Zadru, te sa većim ili manjim dijelom reformiranim programima susjednih europskih zemalja kojima je Hrvatska politički bila združena u nekom od razdoblja svoje povijesti, pa s njima dijeli i protagoniste kulturne baštine i

metodologiju struke. i na čijim se iskustvima gradila njezina povijesno-umjetnička znanost. Tu se prvenstveno misli na sveučilišta u Ljubljani (*Oddelek za umetnostno zgodovino Filozofska fakulteta*), Raziskovalni centar za mediteranske študije u Kopru, studij povijesti umjetnosti u Grazu (*Karl-Francenz-Universität*), te ona u Padovi (*Dipartimento di Storia delle arti visive e della musica, Università degli studi di Padova*), kao i onime konzervatorskog usmjerenja Sveučilišta u Udinama (*Corso di Laurea Conservazione dei beni culturali, Università degli studi di Udine*). Na taj način studij povijesti umjetnosti na zagrebačkom sveučilištu posve je otvoren mobilnosti i suradnji nastavnika i studenata, prvenstveno na regionalnoj razini, ali i na svim drugim, kao što je to predviđeno samom implementacijom ECTS bodovnog sustava.

2. OPĆI DIO

2. 1. Naziv studija je *Studij povijesti umjetnosti*

2. 2. Nositelj studija je Filozofski fakultet u Zagrebu, a izvođač studija Odsjek za povijest umjetnosti

2. 3. Studij traje 5 godina, odnosno 10 semestara, od čega preddiplomski traje 3 godine (6 semestara), a diplomski 2 godine (4 semestra)

2. 4. Uvjeti za upis na preddiplomski studij Povijesti umjetnosti je položen razredbeni ispit na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

Uvjet za upis na diplomski studij povijesti umjetnosti je završen trogodišnji preddiplomski studij povijesti umjetnosti za oba smjera i sve module.

2. 5. Završenim preddiplomskim studijem Povijesti umjetnosti prvostupnik/ prvostupnica može raditi na manje zahtjevnim stručnim poslovima kao suradnik u kulturnim djelatnostima u turizmu i medijima. Student završetkom preddiplomskog studija raspolaže temeljnim stručnim znanjima iz povijesti umjetnosti koja mu omogućavaju nesmetani nastavak studija povijesti umjetnosti, odnosno prelazak na neku drugu srodnu humanističku disciplinu na Filozofskom fakultetu, odnosno na Sveučilištima u zemlji i inozemstvu.

2. 6. Završenim diplomskim studijem Povijesti umjetnosti stječe se naziv magistar struke povijesti umjetnosti, odnosno magistar edukacije povijesti umjetnosti. Nakon završenog studija magistar povijesti umjetnosti može se samostalno baviti istraživačkim djelatnostima u struci i predavati na srednjim stručnim školama te gimnazijama. Nadalje, može raditi i u znanstveno – istraživačkim institutima, muzejsko – galerijskim ustanovama, konzervatorskim zavodima Ministarstva kulture, novinarstvu, različitim tijelima državne uprave koja se bave upravljanjem i gospodarenjem kulturne i umjetničke baštine, te svim ostalim državnim i privatnim institucijama koje iskažu potrebu za stručnjakom tog profila.

2. 7. –

2. 8. Završetkom petogodišnjeg studija Povijesti umjetnosti stječe se titula Magistra struke povijesti umjetnosti, odnosno magistra edukacije povijesti umjetnosti.

3.3. Diplomski studij povijesti umjetnosti – glavne karakteristike:

- studij se profilira u dva smjera (istraživački i nastavni), s time da je istraživački dvopredmetan *major-minor* (A+B) i jednopredmetan (AA), dok je nastavnički smjer u okviru (3+2) i 300 ECTS bodova jedino moguće izvesti kao jednopredmetan "Istraživačko-nastavnički"
- dvopredmetan nastavnički smjer ostvariv je tek izvan 120 ECTS bodova

Istraživački smjer

- bodovanje: na diplomskom studiju student A predmeta treba zajedno s diplomom skupiti 90 ECTS bodova (45 stručni + 15 iz ponude Fakulteta + 30 diploma) čime na B predmetu student stječe minimalno 30 ECTS bodova – to omogućuje studentu da eventualno u dodatnoj godini studija (60 ECTS) u punom opsegu diplomira i drugu studijsku grupu (B predmet)
- moduli: djelomična specijalizacija ostvaruje se odabirom jednog od četiriju ponuđenih modula
- tri modula su koncipirana po razdobljima (1. Umjetnost antike i srednjeg vijeka, 2. Umjetnost renesanse i baroka, 3. Moderna i suvremena umjetnost), dok je četvrti Konzervatorski modul
- osnovna struktura triju kronoloških modula: sastoji se od 3 kolegija (1-Obvezatni modula, 2.- Izborni modula i 3.- Izborni Odsjeka/Fakulteta), dok jedan kolegij iz ponude Fakulteta/Sveučilišta student bira u dogovoru s mentorom ili samostalno; preostala 2 kolegija po semestru vezana su uz drugu studijsku grupu (B predmet)
- Obvezatni kolegij modula je zamišljen tako da studentu daje širi.problemski uvid u temeljna metodološka pitanja odabranog razdoblja
- Konzervatorski modul: s obzirom na specifičnosti Konzervatorskog modula s većim brojem obvezatnih kolegija (8 obvezatnih kolegija raspoređenih u 4 semestra, te 6 izbornih kolegija iz koje student bira iz ponude Odsjeka, te jednog izbornog iz ponude Fakulteta/Sveučilišta) u zadnjem 10. semestru završni rad iznosi 20 ECTS bodova (40+25+5+20 = 90 ECTS bodova)
- jednopredmetni studij (A++): nastaje proporcionalnim proširenjem kolegija OPU na B predmet tako da se modulima dodaju još do 4 kolegija OPU i 2 kolegija Fakulteta

Nastavnički smjer

- jednopredmetni studij: struktura studija sastoji se od 30 ECTS bodova stručnih kolegija + 60 ECTS bodova nastavničke kompetencije + 15 ECTS bodova izbornih kolegija Odsjeka/Fakulteta/Sveučilišta + 15 ECTS bodova diplomskog rada = 120 ECTS bodova
- jednopredmetni studij omogućava punu nastavnu satnicu vrlo malom broju nastavnika Povijesti umjetnosti stoga je jedino moguće rješenje ponuda i dvopredmetnog nastavničkog studija (s obzirom da 120 ECTS bodova nije dovoljno za stjecanje stručnih i nastavničkih kompetencija te izradu jedne diplomske radnje dvopredmetni studij se nužno, i sa smanjenim opsegom kolegija iz nastavničke i/ili stručne kompetencije, produžuje u za sada nedefiniran status apsolvetskog staža ili u također nedefiniran 11. semestar)
- dvopredmetni studij - zadržavajući minimalno 25 ECTS bodova stručnih kolegija za svaku studijsku grupu, te zavisno od broja bodova za Zajedničku nastavničku kompetenciju (ZNK) i onih druge studijske grupe (A2) nastavnički smjer može završiti sa 135 do maksimalno 150 ECTS bodova

Naziv kolegija – studijska grupa	ECTS
----------------------------------	------

Zajednička nastavnička kompetencija (ZNK)	25-30
Stručni kolegiji - A1 (Povijesti umjetnosti)	25
Metodika struke - A1	15
Metodika struke - A1– praksa	10
Stručni kolegiji - A2	25-30
Metodika struke (+ praksa) - A2	15-25
Diplomski rad - A1 ili A2	15

ukupno	135 -150
--------	----------

Istraživačko-nastavnički smjer u jednopredmetnom studiju

- jednopredmetni nastavnički studij omogućava studentu da sa izradom diplomskog rada u punom opsegu (30 ECTS bodova) stekne stručnu i nastavničku kompetenciju, ali u tom slučaju nema mogućnost izbora kolegija iz ponude Fakulteta/Sveučilišta u

iznosu od 15 ECTS bodova (bodovna struktura takvog studija: 30 ECTS bodova stručnih kolegija + 30 diplomski rad + 60 ECTS bodova nastavničke kompetencije)

3.3.1. Istraživački smjer

- moduli: djelomična specijalizacija ostvaruje se odabirom jednog od četiriju ponuđenih modula
- bodovanje: na diplomskom studiju student A predmeta treba zajedno s diplomom skupiti 90 ECTS bodova (45 stručni + 15 iz ponude Fakulteta + 30 diploma) čime na B predmetu student stječe minimalno 30 ECTS bodova – to omogućuje studentu da eventualno u dodatnoj godini studija (60 ECTS) u punom opsegu diplomira i drugu studijsku grupu (B predmet)
- tri modula su koncipirana po razdobljima (1. Umjetnost antike i srednjeg vijeka, 2. Umjetnost renesanse i baroka, 3. Moderna i suvremena umjetnost), dok je četvrti Konzervatorski modul
- osnovna struktura triju kronoloških modula: sastoji se od 3 kolegija (1-Obvezatni modula, 2.- Izborni modula i 3.- Izborni Odsjeka/Fakulteta), dok jedan kolegij iz ponude Fakulteta/Sveučilišta student bira u dogovoru s mentorom ili samostalno; preostala 2 kolegija po semestru vezana su uz drugu studijsku grupu (B predmet)
- Obvezatni kolegij modula je zamišljen tako da studentu daje širi problemski uvid u temeljna metodološka pitanja odabranog razdoblja, te se stoga svi obvezatni moduli održavaju pod slijedećim tematskim cjelinama: Problemi stila, Postupci i metode istraživanja, Interpretacija djela
- Konzervatorski modul: s obzirom na specifičnosti Konzervatorskog modula s većim brojem obvezatnih kolegija (8 obvezatnih kolegija raspoređenih u 4 semestra, te 6 izbornih kolegija iz koje student bira iz ponude Odsjeka, te jednog izbornog iz ponude Fakulteta/Sveučilišta) u zadnjem 10. semestru završni rad iznosi 20 ECTS bodova (40+25+5+20 = 90 ECTS bodova)
- jednopredmetni studij (A++): nastaje proporcionalnim proširenjem kolegija OPU na B predmet tako da se modulima dodaju još do 4 kolegija OPU i 2 kolegija Fakulteta (stoga za njega nije predviđen posebni tablični prikaz).

3.3.1.1. Dvopredmetni diplomski studij (A1+A2/A+B) - istraživački smjer

grupa	Naziv kolegija	P	S	V	ECT	Naziv kolegija	P	S	V	ECT	
VII. semestar						VIII. semestar					
A1	1. Obvezatni kolegij – Problemi stila	1	1	1	5	1. Obvezatni kolegij – Postupci i metode istraživanja	1	1	1	5	
A1	2. Izborni modula	1	1	1	5	2. Izborni modula	1	1	1	5	
A1	3. Izborni modula/OPU/	1	1	1	5	3. Izborni modula/OPU/	1	1	1	5	
FF	4. Izborni FF				5	4. Izborni FF				5	
A2	5. B predmet				10	5. B predmet				10	
A2	6. B predmet					6. B predmet					
Ukupno					30	Ukupno					30
IX. semestar						X. semestar					
A1	1. Obvezatni kolegij modula – Interpretacija djela	1	1	1	5	1. Izrada diplomskog rada				30	
A1	2. Izborni modula	1	1	1	5						
A1	3. Izborni modula/OPU/FF	-	-	-	5						
FF	4. Izborni FF				5						
A2	5. B predmet				10						
A2	6. B predmet										
Ukupno					30						

3.3.1.2. Dvopredmetni diplomski studij (A1+A2/A+B) - istraživački smjer - konzervatorski modul

grup	Naziv kolegija	P	S	V	ECT	Naziv kolegija	P	S	V	EC	
VII. semestar						VIII. semestar					
A1	1. Povijest i teorija zaštite kulturne baštine u Europi do XIX. st.	1	1	1	5	1. Povijest i teorija zaštite kulturne baštine u Europi XIX. i XX. st.	1	1	1		
A1	2. Zaštita nepokretne baštine I	2	1	1	5	2. Zaštita pokretne baštine I	2	1	1		
A1	3. Izborni modula - OPU	1	1	1	5	3. Izborni modula - OPU	1	1	1	5	
A1	4. Izborni modula - OPU	1	1	0	5	4. Izborni modula - OPU	1	1	0	5	
A2	5. B predmet				10	5. B predmet				10	
A2	6. B predmet					6. B predmet					
Ukupno					30	Ukupno					30
IX. semestar						X. semestar					
A1	1. Povijest i teorija zaštite kulturne baštine u Hrvatskoj u XIX. st.	1	1	1	5	1. Povijest i teorija zaštite kulturne baštine u Hrvatskoj u XX. st.	2	1	1	5	
A1	2. Zaštita pokretne baštine II	2	1	1	5	2. Zaštita nepokretne baštine II	2	1	1	5	
FF	3. Izborni FF				5						
A2	4--6. B predmet				15	3. Izrada diplomskog rada				20	
Ukupno					30	Ukupno					30

3.3.2. Opis diplomskog studija

3.3.2.1. Modul "Umjetnost antike i srednjega vijeka"

Studiranjem diplomskog modula *Umjetnost antike i srednjega vijeka* student se priprema za znanstveno-istraživačko bavljenje temama iz antičke i srednjovjekovne umjetnosti. Uvjet za upis diplomskog studija je završeni trogodišnji prediplomski studij povijesti umjetnosti.

Dvopredmetni specijalistički studij je sastavljen od obaveznih, pregledno koncipiranih kolegija, kojima se obrađuju opća pitanja vezana uz probleme i razvoj stila, te od jednog izbornog kolegija. U jednopredmetnom specijalističkom studiju student još upisuje dva izborna kolegija preko kojih stječe dodatna znanja i kompetencije za daljnji samostalni rad na odabranim temama. Za studente ovoga modula na jednopredmetnom studiju obavezan je i latinski jezik. Naglasak je na upoznavanju studenata s novim istraživanjima, poglavito onim vezanim uz nacionalnu umjetničku baštinu, te kritičkom pristupu nekim već uvriježenim teorijama i mišljenjima. Student se uči komparativnom pristupu domaćem materijalu, odnosno sagledavanju primjera hrvatske povijesti umjetnosti u europskom kontekstu, a izborom kolegija sa drugih odsjeka Filozofskog fakulteta studenta se potiče na nužan interdisciplinarni pristup u istraživačkom radu.

Sva stečena znanja student primjenjuje u izradi diplomskoga rada, pri čemu pokazuje sposobnost samostalnog sakupljanja, obrade i analize građe.

Studenti će nakon diplome moći nastaviti studij i na doktorskom studiju. Doktorski studij će moći upisati i studenti nastavničkog usmjerenja, ali će morati nadoknaditi neke razlike u odnosu na diplomsko istraživačko usmjerenje.

Svi su kolegiji otvoreni i za studente drugih studijskih grupa koji su zainteresirani za umjetnost antike i srednjeg vijeka, s time da na neke od njih upis uvjetovan prethodno položenim ili odslušanim kolegijima.

Voditelj

dr. sc. Igor Fisković, red. prof.

dr. sc. **Miljenko Jurković**, red. prof.; **Nikolina Maraković**, prof.

Naziv modula:	UMJETNOST ANTIKE I SREDNJEGA VIJEKA
Naziv kolegija:	UMJETNOST RANOG SREDNJEG VIJEKA U ISTRI
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje predmeta:	1 semestar (VII., zimski)
Status predmeta:	obvezatni za modul
Oblik nastave:	2 sata predavanja, 1 sat seminara i 1 sat terenskog rada
Uvjeti:	upisan VII. semestar
Ispit:	seminarski rad, ispit

Sadržaj:

Arhitektura i likovne umjetnosti ranosrednjovjekovnog razdoblja u Istri – opći pregled ranosrednjovjekovne povijesti i umjetničke baštine Istre, prezentacija recentnih istraživanja u Novigradu, Balama, Guranu kod Vodnjana, s naglaskom na metodologiji istraživanja i novim spoznajama o razdoblju ranog srednjeg vijeka na tom prostoru.

Cilj:

- upoznavanje studenata s korpusom ranosrednjovjekovnih spomenika Istre
- upoznavanje studenata s recentnim arheološkim istraživanjima i promjenama u metodologiji istraživanja u posljednjih desetak godina
- shvaćanje osnovne problematike razvoja stila te razumijevanje nove terminologije
- razumijevanje ranosrednjovjekovne baštine Istre u europskom kontekstu
- samostalna izrada seminarskih radova na predložene teme

Obvezatna literatura:

1. **Hrvati i Karolinzi**, katalog izložbe, Split, 2000. (poglavlja koja se odnose na umjetnost ranog srednjeg vijeka u Istri)
2. M. Jurković, **Novigrad** (kulturno-povijesni vodič), Split, 1996.
3. M. Jurković-I. Matejčić, **Lapidarij u Balama** (kulturno-povijesni vodič), Split-Bale, 2002.
4. I. Matejčić: **Dvije crkve (Dvije srednjovjekovne crkve, istraživanje i obnova)**, Rovinj, 1997.
5. **Hortus artium medievalium:**
  - Br. 1, 1995.: M. Jurković, «Il ciborio di Novigrad»
  - Br. 2, 1996., br. 3, 1997., br. 4, 1998., br. 5, 1999., br. 6., 2000.:
J.-P. Caillet-M. Jurković-P. Chevalier-I. Matejčić – prethodna priopćenja s arheoloških iskopavanja lokaliteta Sv. Marije Velike kod Bala
  - Br. 8, 2002.: T. Milošević, «The Iron Cross from Dvigrad»
M. Jurković, «Maitre des chapiteaux de Bale»
  - Br. 9, 2003., br. 10, 2004.:
J. Terrier-M. Jurković-Matejčić - prethodna priopćenja s arheoloških iskopavanja na lokalitetima trobrodne bazilike i crkve sv. Šimuna u Guranu kod Vodnjana

Dopunska literatura: vezana uz teme pojedinih seminarskih radova

dr. sc. **Igor Fisković**, red. prof.

Naziv modula:	UMJETNOST ANTIKE I SREDNJEGA VIJEKA
Naziv kolegija:	KIPARSTVO U HRVATSKOJ OD 11.-16. ST.
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (VIII., ljetni)
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	1 sata predavanja, 1 sat seminara i 1 sat terenske nastave
Uvjeti:	upisan VIII. semestar
Ispit:	pismeni i usmeni dodatne provjere znanja – seminarski rad

Sadržaj:

Pregled kiparske baštine u kronološkom redosljedu i stilskom razvoju tijekom šest stoljeća u svim hrvatskim krajevima. Uz to se problemski razlažu pojave osebjnih stvaralačkih ličnosti i prate putovi recepcije stranih utjecaja te disperzije oblikovnih i ikonografskih modela na tragu formiranja regionalnih samosvojnosti i sinteznih definiranja plastičkog rječnika u vodećim kulturnim centrima.

Cilj:

Kroz kiparsku baštinu srednjega vijeka u Hrvatskoj, sagledane kao dijela internacionalnog i regionalnog fenomena problemski razložiti procese formacije, prijenosa, i recepcije ranoromaničkog, romaničkog i gotičkog stila. Rasvjetliti povijesne i društvene okolnosti njezinih uvjetovanosti te kroz sadržajne, kao i formalne osobine otvoriti mogućnost drukčije interpretacije dosadašnjih tumačenja fenomena "kašnjenja" stila, anakronijskih ili "avangardističkih" pojava, te tako studentu omogućiti općeniti kritičnije sagledavanje uloge i značenja pojedinih djela, njezinih istaknutih stvaraoca kao i društvenih sredina u kojima su djelovali.

Obvezatna literatura:

1. J. Belamarić, **Romaničko kiparstvo**, u: TISUĆU GODINA HRVATSKOG KIPARSTVA, Zagreb,1997, str. 41-75.
2. Fisković, **Gotičko kiparstvo**, u: TISUĆU GODINA HRVATSKOG KIPARSTVA, Zagreb,1997, str. 95-138.
3. Fisković, **Renesansno kiparstvo**, u: TISUĆU GODINA HRVATSKOG KIPARSTVA, Zagreb,1997, str.
4. **Ivan Duknović i njegovo doba**, Zbornik radova sa simpozija – Trogir 1992. (ur. I. Fisković), Trogir, 1996.

Dopunska literatura: prema potrebama izrade seminarskog rada

dr. sc. Predrag Marković, docent

Naziv modula:	UMJETNOST ANTIKE I SREDNJEGA VIJEKA
Naziv kolegija:	ARHITEKTURA OD 13. DO 15. ST. U JADRANSKOJ HRVATSKOJ
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (VIII., ljetni)
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	1 sata predavanja, 1 sat seminara i 1 sat terenske nastave
Uvjeti:	upisan VIII. semestar
Ispit:	pismeni i usmeni dodatne provjere znanja - seminarski rad

Sadržaj:

Navedeni kolegij ima za cilj prikazati i protumačiti osnovne pojavne oblike i razvojne pravce gotičkog stila na najznačajnijim primjerima sakralne arhitekture na istočnoj obali Jadrana, ne zanemarujući pri tom ni promjene u javnoj i stambenoj arhitekturi vremena. Težište se stavlja na uočavanje specifičnih oblika pojavnosti gotičkog stila s obzirom na njegove prostorno-tipološke, konstruktivne i morfološke odlike. Građa se razmatra u trima razvojnim etapama (1. počeci i spomenici prijelaznog doba 1250 –1350; 2. doba afirmacije 1350 –1450 i 3. kasna gotika i "Mješoviti stil" 1450-1500), te po vrstama spomenika (propovjednička arhitektura, arhitektura velikih trobrodskih bazilika, arhitektura župnih crkava i kapela, stambena i javna arhitektura). Na nizu djela nejedinstvenog stilskog izričaja ukazuje na probleme recepcije stila i njegova širenja s obzirom na različitost zadataka (stambena i javna, odnosno sakralna arh.) i naručitelje.

Cilj:

Poznavanje najznačajnijih spomenika i stvaralaca gotičkog graditeljstva na istočnoj obali Jadrana. Definiranje slabo istraženih ili nedovoljno poznatih segmenata istoga. Razumijevanje procesa prijenosa, tvorbe i usvajanja pojedinih stilskih elemenata i s obzirom na povijesno-političke, tradicijske i druge preduvjete njegova nastanka (pitanje centra i periferije; odnos

tipoloških, konstruktivnih i dekorativnih elemenata u tvorbi stila). Razvoj metodološkog aparata kao i kritičkog stava prema do sada usvojenim gledištima i spoznajama o pojedinim spomenicima, majstorima-graditeljima i problemima tkz. "provincijske umjetnosti".

Obvezatna literatura:

1. Karaman, Lj., **Pregled umjetnosti u Dalmaciji**, Zagreb, 1952
2. Karaman, Lj., **Umjetnost u Dalmaciji, XV i XVI vijek**, Zagreb, 1933.
3. Badurina, A., **Uloga franjevačkih samostana u urbanizaciji dubrovačkog područja**,
4. Zagreb, 1990.
5. Frey, D. - Mole, V., **Der Dom von Sebenico und sein Baumeister Giorgio Orsini**, *Jahrbuch des Kunsthistorisches Institutes der K. K. Zentralkommission für Denkmalpflege* VII, 1913, pp. 1-169. (šapirografirani prijevod – izd. Institut za povijest umjetnosti)
6. Folnesics, H., **Studien zur Entwicklungsgeschichte der Architektur und Plastik des XV. Jahrhunderts in Dalmatien**, *Jahrbuch des Kunsthistorisches Institutes der K. K. Zentralkommission für Denkmalpflege* VIII, 1914, pp. 27-196.(odabrana poglavlja –prev.)

Dopunska literatura: prema temama seminarskog rada i:

1. Fisković, C., **Romaničko-gotički slog samostana Male braće**, u: Zbornik samostana Male braće, Zagreb-Dubrovnik, 1985
2. Klaić, N. - Petricioli, I., **Prošlost Zadra**, knj.2, Zadar, 1976. (poglavlje 6, 13)
3. Hilje, E., **Combinations of romanesque and gothic forms in the arhitecture of Zadar**, *Hortus Artium Medievalium* 2, Zagreb-Motovun, 1996, str. 65-76-
4. Fisković, I., **Dečani i arhitektura istočnojadranske obale u XIV st.**, u:"Dečani i bizantijska umetnost sredine XIV veka", *Naučni skupovi SANU XLIX / 13*, Beograd 1989., str. 23- 33.
5. Fisković, I., **Kasnosrednjovjekovne crkvice otoka Korčule**, *Starohrvatska prosvjeta*,14/III, Zagreb, 1984., str. 231 - 258.
6. Fisković C., **Korčulanska katedrala**, Zagreb, 1939.
7. Goran Nikšić, **Marko Andrijić i Korčulanska katedrala**, *Godišnjak grada Korčule* 3, Korčula 1998, str.75-90.

8. Fisković, C. - Prijatelj, K., **Dominikanski samostan u Dubrovniku**, Dubrovnik, 1975
9. Šanjek, F., **Crkva i kršćanstvo u Hrvata**, Zagreb, 1988., str. 366 -416.

3.3.2.2. Modul "Umjetnost renesanse i baroka"

Znanstveno-istraživačke teme koje uključuje razdoblja renesanse, manirizma i baroka obuhvaćaju veliki vremenski, ali još veći metodološki raspon. Oblikovanje jasnih stilskih formacija, slava njihovih protagonista, odnos prema tradiciji, problemi škola, radionica i sljedbenika, traktati, utjecaji naručitelja, otvoreni putovi vizualne komunikacije, arhivski izvori, ikonografija, odnosi centara i periferije, sve se to isprepliće u istraživanju umjetničkih djela. Stoga je cilj diplomskoga studija pripremiti studenta za bavljenje temama iz arhitekture, slikarstva, skulpture, *artes minores* i vizualnih komunikacija u razdoblju od 1400. do 1800. godine. Uvjet za upis modula »Umjetnost renesanse i baroka« je završen trogodišnji preddiplomski studij povijesti umjetnosti. U jednopredmetnom specijalističkom studiju student još upisuje dva izborna kolegija preko kojih stječe dodatna znanja i kompetencije za daljnji samostalni rad na odabranim temama. Kroz obvezne predmete student savladava specifične stilske probleme u velikom rasponu, ali sa zajedničkim značajkama (formacija, recepcija i retardacija stila), a potom i posebnosti određenih razdoblja koje također imaju dugu vremensku protežnost (odnos prema antici, pojam klasike, manirizmi). Problemi se obrađuju na umjetničkim djelima, ali i analizom povijesno-umjetnički relevantnih tekstova tako da student upozna je i povijest vlastite discipline. Analizirat će se i arhivski izvori s ciljem savladavanja istraživačkog postupka. Stečena iskustva i znanja student će primijeniti u vlastitom istraživanju pri izradi diplomskoga rada. U odabiru teme rada stoga će se inzistirati na užem i neistraženom području, ali i na autentičnosti znanstvenoga postupka. Diplomski rad stoga upućuje studenta na daljnji znanstveni i istraživački način obrade materijala i razmišljanja.

Voditelj:

Doc. dr. Sanja Cvetnić

dr. sc. **Sanja Cvetnić**, docent

Naziv modula:	UMJETNOST RENESANSE I BAROKA
Naziv kolegija:	PROBLEMI STILA U RENESANSI, MANIRIZMU I BAROKU
ECTS-bodovi:	7
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (zimski), VII.
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	tjedno 2 sata predavanja, 2 sata seminara i jedan sat terenske nastave
Uvjeti:	upisan VII. semestar

Ispit:

pismeni (dva testa i dva seminara); ocjenu sadržava: 10% redoviti dolazak; 15% pismeni rad o jednom stilskom problemu u dogovoru s nositeljem predmeta; 15 % pismeni rad s izlaganjem na terenskoj nastavi ili u kabinetu; 30% test na polovici semestra; 30 % završni test.

Sadržaj:

Stilske promjena od internacionalne gotike do kasnobaroknoga manirizma u formaciji na svjetskim primjerima i u recepciji na primjerima iz domaće umjetničke baštine.

Cilj:

znanja: Kronološki pregled stilskih promjena od »čistih« pojava stila, do stilskih hibrida unutar pojedinih škola, a posebno u djelima iz hrvatske umjetničke baštine.

vještine: Prepoznavanje leksika pojedine stilske formacije.

kompetencije: Stilsko i vremensko određenje umjetničkih djela..

Literatura:

1. AAVV, **Storia dell'arte italiana**. Nuova Edizione II., III., IV. Milano: Electa Bruno Mondadori, 1991. Urednici: Carlo Bertelli, Giuliano Briganti, Antonio Giuliano.
2. James S. Ackerman, **The Villa, Form and Ideology of Country Houses**. Princeton, N.J. : Princeton University Press, 1995. [1985.].
3. Giulio C. Argan, **The Renaissance city**. New York : G. Braziller, 1978. [1969.].
4. Thomas DaCosta Kaufmann, **Court, Cloister, and City: The Art and Culture of Central Europe, 1450–1800**. Chicago : university of Chicago Press, 1995.
5. Sydney Joseph Freedberg, **Circa 1600 : A Revolution of Style in Italian Painting**. Cambridge, Massachusetts ; London, England : Harvard University Press, 1983.
6. Rudolf Wittkower, **Art and Architecture in Italy, 1600-1750**, (novo izdanje, uredili Joseph Connors and Jennifer Montagu) New Haven : Yale University Press, 1999. [1955.]

Dopunska literatura:

Napomena: iz popisa studentici / studentu su obvezatna tri naslova za seminarske radove.

7. Hans Hoffmann, **Hochrenaissance, Manierismus, Frühbarock. Die italienische Kunst des 16. Jahrhunderts**. Zürich : Verlag A.g. Gebr. Leemann & co., 1938.
8. Anđela Horvat, **Između gotike i baroka : umjetnost kontinentalnog dijela Hrvatske od oko 1500. do oko 1700**. Zagreb : Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske, 1975.
9. Vladimir Marković, **Zidno slikarstvo 17. i 18. stoljeća u Dalmaciji**. Zagreb : Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske, 1985.
10. Vladimir Marković, **Crkve 17. i 18. stoljeća u Istri – tipologija i stil**. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, 2004.
11. Jennifer Montagu, **Roman Baroque Sculpture : The Industry of Art**. New Haven : Yale University Press, 1989.
12. Roberta J. M. Olson, **Italian Renaissance Sculpture**. London : Thames and Hudson 1992.
13. Ingrid Sjöström, **Quadratura : studies in Italian ceiling painting**. Stockholm : [University of Stockholm] : distributed by Almqvist & Wiksell International, c1978.
14. Kruno Prijatelj, **Dalmatinsko slikarstvo XV. i XVI. stoljeća**. Zagreb : Udruženi izdavači: Grafički zavod Hrvatske, Otokar Keršovani, Kršćanska sadašnjost, Mladost, Nakladni

zavod Matice hrvatske, Sveučilišna naklada Liber, Spektar. 1983. (knjiga iz niza Monumenta Artis Croatiae).

15. Radoslav Tomić, **Barokni oltari i skulptura u Dalmaciji**. Zagreb : Matica hrvatska, 1995.
16. Radoslav Tomić, **Splitska slikarska baština**. Zagreb : Matica hrvatska, 2002.
17. Rudolf Wittkower, **Architectural principles in the age of humanism**.
5. izdanje. Chichester, West Sussex : Academy Editions, 1998. [1949]. (poglavlja I.–III.)
ili isti, **Principi architettonici nell'età dell'umanesimo**. Torino : Einaudi, 1994. [1964.]
18. Rudolf Wittkower, **Bernini. The Sculptor of Roman Baroque**. London : Phaidon, 2000.
[1955.]

Zbornici i katalozi:

19. AA.VV., **Zlatno doba Dubrovnika XV. i XVI. stoljeće**. Katalog izložbe. Zagreb : Muzejski prostor, 1987. Urednik: Vladimir Marković.
20. AA.VV., **Ivan Duknović i njegovo doba**. Trogir, Zagreb : Muzej grada Trogira, Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 1996. Urednik: Igor Fisković.
21. AA.VV., **Juraj Matejev Dalmatinac**. *Radovi instituta za povijest umjetnosti 3-6*. Zagreb : Institut za povijest umjetnosti, 1979.-1982.
22. AA.VV., **Kultura pavilna u Hrvatskoj 1244.-1786**. Globus, Muzej za umjetnost i obrt : Zagreb, 1989. Urednici: Đurđica Cvitanović, Vladimir Maleković, Jadranka Petričević.
23. AA.VV., **Isusovačka baština u Hrvata**. Zagreb : Muzejsko galerijski centar, Muzejski prostor 1992. Urednica: Biserka Rauter Plančić.
24. AA.VV., **Sveti trag. Devetsto godina umjetnosti Zagrebačke nadbiskupije 1094.–1994**. Zagreb : MGC-Muzej Mimara, 1994. Urednici: Željka Čorak, Tugomir Lukšić i dr.
25. AA.VV., **Mir i dobro. Umjetničko i kulturno naslijeđe hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda o proslavi stote obljetnice utemeljenja**. Zagreb : Galerija Klovićevi dvori, 2000. Urednici: Marija Mirković, Franjo Emanuel Hoško.

dr. sc. **Sanja Cvetnić**, docent

Naziv modula:	UMJETNOST RENESANSE I BAROKA
Naziv kolegija:	UMJETNOST XVII. I XVIII. STOLJEĆA U ZAGREBU
ECTS-bodovi:	7
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (ljetni)
Status:	obvezni
Oblik nastave:	tjedno 2 sata predavanja, 2 sata seminara i jedan sat terenske nastave (naglasak na nastavi na terenu)
Uvjeti:	upisani VIII. semestar
Ispit:	pismeni (seminarski radovi)
Ocjenu sadržava:	10% redoviti dolazak; 30% seminar – analiza i izlaganje; 30% seminar na terenskoj nastavi; 30% pismeni ispit.

Sadržaj:

Kolegij daje pregled autora i djela XVII. i XVIII. stoljeća u Zagrebu, te problem recepcije stila u domaćoj sredini. Nakon povijesnoga okvira u kojima se Zagreb kreće u tom razdoblju, studenti dobivaju uvid u stilske probleme, od različitih oblika manirizma (retardirajućega manirizma, srednjeeuropskoga manirizma, baroknoga manirizma), prihvata baroka, i kasnih pojava u baroknom razdoblju (tenebrozizma u slikarstvu, kasnobaroknoga manirizma, kasnobaroknoga klasicizma). Studenti se susreću sa značenjem arhivskoga rada kao presudnoga u dataciji, kao potvrde atribucije i upute o naručitelji. Nastava se odvija na terenu, u muzejima, galerijama i crkvama, gdje se djela nalaze, a studenti pripremaju i izlažu seminarske radove prema dogovorenu rasporedu, a upoznaju i arhivske ustanove.

Cilj:

znanja: poznavanje graditeljske i likovne baštine iz razdoblja XVII. i XVIII. stoljeća u Zagrebu;

vještine: oblikovanje zapaženih opservacija u pisani tekst;

kompetencije: uočavanje stilskih razlika.

Literatura:

1. A. Horvat, R. Matejčić, K. Prijatelj, **Barok u Hrvatskoj**. Zagreb: Liber, 1982.
2. Mirjana Repanić-Braun, **Barokno slikarstvo u Hrvatskoj franjevačkoj provinciji sv. Ćirila i Metoda**. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, 2004.

Katalozi izložbi:

3. AAVV, **Kultura pavilna u Hrvatskoj 1244.-1786**. Globus, Muzej za umjetnost i obrt : Zagreb, 1989. Urednici: Đurđica Cvitanović, Vladimir Maleković, Jadranka Petričević.
4. AAVV, **Isusovačka baština u Hrvata**. Zagreb : Muzejsko galerijski centar, Muzejski prostor 1992. Urednica: Biserka Rauter Plančić.
5. AAVV, **Sveti trag. Devetsto godina umjetnosti zagrebačke nadbiskupije 1094.–1994**. Zagreb : MGC-Muzej Mimara, 1994. Urednici: Željka Čorak, Tugomir Lukšić i dr.
6. AAVV, **Mir i dobro. umjetničko i kulturno naslijeđe Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda o proslavi stote obljetnice utemeljenja**. Zagreb : Galerija Klovićevi dvori, 2000. Urednici: Marija Mirković, Franjo Emanuel Hoško.

Dopunska literatura:

Članci prema temama, naslovi kojih će studentima biti pojedinačno dostavljeni za svaki seminarski rad.

dr. sc. **Nada Grujić**, red. prof.

Naziv modula:	UMJETNOST RENESANSE I BAROKA
Naziv kolegija:	UMJETNIČKE TEORIJE OD XV. DO XVIII. STOLJEĆA
ECTS-bodovi:	7
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (jesenski), IX.
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	tjedno 2 sata predavanja, 2 sata seminara i jedan sat vježbi
Uvjeti:	upisan IX. semestar

Ispit:

pismeni (dva testa i dva seminara); ocjenu sadržava: 10% redoviti dolazak; 15% pismeni rad o jednom povijesnom teorijskom problemu u dogovoru s nositeljem predmeta; 15% pismeni rad s izlaganjem; 30% test na sredini semestra; 30% test na kraju semestra.

Sadržaj:

Upoznavanje s umjetničkim teorijama i razumijevanje teorijskih tekstova (traktata, dijaloga, historiografija pojedinih škola) i njihova utjecaja na formiranje umjetničkih djela, umjetničkoga ukusa, kanona, stila i repertoara.

Cilj:

znanja: Poznavanje protagonista teorijske misli. Razumijevanje uloge tekstova, njihove povijesnoumjetničke relevantnosti i uloge u oblikovanju sudova naručitelja i publike, kritičke sudbine umjetnika i djela, te kanona.

vještine: Analiza tekstova iz vremena. Komparacija umjetničkih djela i tekstova.

kompetencije: Razumijevanje idejnih modela od XV. do XVIII. stoljeća.

Literatura:

1. Anthony Blunt, **Artistic Theory in Italy, 1450-1600**. Oxford, New York : Oxford University Press, 1994. [1940.] / **Kunsttheorie in Italien**. München, 1984.
2. Elisabeth Gilmore Holt (uredila), **A Documentary History of Art. Volume I: The Middle Ages and the Renaissance**. Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1981. [1947.]. **A Documentary History of Art. Volume II: Michelangelo and the Mannerists. The Baroque and the Eighteenth Century**. Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1982. [1947.].
3. Hanno-Walter Kruft, **Geschichte der Architekturtheorie von der Antike bis zur Gegenwart**. München: C.H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1985. / **Storia delle teorie architettoniche – Da Vitruvio al Settecento**. Roma, Bari: Editori Laterza, 1988.

Dopunska literatura:

1. Luciano Anceschi, **L'idea del barocco. Studi su un problema estetico**. Bologna: Nuova Alfa Editoriale, 1984.
1. Gaetana Cantone, **La città di marmo – Da Alberti a Serlio la storia tra progettazione e restauro**. Roma: Officina Edizioni, 1978.
2. Thomas E. Crow, **Painters and Public Life in Eighteenth-Century Paris**. New Haven, London: Yale University Press, 1985.
3. Françoise Fichet, **La théorie architecturale à l'âge classique – Essai d'anthologie critique**. Bruxelles: Pierre Mardaga éditeur, 1979.
4. Georg Germann, **Einführung in die Geschichte der Architekturtheorie**. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1987. / **Vitruve et le vitruvianisme – Introduction à la théorie architecturale**. Lausanne: Presses polytechniques et universitaires romandes, 1991.
5. Francis Haskell, **Patrons and Painters: A Study between Italian Art and Society in the Age of the Baroque**. New Haven: Yale, 1980.
6. Gill Perry i Colin Cunningham (uredili), **Academies, Museums and Canons of Art**. New Haven, London: Yale University Press, 1999.
7. Erwin Panofsky, **Idea**. Zagreb: Golden Marketing, 2002. [**Idea. Ein Beitrag zur Begriffsgeschichte der älteren Kunsttheorie**, 1924.]

8. Nikolaus Pevsner, **Academies of Art, Past and Present**. New York: Da Capo Press, 1973. [1940.].

3.3.2.3. Modul "Moderna i suvremena umjetnost"

Ovaj modul studija priprema studente za znanstveno-istraživačko bavljenje temama iz arhitekture, slikarstva, skulpture, novih medija i vizualnih komunikacija u razdoblju od početka 19. stoljeća do danas. Uvjet za upis modula «Moderna i suvremena umjetnost» jest završeni trogodišnji preddiplomski studij povijesti umjetnosti. Kroz obvezne predmete student savladava specifične stilske probleme u kronološki velikom rasponu, ali sa zajedničkim značajkama (formacija, recepcija i retardacija stila), dok će se kroz izborne kolegije obrađivati posebnosti brojnih stilova koji su se javljali tijekom spomenutih dvaju stoljeća (klasicizma, historicizma, avangardnih pokreta u prvoj polovini 20. stoljeća, enforela, fluxusa, itd.). Problemi se obrađuju na umjetničkim djelima, ali i analizom povijesno-umjetnički relevantnih tekstova tako da student upoznaje i povijest vlastite discipline. Analizirat će se i arhivski izvori s ciljem savladavanja istraživačkog postupka. Recentnije pojave u umjetnosti nastojat će se objasniti u kontekstu svoje povijesne geneze i posebnosti u odnosu spram tradicije (npr. pojam *genre* u suvremenoj instalaciji...). Ponudama kolegija naglasak će se staviti na hrvatsku povijest umjetnosti, zbog njezine manje zastupljenosti u prvom dijelu studija, a i s obzirom na činjenicu da bi diplomski rad trebao biti tema iz nacionalne baštine. Stečena iskustva i znanja student će primijeniti u vlastitom istraživanju pri izradi diplomskog rada. U odabiru teme rada inzistirat će se stoga na užem i neistraženom području, ali i na autentičnosti znanstvenog postupka. Diplomski rad stoga upućuje studenta na daljnji znanstveni i istraživački način obrade materijala i razmišljanja.

Voditelj:

Prof. dr. sc. Zvonko Maković

Dr. sc. **Zvonko Maković**, izv. prof.

Naziv modula:	MODERNA I SUVREMENA UMJETNOST
Naziv kolegija:	IMPRESIONIZAM I POSTIMPRESIONIZAM
ECTS-bodovi:	7
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (zimski), VII.
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	tjedno 2 sata predavanja, 2 sata seminara i jedan sat vježbi, odnosno terenske nastave
Uvjeti:	upisan VII. semestar
Ispit:	pismeni (2 pismena i seminar)

Sadržaj:

Predavanja su blok od dva sata koji čine jednu tematsku cjelinu.

Seminari dopunjuju i utvrđuju građu koja se radi na predavanjima, a od studenata se traži da redovito čitaju zadanu literaturu, ponekad i samo jedan kraći tekst, a tumačeći pročitano trebaju steći sposobnost jasnog izražavanja i argumentiranja. Također će se tražiti što temeljitije upoznavanje pojedinih opusa i mogućnost datiranja, atribuiranja i prepoznavanja inovacijskih vrijednosti u djelima koja se tumače.

Cilj:

Na kolegiju «Impresionizam i postimpresionizam» studenti će kroz protagoniste, djela i povijesni kontekst steći znanja o jednom od najintragatnijih razdoblja novije povijesti umjetnosti. Upoznat će se s inovacijskim vrijednostima koje su impresionizam i postimpresionizam, sa svojim ključnim predstavnicima, unijeli u povijest umjetnosti. Isto tako otkrit će značenje nekih ključnih pojmova, kao što je realizam, u kontekstu impresionizma i uopće umjetnosti s kraja 19. stoljeća.

Cilj je također prepoznati razloge koje su neki kritičari moderne umjetnosti otkrivali u ovom segmentu umjetnosti, kao korijene krize, stagnacije i dehumanizacije, a koji će dovesti do tragičnih posljedica.

Kroz oblikovnu analizu djela u studenata će se nastojati razviti vještine verbalnog i pismenog izražavanja. Konačan bi rezultat kolegija trebao omogućiti studentima koji su ga pohađali kompetentno bavljenje problematikom impresionizma i postimpresionizma.

Literatura

1. Crow, Thomas – Lukacher, Brian – Nochlin, Linda – Phillips, David L. – Pohl, Frances K.: **”Nineteenth Century Art. A Critical History”**. Thames&Hudson Ltd, London, (New edition)2002.
2. Herbert, Robert L.: **«Impressionism. Art, Leisure, and Parisian Society»**. Yale University Press, New Haven & London, 1988.
3. xxx: **«Postimpresionizam. Izvori moderne umjetnosti»**. Mladost, Zagreb, 1979. («Il Postimpressionismo. Le origini dell'arte moderna», Feltrinelli Fabbri Editori, Milano)

Dopunska literatura

1. Shiff, Richard: **«Cézanne and the End of Impressionism»**. The University of Chicago Press, Chicago and London, 1984.
2. Schapiro, Meyer: **«Modern Art. 19 th and 20th Centuries»**. George Braziller, New York, 1996.
3. Butler, Christopher: **«Early Modernism»**. Clarendon Press, Oxford, 1994.
4. Frascina, Francis: **«Modernity and Modernism: French Painting in the Nineteenth Century»**. New Haven, Conn., 1993.

dr. sc. **Zvonko Maković**, izv. prof.

Naziv modula:	MODERNA I SUVREMENA UMJETNOST
Naziv kolegija:	AVANGARDE I POSTMODERNA
ECTS-bodovi:	7
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (ljetni), VIII.
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	tjedno 2 sata predavanja, 2 sata seminara i jedan sat vježbi
Uvjeti:	upisan VIII. semestar
Ispit:	pismeni (2 pismena i seminar)

Sadržaj:

Od studenata će se zahtijevati da sustavno upoznaju građu iz različitih pregleda novije umjetnosti. Također zahtijevat će se čitanje i komentiranje kraćih tekstova ili fragmenata iz knjiga, te u diskusijama na seminaru utvrđivati stečeno znanje. Na seminarima, a pogotovo na vježbama poticat će se individualna zapažanja i u diskusijama razvijati sposobnosti izražavanja i argumentiranja.

Cilj:

znanja: Kolegijem «Avangarde i postmoderna» studenti stječu znanja o jednom od najučestalijih pojmova (:avangarda) u novijoj umjetnosti. Upoznat će se najprije s protagonistima, djelima, međusobnim vezama, društvenim i povijesnim kontekstom, da bi se potom prešlo na vrijeme i razloge u kojima pojam avangarde gubi svoju prvotnu vrijednost. Pri tome će se otkrivati značenja, protagonisti i djela drugog pojmovnoga para (:postmoderna).

Tijekom nastave nastojat će se kod studenata razviti vještina analize umjetničkih djela 20. stoljeća u kojemu je oblikovno tumačenje često nedovoljno, te je za razumijevanje djela potrebno poznavanje kulturnog, političkog, socijalnog i gospodarskog trenutka u kojem djelo nastaje. Kolegij bi trebao na kraju omogućiti studenatima koji su ga pohađali kompetentno bavljenje obrađenim problemima povijesti umjetnosti 20. stoljeća

Literatura

1. Calinescu, Matei: «**Lica moderniteta. Avangarda, dekadencija, kič**». Stvarnost, Zagreb
2. Micheli, Mario de: «**Umjetničke avangarde XX. stoljeća**». Zagreb, 1990.
3. Flaker, Aleksandar: «**Nomadi ljepote**». Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1988.
4. Schmidt, Burghart: «**Postmoderna – strategije zaborava**». Školska knjiga, Zagreb, 1988.

Dopunska literatura:

1. Krauss, Rosalind E.: «**The Originality of the Avant-Garde and Other Modernist Myths**». The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, London, 1999.
2. Passuth, Krisztina: «**Les Avant-gardes de l'Europe Centrale 1907-1927**». Flammarion, Paris, 1988.
3. Belting, Hans: «**Art History after Modernism**». The University of Chicago Press, Chicago & London, 2003. («Das Ende der Kunstgeschichte. Eine Revision nach zehn Jahren»). C.H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung. München, 1995.
4. Butler, Christopher: «**Early Modernism**». Clarendon Press, Oxford, 1994.
5. Lyotard, Jean-François: «**La condition postmoderne**». Les Editions de Minuit, Paris, 1979. (ili u prijevodu na druge jezike, pa tako i na srpski: Žan-Fransoa Liotar: «Postmoderno stanje». Bratstvo-jedinstvo, Novi Sad, 1988)
6. Huyssen, Andreas: «**After the Great Divide. Modernism, Mass Culture, Postmodernism**». Indiana University Press, Bloomington and Indianapolis, 1986.

3.3.2.4. Modul "Konzervatorstvo"

Diplomski program studija povijesti umjetnosti – konzervatorski modul organiziran je kao dvopredmetni studij. Nastava na konzervatorskom modulu izvodi se na hrvatskom jeziku. Uvjeti za upis ovoga modula je završen preddiplomski studij Povijesti umjetnosti i funkcionalno znanje najmanje jednog stranog jezika. Studij traje četiri semestra ili dvije akademske godine (četvrtu i petu).

Predmeti studija su obvezatni i izborni u skladu s nastavnim planom i programom. Student bira izborni kolegij iz ponude odsjeka za povijest umjetnosti u konzultaciji sa nastavnicima na konzervatorskom modulu. Svi obvezatni i izborni predmeti su jednosemestralni. Nastava se izvodi u obliku predavanja, seminara i terenske nastave (vježbi). O obliku nastave se na svakom predmetu posebno odlučuje. Na konzervatorskom modulu studenti bi se obrazovali za znanstveno, istraživačko i stručno bavljenje zaštitom kulturne baštine.

U povijesnim prikazima zaštite kulturne baštine u Europi i Hrvatskoj naglasak je na komparativnom i interkulturalnom pristupu fenomenu kulturne baštine. U prikazu Europskih zbivanja istraživat će se širenje utjecaja na Hrvatsku. Poseban naglasak bit će stavljen na uspoređivanje hrvatskih zbivanja sa suvremenim Europskim kontekstom. Na predmetima Zaštita nepokretne baštine i Zaštita pokretne baštine studenti bi se tijekom predavanja upoznavali sa suvremenim teorijama i znanstvenim postupcima u procesu zaštite.

Tijekom seminara studenti bi se upoznavali sa stručnim metodama koje se primjenjuju u interdisciplinarno sastavljenim timovima u procesu zaštite kulturne baštine. Na seminarima bi se posebna pažnja posvećivala načinu organizacije i djelovanja unutar interdisciplinarnog tima. Na početku devetog semestra studenti trebaju definirati teme magistarskih radova a istovremeno im se određuju mentori. Sustavan mentorski rad tijekom devetog i desetog semestra je jedna od najvažnijih pretpostavki uspjeha konzervatorskog modula.

Studenti upisuju Magistarsku radionicu – I u devetom semestru, a Magistarsku radionicu – II u desetom semestru. U prvoj radionici naglasak rada je na razvijanju znanja i umijeća povezanih sa formuliranjem teme magisterija, osmišljavanjem istraživačkog procesa, identifikacijom izvornog gradica i suvremene literature, sastavljanja sinopsisa. U desetom semestru je naglasak na primjeni metoda i tehnika u zaštiti kulturne baštine, teorijske konceptualizacije i interpretacije, kompozicije teksta uz rada na jeziku i stilu.

Uspješnim završetkom studija studenti stječu akademski naziv Magistra struke povijesti umjetnosti – konzervatorski modul.

Nakon završetka konzervatorskog modula na Odsjeku za povijest umjetnosti polaznici imaju mogućnost zapošljavanja u državnim i gradskim službama zaštite kulturne baštine, znanstvenim institutima i gospodarstvu.

dr. sci. **Ivo Maroević**, red. prof.; dr. sci. **Zlatko Jurić**, docent; as. **Franko Ćorić**

Naziv modula:	KONZERVATORSKI
Naziv kolegija:	ZAŠTITA NEPOKRETNE BAŠTINE – I
ECTS -bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	VII semestar
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	tjedno 2 sata predavanja, 2 sata seminara, 1 sat vježbi
Uvjeti:	upisan VII semestar
Ispit:	pismeni

Sadržaj:

Osnovni pojmovi; svrha zaštite; vrijednosti nepokretne kulturne baštine; pravna zaštita: međunarodne konvencije, Zakon o zaštiti i očuvanju kulturne baštine, Zakon o građenju, Zakon o urbanističkom i prostornom planiranju. Organizacija službe zaštite. Gospodarski aspekti zaštite. Konzervatorska istraživanja nepokretne baštine: povijesno-umjetničko, urbanističko, arhitektonsko. Dokumentacija: postojećeg stanja, povijesnog razvitka, sondažnih istraživanja, termografskih istraživanja, geomehaničkih istraživanja. Kemijska i fizikalna istraživanja, fotografska, fotogrametrijska i ostala dokumentacija. Tehnička dokumentacija za građevnu dozvolu i građenje. Registracija nepokretnog kulturnog dobra i izdavanje dozvole za intervencije. Etički standardi. Vrste nepokretne kulturne baštine. Uzroci oštećenja nepokretne kulturne baštine. Vrste intervencija: preventivna zaštita, održavanje, konzerviranje (konsolidiranje), restauriranje, anastilozna, rekonstrukcija, faksimilna obnova (reprodukcija). Principi i metode prezentiranja: posljednji živi sloj, posljednja cjelovita faza, najvredniji sačuvani sloj, slojevitost kao vrijednost. Metode interpolacije u povijesnim ambijentima, cjelinama i pojedinačnim građevinama (faksimil, prilagođavanje, naglašavanje, kontrast).

Cilj:

Razumijevanje i primijena temeljnih teorija, profesionalnih pravila i postupaka zaštite kulturnog nasljeđa. Upoznavanje s raznolikošću nepokretne kulturne baštine, osobinama i mogućim oštećenjima, kao i načinima intervencija. Usvajanje temeljne stručne terminologije. Samostalna izrada pismenih seminarskih radova.

Literatura: (izabrana poglavlja)

1. Addis, Bill; **The Interaction of Structure and Services**; The Building Centre Trust; London; 1990; 1-16 str.
2. Antolović, Jadran; **Ekonomsko vrednovanje graditeljske baštine**; Mikrorad; Zagreb; 1998; 1 – 140 str.;
3. Beckmann, Poul; **Structural Aspects of Building Conservation**; Elsevier, Oxford; 2003; 1 – 368;
4. Cantacuzino, Sherban; **Re/architecture Old Buildings / New uses**; Abbeville Press; New York; 1989; 1 – 224 str.
5. Dal Bianco, Maria Pia &; **Palazzo Bricherasio – Restoration and Rehabilitation of a Palazzo in Turin**, Edizioni Lybra Immagine, Milano, 1995, 1 – 158 str.
6. De La Torre, Martha &; **Values and Heritage Conservation**; Getty Conservation Institute; Los Angeles; 2000; 1 – 100 str.
7. De La Torre, Martha; **Assesing the Values of Cultural Heritage**; Getty Conservation Institute; Los Angeles; 2002; 1 – 102 str.
8. Feliu, Carmen Anon ed.; **Culture and Nature – International Legislative Texts Referring to the Safeguard of Natural and Cultural Heritage**; Casa Editrice Leo S. Olschki; Firenze; 2003; 1 – 409 str.;
9. Fischer, Alfred; **New Life in Old Buildings – Umnutzung alter Gebaeude und Anlagen – Riuso Esempi di Nuova Vita per Vecchi Edifici**; BE-MA editrice, Milano, 1994, 1 – 162 str.
10. Kurrent, Friedrich; **New Building in Old Settings**, Bayerische Architektenkammer and Die Neue Sammlung, Munich, 1978, 1 - 50 str.
11. Maroević, Ivo; **Sadašnjost baštine**, DPUSRH, Zagreb, 1986, 1 - 389 str.
12. Mason, Randy & De La Torre, Marta; **Economics and Heritage Conservation**; Getty Conservation Institute, Los Angeles, 1999, 1 – 67 str.

13. Mastropietro, Mario; **Restoration and Beyond – Architecture from conservation to conversion – Projects and works by Andrea Bruno (1960-1995)**; Edizioni Lybra Immagine; Milano, 1996; 1 – 251 str.
14. Petzet, Michael, **Principles of Monument Conservation**, ICOMOS – Journals of the German National Committee XXX, Muenchen, 1999, 1 – 97 str.
15. Shopsin, William C.; **Restoring Old Buildings for Contemporary Uses – An American Sourcebook for Architects and Preservationists**; Whitney Library of Design; New York, 1989, 1 – 207 str.

dr. sci. Ivo Maroević, red. prof.; as. mr. sci. Marko Špikić, as. Franko Ćorić

Naziv modula:	KONZERVATORSKI
Naziv kolegija:	ZAŠTITA POKRETNE BAŠTINE – I
ECTS -bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	VII semestar
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	tjedno 2 sata predavanja, 2 sata seminara, 1 sat vježbi
Uvjeti:	upisan VII semestar
Ispit:	pismeni

Sadržaj:

Osnovni pojmovi; svrha zaštite; vrijednosti pokretne kulturne baštine; pravna zaštita: međunarodne konvencije, Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, Zakoni o muzejskoj, bibliotečnoj i arhivskoj djelatnosti. Konzervatorska istraživanja pokretne baštine: povijesno-umjetničko, arheološko, etnološko, povijesno i tehnološko istraživanje. Dokumentacija: postojećeg stanja, funkcije i intervencija. Dokumentacija različitih istraživanja: sondažnog, termografskog, nedestruktivnog. Kemijska i fizikalna istraživanja, fotografska i ostala dokumentacija. Registracija pokretnog kulturnog dobra i izdavanje dozvola za intervencije. Osnove konzervatorsko-restauratorske terminologije.

Etički standardi. Vrste pokretne kulturne baštine. Uzroci oštećenja pokretne kulturne baštine. Vrste intervencija: preventivna zaštita, održavanje, konzerviranje (konsolidiranje), restauriranje, rekonstrukcija, faksimilna obnova (reprodukcija). Principi i metode prezentiranja: za javnu namjenu, za muzejsku namjenu, za sakralnu namjenu, za ostale namjene. Osnove povijesne slikarske tehnologije prema vrstama materijala i tehnikama. Organizacija i djelovanje konzervatorsko restauratorskih radionica i zavoda.

Cilj:

Razumijevanje i primjena temeljnih teorija, profesionalnih pravila i postupaka u zaštiti pokretne kulturne baštine. Upoznavanje s raznolikošću pokretne kulturne baštine, osobinama i

moogućim oštećenjima, kao i načinima intervencija. Usvajanje temeljne stručne terminologije. Samostalna izrada pismenih seminarskih radova.

Literatura: (izabrana poglavlja)

1. Antolović, Jadran; **Ekonomsko vrednovanje graditeljske baštine**; Mikrorad; Zagreb; 1998; 1 – 140 str.;
2. Ashley-Smith, Jonathan; **Risk Assessment for Object Conservation**; Elsevier; Oxford; 1999, 1 – 358 str.;
3. Bachmann, K.; **Conservation Concerns**; Routledge; London; 1992
4. De La Torre, Martha &; **Values and Heritage Conservation**; Getty Conservation Institute; Los Angeles; 2000; 1 – 100 str.
5. De La Torre, Martha; **Assesing the Values of Cultural Heritage**; Getty Conservation Institute; Los Angeles; 2002; 1 – 102 str.
6. Feliu, Carmen Anon ed.; **Culture and Nature – International Legislative Texts Referring to the Safeguard of Natural and Cultural Heritage**; Casa Editrice Leo S. Olschki; Firenze; 2003; 1 – 409 str.;
7. Johnston-Feller, R.; **Color Science in the Examination of Museum Objects- Nondestructive Procedures**; Getty Conservation Institute, Los Angeles; 2001; 1 – 134 str.
8. Knell, S. ed.; **Care of Collections**; Routledge; London; 1994
9. Laslo, Želimir; **Priručnik za preventivnu zaštitu slika**; MDC; Zagreb; 2001;
10. Maroević, Ivo; **Sadašnjost baštine**, DPUSRH, Zagreb, 1986, 1 - 389 str.
11. Reedy, Terry J. & Chandra; **Statistical Analysis in Art Conservation Research**; Getty Conservation Institute; Los Angeles, 1988; 1 – 115 str.
12. Thompson, G.; **Museum Enviroment**; I. dio, Butterworths, London; 1978; 1 – 270
13. Thompson, J.M.A. ed., **Manual of Curatorship**; Butterworths; London; 1984; 192-307
14. ***, **A Code of Ethics for Conservations**, „*Museum News*“; 1980, 3-4, 28-34
15. ***, **Osnove zaštite i izlaganja muzejskih zbirki**; Muzejski dokumentacioni centar; Zagreb; 1993;

dr. sci. **Ivo Maroević**, red. prof.; dr. sci. **Zlatko Jurić**, docent; as. **Franko Ćorić**

Naziv modula:	KONZERVATORSKI
Naziv kolegija:	ZAŠTITA NEPOKRETNE BAŠTINE – II
ECTS -bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	VIII semestar
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	tjedno 2 sata predavanja, 2 sata seminara, 1 sat vježbi
Uvjeti:	upisan VIII semestar
Ispit:	pismeni

Sadržaj:

Zaštita pojedinačnih građevina. Osnove i zaštita povijesnih nosivih konstrukcija zgrada: temeljenje; nosivi zidovi; horizontalne podne i svodne konstrukcije; krovne konstrukcije. Osnove i zaštita povijesnih arhitektonskih konstrukcija zgrada: završni slojevi pročelja (materijal i završna obrada); unutrašnje plohe zidova, stropova i svodova (materijal, obrada, zidne slike, mozaici i štukature); prozori (okovi, stolarija/bravarija, ostakljenje); vrata (okovi vrata, stolarija/bravarija); podne obloge; krovni pokrovi; instalacije (način grijanja, vertikalna i horizontalna odvodnja). Pojava vlage u zidovima i utjecaj na održavanje. Utjecaj namjene na organizaciju prostora.

Zaštita povijesnog krajolika, gradskih i seoskih cjelina i ambijenata, parkovnih površina. Zaštita i prezentiranje pojedinačnih građevina unutar cjelina, odnosi općeg i pojedinačnog. Prostorno planiranje u povijesnim cjelinama. Zaštita i prezentiranje arheoloških nalazišta. Odnos građevine prema parceli, prometnoj komunikaciji, ambijentu i povijesnoj cjelini. Integriranje građevina, naselja i kultiviranog krajolika. Sociološki aspekti očuvanja povijesnih cjelina.

Cilj:

Upoznavanje s materijalnim i oblikovnim osobinama pojedinačnih povijesnih građevina. Uspostavljanje odnosa između materijalne strukture i značenja. Upoznavanje s osobinama

prostornih cjelina i prepoznavanje vrijednosti integriranja pojedinačnih vrijednosti u vrijednosti cjeline. Usvajanje temeljne stručne terminologije i elemenata prostornog planiranja. Samostalna izrada pismenih seminarskih radova.

Literatura: (izabrana poglavlja)

1. Crnković, Branko & ŠARIĆ, Ljubomir; **Gradenje prirodnim kamenom**; Institut građevinarstva Hrvatske; Zagreb; 2003
2. Dimes, F.G.; **Conservation of Building and Decorative Stone**; Elsevier; Butterworth-Heinemann; Oxford; 1998; 1 – 468;
3. Durbin, Lesley; **Architectural Tiles: Conservation and Restoration**; Butterworth-Heinemann; Oxford; 2005, 1 – 240;
4. Fawcett, Jane; **Historic Floors**; Butterworth-Heinemann; Oxford, 2001; 1 -272;
5. Feilden, Bernard M.; **Conservation of Historic Buildings**; Butterworth-Heinemann; Oxford; 1994; 1 – 345 str.
6. Fitchen, John; **Building Construction Before Mechanization**; The MIT Press; Cambridge - Massachusetts; 1999; 1 - 326
7. Larsen, Knut; **Conservation of Historic Timber Structures**; Butterworth-Heinemann; Oxford; 2000; 1 – 140,
8. Malinar, Hrvoje; **Vlaga u povijesnim građevinama – sistematika-dijagnostika-sanacija**; Zagreb; Ministarstvo kulture-Uprava za zaštitu kulturne baštine; 2003; 1 – 83 str.
9. Potočnjak, Milan; **Osnovi tehničke obradbe kamena sa primjenom na građevne objekte i oblici umjetnosti**, Narodne novine, Zagreb, MCMXXXII, 1 - 19+31
10. Price, C.A.; **Stone Conservation**; Getty Conservation Institute; Los Angeles; 1996; 1 - 86
11. Selwitz, Charles; **Epoxy Resins in Stone Conservation**; Getty Conservation Institute; Los Angeles, 1992, 1 - 121
12. Hall, Peter; **Cities in Civilization – Culture, Innovation, and Urban Order**, Weidenfeld & Nicolson, London, 1998, 1 – 1169 str.
13. Kostof, Spiro; **The City Assembled – The Elements of Urban Form Through History**, Thames and Hudson, 1999, 1 – 320 str.
14. Kostof, Spiro, **The City Shaped – Urban Patterns and Meanings Through History**, Thames and Hudson, London, 2001, 1 – 352 str.

15. Loew, Sebastian, **Modern Architecture in Historic Cities – Policy planning and building in contemporary France**, Routledge, London and New York, 2000, 1 – 264 str.,
16. Marinović-Uzelac, Ante; **Socijalni prostor grada**, SNL; Zagreb, 1978, 1 - 241 str.
17. Rossi, Aldo; **The Architecture of the City**, The MIT Press, Cambridge-London, 1997, 1 – 202 str.
18. Rowe, Colin & Koetter, Fred; **Grad kolaž**, Građevinska knjiga, Beograd, 1988, 1 - 156 str.
19. Stuebben, Josef; **Der Staedtebau - Handbuch der Architektur**, Verlag von Arnold Bergstraesser, Darmstadt, 1890, 1 – 561
20. Tolles, Leroy E. &; **Seismic Stabilization of Historic Adobe Structures**; Getty Conservation Institute, Los Angeles, 2000; 1 – 174 str.
21. Wehdorn, Manfred; **Die Bautechnik der Wiener Ringstrasse**; Franz Steiner Verlag gmbh; Wiesbaden; 1979; 1 – 448;

dr. sci. Ivo Maroević, red. prof.; as. mr. sci. Marko Špikić, as. Franko Ćorić

Naziv modula:	KONZERVATORSKI
Naziv kolegija:	ZAŠTITA POKRETNE BAŠTINE – II
ECTS -bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	VIII semestar
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	tjedno 2 sata predavanja, 2 sat seminara, 1 sat vježbi
Uvjeti:	upisan VIII semestar
Ispit:	pismeni

Sadržaj:

Istraživanje i zaštita umjetničkih slika na platnu, drvu i drugim materijalima. Zaštita grafika i umjetnina na papiru. Preventivna i aktivna zaštita umjetničkih slika za razne namjene: javna, crkvena, muzejska i dr. Posebni oblici dokumentiranja zaštitnih radova na umjetničkim slikama. Istraživanja i zaštita zidnih slika. Odabir metoda prezentiranja u odnosu na stanje i dimenziju restauratorskog postupka.

Istraživanje i zaštita skulptura prema vrstama materijala i načinima završne obrade; predmeta od metala, kamena, keramike, stakla, tekstila i papira; namještaja i drugih vrsta predmeta. Stalna i preventivna zaštita pokretne kulturne baštine u muzejima, galerijama, privatnim zbirkama i javnim prostorima. Zaštita skulptura na otvorenom. Posebni oblici dokumentiranja zaštitnih radova na trodimenzionalnim predmetima. Odabir metoda prezentiranja u odnosu na stanje i dimenziju restauratorskog postupka. Sociološki aspekti očuvanja pokretne kulturne baštine.

Cilj:

Upoznavanje s materijalnim i oblikovnim osobinama umjetničkih slika i načinima njihove zaštite. Upoznavanje s osobinama trodimenzionalnih predmeta i prepoznavanje njihovih vrijednosti, pojedinačno i integriranih u vrijednosti unutarnjeg ili vanjskog prostora.

Uspostavljanje odnosa između materijalne strukture i značenja. Usvajanje temeljne stručne terminologije. Samostalna izrada pismenih seminarskih radova.

Literatura: (izabrana poglavlja)

1. Brkić, Nemanja; **Tehnologija slikarstva, vajarstva i ikonografija**, Umetnička akademija, Beograd, 1973, 1 - 382 str.
2. Cass, Glen R. &; **Protection of Works of Art from Atmospheric Ozone**; Getty Conservation Institute; Los Angeles, 1989; 1 - 103
3. Cather, Sharon ed.; **The Conservation of Wall Paintings**; Corthauld Institute of Art – Getty Conservation Institute; London; 1991; 1 – 181 str.
4. Feller, Robert L.; **Accelerated Aging – Photocemical and Thermal Aspects**; Getty Conservation Institute; Los Angeles, 1994; 1 – 292 str.
5. Gonzalez Lopez, Maria Jose & Descamps, Francois; **Workshop on Methodology for the Conservation of Polychromed Wooden Altarpieces**; Getty Conservation Institute; Los Angeles; 2002, 1 – 17 str.
6. Maekawa, Shin; **Oxygen-Free Museum Cases**; Getty Conservation Institute; Los Angeles; 1998; 1 - 81
7. Nazaroff, William W. &; **Airborne Particles in Museums**; Getty Conservation Institute; Los Angeles; 1993; 1 – 145 str.
8. Nicolaus, Knut; **The Restoration of Paintings**; Koenemann; Koeln; 1999;
9. RUST, Michael K. & Kennedy, Janice M.; **The Feasibility of Using Modified Atmospheres to Control Insect Pests in Museums**; Getty Conservation Institute; Los Angeles; 1993, 1 – 131 str.
10. Selwitz, Charles & Maekawa, Shin; **Inert Gases in the Control of Museum Insect Pests**; Getty Conservation Institute; Los Angeles, 1998; 1 – 122 str.
11. Summerecker, Sigo; **Podloge šafelajne slike**, Umetnička akademija, Beograd, 1973,
12. Vokić, Denis; **Utjecaj uvjeta čuvanja na stanje umjetnina: važnost temperature i relativne vlage zraka**; „*Restauratorski bulletin*“; 1/1993, 6 – 20

dr. sci. **Ivo Maroević**, red. prof.; as. mr. sci. **Marko Špikić**

Naziv modula:	KONZERVATORSKI
Naziv kolegija:	POVIJEST I TEORIJA ZAŠTITE KULTURNE BAŠTINE U EUROPI DO XIX ST.
ECTS -bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	IX semestar
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	tjedno 1 sat predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi
Uvjeti:	upisan IX semestar
Ispit:	pismeni

Sadržaj:

Razvitak konzervatorske misli u Europi od XV do konca XVIII st. Prikaz razvitka pojma spomenika uz uvid u izvorne tekstove. Problemi recepcije, proučavanja, klasificiranja i komuniciranja starina; tekstovi humanista, umjetnika, antikvara, topografa i povjesničara umjetnosti; zakonodavstvo razdoblja. Nastanak klasične arheologije i velikih zbirki (iskapanja u Rimu XV i XVI st., otkriće Herkulanuma i Pompeja u XVIII st.). Pregled razaranja i prikupljanja starina, problem odnosa novoga i staroga u skulpturi (hipotetične rekonstrukcije Lakoonta, Winckelmannove rasprave o nadopunama) i arhitekturi (gradnje u renesansnom Rimu od pape Julija II do Siksta V)

Cilj:

Razumijevanje razvitka koncepta kulturne baštine u rano moderno doba pomoću glavnih teoretskih postavki suvremenika, do pojave novog senzibiliteta za srednji vijek. Upoznavanje s razvitkom skrbi za starine, od predmeta (medalje, geme, rukopisi, fragmenti) do građevina i arheoloških lokaliteta. Usvajanje temeljne znanstvene terminologije. Samostalna izrada pismenih seminarskih radova.

Literatura: (izabrana poglavlja)

1. Barkan, Leonard; **Unearthing the Past: Archaeology and Aesthetics in the Making of Renaissance Culture**; New Haven and London, Yale University Press, 1999, 1-63, 119-269
2. Burke, Peter, „**Images as Evidence in Seventeenth-Century Europe**“, *Journal of the History of Ideas*, 64/2, 273-296
3. Choay, Françoise; **The Invention of the Historic Monument**, Cambridge, Cambridge University Press, 2001;
4. Jokilehto, Jukka; **A History of Architectural Conservation**, Butterworth-Heinemann; Oxford, 1999, 21 – 71;
5. Lanciani, Rodolfo, **Storia degli scavi di Roma e notizie intorno le collezioni romane di antichite**, Quasar, Roma
6. Marasović, Tomislav, **Zaštita graditeljskog nasljeđa. Povijesni pregled s izborom dokumenata**. Društvo konzervatora Hrvatske, Zagreb – Split.
7. Momigliano, Arnoldo; „**Ancient History and the Antiquarian**“, *Journal of the Warburg and Courtauld Institutes*, 13/1-2 : 285-315
8. Parslow, Christopher Charles; **Rediscovering Antiquity: Karl Weber and the Excavation of Herculaneum, Pompeii and Stabiae**, Cambridge UP, Cambridge, 1998,
9. Weiss, Roberto; **The Renaissance Discovery of Classical Antiquity**, 2. izdanje, Blackwell, Oxford, 1988

red. prof. dr. sci. **Ivo Maroević**, doc. dr. sci. **Zlatko Jurić** d.i.a.

Naziv modula:	KONZERVATORSKI
Naziv kolegija:	POVIJEST I TEORIJA ZAŠTITE KULTURNE BAŠTINE U HRVATSKOJ U XIX st.
ECTS -bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	IX semestar
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	tjedno 1 sat predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi
Uvjeti:	upisan IX semestar
Ispit:	pismeni

Sadržaj:

Istraživanje i zaštita spomenika u Hrvatskim zemljama do prve polovice XIX st. (J. Spon & G. Wheeler, D. Farlati, J. B. Fischer von Erlach, R. Adam, A. Fortis, J. Bajamonti, L.F. Cassas, F. i K. Lanza, F. Carrara, V. Andrić). Osnivanje i djelovanje c. kr. Centralne komisije u Hrvatskim zemljama (I. Kukuljević-Sakcinski, K. Weiss, F. Bulić, A. Riegl, M. Dvorak). Zaštita spomenika u Hrvatskim zemljama u drugoj polovici XIX st. (A. Hauser, F. Bulić, J.J. Strossmayer, F. v. Schmidt, I. Kršnjavi, H. Bolle, I.K. Tkalčić, J. Brunšmid). Zaštita spomenika u Hrvatskoj u Europskom kontekstu. Primjeri značajnih intervencija: Split, Zagreb, Trogir, Zadar, Šibenik, Dubrovnik.

Cilj:

Razumijevanje osnovnih konzervatorskih teorija i metoda primijenjenih u Hrvatskoj tijekom XIX stoljeća. Usporedba s europskim kontekstom. Usvajanje temeljne znanstvene terminologije. Samostalna izrada pismenih seminarskih radova.

Literatura: (izabrana poglavlja)

1. Bajamonti, J., **Zapisi o gradu Splitu**, Nakladni zavod Marko Marulić, Split, 1975; 1-381,
2. Bulić, Frane & Karaman, Ljubo; **Palača cara Dioklecijana u Splitu**; Zagreb; 1927; 1 – 284;
3. Collins, Peter; **Changing Ideals in Modern Architecture 1750 – 1950**; McGill – Queen's University Press; Montreal & Kingston & London & Ithaca; 1998; 1 – 309 str.
4. Denslagen, Wim; **Architectural Restoration in Western Europe: Controversy and Continuity**, Amsterdam, Architectura & Natura Press, 1994, 1-319,
5. Fortis, A., **Put po Dalmaciji**, Globus, Zagreb, 1984, 1 – 303,
6. Horvat, Lina Andela; **Konzervatorski rad kod Hrvata**; Hrvatski državni konzervatorski zavod; br. 1; Zagreb, 1944; 1 – 73 str.
7. Horvat, Lina Andela; **Prilozi poviestnom razvoju čuvanja umjetničkih i kulturno-poviestnih spomenika u Hrvatskoj**; Vlastita naklada; Zagreb; 1944; 1 – 32 str.;
8. Kečkemet, Duško; **Louis Francois Cassas i njegove slike Istre i Dalmacije 1782**; Zagreb, Rad JAZU, 1978, knjiga 379, 7 – 200,
9. Kečkemet, Duško; **Vicko Andrić - arhitekt i konzervator 1793 - 1866**, Književni krug, Split, 1993, 1 - 235 str.
10. Kečkemet, D.; **Robert Adam – Dioklecijanova palača i klasicizam**; Nakladni zavod Matice Hrvatske; Zagreb; 2003;
11. Ladd, Brian; **Urban Planning and Civic Order in Germany, 1860-1914**; Harvard University Press, Cambridge-Massachusetts-London-England, 1990, 1 – 326;
12. Le Roy, Julien-Davin; **The Ruins of the Most Beautiful Monuments of Greece**; Getty Research Institute; Los Angeles; 2004; 1 – 550;
13. Lewis, Michael J., **The Politics of the German Gothic Revival – August Reichensperger**; The Architectural History Foundation – The MIT Press, New York – Cambridge; 1993; 1 – 305 str;
14. Marasović, T. & Cambi, N.; **Kronologija proučavanja, očuvanja i uređenja Dioklecijanove palače** u „Dioklecijanova palača – katalog izložbe“, Lions Club Split, 1994, 29-61,
15. Maruševski, Olga; **Iso Kršnjavi kao graditelj**, Dpusrh, Zagreb, 1986, 1 - 262 str.
16. McCormick, T. J.; **Charles Louis Clerisseau and the Genesis of Neo-Classicism**; The Architectural History Foundation – The MIT Press; New York – Massachusetts, 1990, 1 – 284 str.

17. Moravanszky, Akos; **COMPETING VISIONS – Aesthetic Invention and Social Imagination in Central European Architecture 1867 – 1918**, The MIT Press, Cambridge-Massachusetts-London-England, 1998, 1 – 508 str.
18. Muljačić, Ž.; **Putovanja Alberta Fortisa po Hrvatskoj i Sloveniji**, Književni krug, Split, 1996, 1 – 181,
19. Pederin, I. ; **Njemački putopisi po Dalmaciji**, Logos, Split, 1989, 1 – 329,
20. Piplović, S.; **Alois Hauser u Dalmaciji**; Društvo prijatelja kulturne baštine Split; Split; 2002; 1 – 251; (S)
21. Piranesi, Giovanni Battista; **Observations on the Letter of Monsieur Mariette**; Getty Research Institute; Los Angeles; 2002; 1 – 177 str.

dr. sci. **Ivo Maroević**, red. prof.; as. mr. sci. **Marko Špikić**

Naziv modula:	KONZERVATORSKI
Naziv kolegija:	POVIJEST I TEORIJA ZAŠTITE KULTURNE BAŠTINE U EUROPI U XIX i XX st.
ECTS -bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	X semestar
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	tjedno 1 sata predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi
Uvjeti:	upisan X. semestar
Ispit:	pismeni

Sadržaj:

Povijest konzerviranja i restauriranja od početka XIX st. do danas. Vrijeme klasicizma, romantizma, biološke i aktivne zaštite. Pregled intervencija na izabranim spomenicima arhitekture uz izučavanje spisa suvremenih teoretičara: Quatremere de Quincyja, V. Hugoa, E.-E. Viollet-le-Duca, J.-B. Lassusa, J. Ruskina, W. Morrisa, A. Riegla, M. Dvoraka, G. Dehia, C. Boita, G. Giovannonija, C. Brandija. Stilsko restauriranje; konzervatorska misao: „filološko“, „povijesno“ i „znanstveno“ restauriranje; ekstenzija zaštite prema čuvanju povijesnih ambijenata i cjelina. Iskustva zaštite nakon Drugog svjetskog rata: međunarodni pravni dokumenti, međunarodne organizacije, popis svjetske baštine, suvremeno shvaćanje spomenika. Pojam autentičnosti, univerzalnosti i integriteta spomenika.

Cilj:

Upoznavanje s načinima tretiranja kulturne baštine u protekla dva stoljeća. Povezivanje povijesnog slijeda i problematike zaštite kulturne baštine s praktičnim problemima zaštite. Usvajanje temeljne znanstvene terminologije. Samostalna izrada pismenih seminarskih radova.

Literatura: (izabrana poglavlja)

1. Ceschi, Carlo; **Teoria e storia del restauro**, Bulzoni, Roma, 1970;
2. Choay, Françoise; **The Invention of the Historic Monument**, Cambridge, Cambridge University Press, 2001, 1 – 247 str.;
3. Clark, Kenneth, **The Gothic Revival. An Essay in the History of Taste**, Icon Editions, Harper & Row, New York; 1962;
4. Denslagen, Wim; **Architectural Restoration in Western Europe: Controversy and Continuity**, Amsterdam, Architectura & Natura Press, 1994, 1-319,
5. Jokilehto, Jukka; **A History of Architectural Conservation**, Butterworth-Heinemann; Oxford, 1999, 101 – 341;
6. Marasović, Tomislav; **Aktivni pristup graditeljskom nasljeđu**; Društvo konzervatora Hrvatske – Zagreb; Split; 1985; 1 – 189
7. Price, Nicholas Stanley & Talley jr. M. Kirby & Vaccaro, Alessandra Meluco; **Historical and Philosophical Issues in the Conservation of Cultural Heritage – Readings in Conservation**; The Getty Conservation Institute; Los Angeles; 1996; 1-500 str.
8. Tyler, Norman; **Historic Preservation: an Introduction to its History, Principles and Practice**, W.W. Norton & co, New York, 1999,

red. prof. dr. sci. **Ivo Maroević**, doc. dr. sci. **Zlatko Jurić** d.i.a.

Naziv modula:	KONZERVATORSKI
Naziv kolegija:	POVIJEST I TEORIJA ZAŠTITE KULTURNE BAŠTINE U HRVATSKOJ U XX st.
ECTS -bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	X. semestar
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	tjedno 1 sat predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi
Uvjeti:	upisan X semestar
Ispit:	pismeni

Sadržaj:

Zaštita spomenika u Hrvatskoj na prijelazu stoljeća do I svjetskog rata, vrijeme Kraljevine Jugoslavije i Nezavisne države Hrvatske. Odrazi svjetskih i europskih kretanja na zaštitu kulturne baštine u Hrvatskoj. Definiranje biološke i aktivne zaštite. Zaštita spomenika nakon II svjetskog rata: obnova nakon ratnih razaranja, zakonodavstvo i organizacija službe zaštite, intervencije na graditeljskim cjelinama i pojedinačnim građevinama, interpolacije. Istaknute ličnosti u zaštiti spomenika u Hrvatskoj: Gj. Szabo, Lj. Karaman, M. Prelog, G. Gamulin, C. Fisković, J. i T. Marasović, I. Maroević i dr. Školovanje za zaštitu spomenika u Hrvatskoj. Obnova nakon prirodnih katastrofa (potres u Dubrovniku). Kulturna baština u Hrvatskoj u Domovinskom ratu: stradanja i obnova. Gospodarski aspekti zaštite.

Cilj:

Upoznavanje osnovnih teorija i konzervatorskih metoda primijenjenih u Hrvatskoj tijekom XX stoljeća. Uspoređivanje sa suvremenim europskim i svjetskim dostignućima. Usvajanje temeljne znanstvene terminologije. Samostalna izrada pismenih seminarskih radova.

Literatura: (izabrana poglavlja)

1. Arbutina, Dražen; **Glavna obilježja urbanističkog razvoja Zadra 1918.-1944.**, Zagreb, Arhitektonski fakultet, magistarski rad, 2000, 1 – 163 str.
2. Arbutina, Dražen; **Zadarski urbanistički i arhitektonski opus Brune Milića**; Narodni muzej; Zadar; 2002, 1 – 130 str.
3. Bulić, Frano; **Kaiser Diokletians Palast**, Matica Hrvatska, , 1929, 1 - 179+101;
4. Collins, Peter; **Changing Ideals in Modern Architecture 1750 – 1950**; McGill – Queen*s University Press; Montreal & Kingston & London & Ithaca; 1998; 1 – 309 str.
5. Fisković, Cvito & Marasović, Jerko; **Prilog proučavanju i zaštiti Dioklecijanove palače u Splitu**, JAZU, Zagreb, 1950, knjiga 279 , 1 - 119 str. + grafički prilozi
6. Horvat, Lina Anđela; **Konzervatorski rad kod Hrvata**; Hrvatski državni konzervatorski zavod; br. 1; Zagreb, 1944; 1 – 73 str.
7. Horvat, Lina Anđela; **Prilozi poviestnom razvoju čuvanja umjetničkih i kulturno-poviestnih spomenika u Hrvatskoj**; Vlastita naklada; Zagreb; 1944; 1 – 32 str.;
8. Jokilehto, Jukka; **A History of Architectural Conservation**, Butterworth-Heinemann; Oxford, 1999, 1 – 341;
9. Knežević, Snješka & Šerbetić, Berislav; **Obnova Dubrovnika 1979 – 89**, Zavod za obnovu Dubrovnika, Dubrovnik, 1988-89, 1 – 370 str.
10. Marasović, Jerko; Marasović, Tomislav & GATTIN, Nenad; **Diocletian palace**, Zora, Zagreb, 1970, 1 - 95 str.
11. Marasović, Jerko & **Prostorni razvoj jugoistočnog dijela Dioklecijanove palače**, Split, ožujak 2000, 1 – 213 str.;
12. Marasović, Tomislav; **Dioklecijanova palača**, Sloboda, Beograd, 1982, 1 - 145 str.
13. Marasović, Tomislav; **Zaštita graditeljskog nasljeđa – Povijesni pregled s izborom tekstova i dokumenata**; Društvo konzervatora Hrvatske – Zagreb; Zagreb – Split; 1983; 1 – 183 str.
14. Marasović, Tomislav; **Aktivni pristup graditeljskom nasljeđu**; Društvo konzervatora Hrvatske – Zagreb; Split; 1985; 1 – 189 str.
15. Marasović, Tomislav; **Dioklecijanova palača - svjetska kulturna baština Split - Hrvatska**, Naklada Dominović-Buvina, Zagreb, 1994, 1 - 128 str.
16. Marković, Slavica; **Ćiril Metod Iveković - arhitekt i konzervator**, DPUH, Zagreb, 1992, 1 - 165 str.
17. Maroević, Ivo; **Sadašnjost baštine**, DPUSRH, Zagreb, 1986, 1 - 389 str.

18. Maroević, Ivo; **Rat i baština u prostoru Hrvatske – Krieg und Kulturerbe im Raum Kroatien**, Matica Hrvatska ogranak Petrinja; Zagreb, 1995, 1 – 63 str.
19. Maroević, Ivo; **Konzervatorsko novo iverje**; Matica Hrvatska u Petrinji, Petrinja; 2000; 1 – 200 str.
20. Munoz Vinas, Salvador; **Contemporary Theory of Conservation**; Elsevier; Oxford; 2005, 1 – 239;
21. Nenadić, Rosana; **Obnova Zadra nakon 2. svj. rata (1944-1991.g.)**, FF/OPU - diplomski rad, Zagreb, 1998, , 1 – 104 str.
22. Piplović, Stanko; **Harold Bilinić 1894.-1984.**; Split, Društvo arhitekata Splita, 1994, 1 – 24 str.

3.3.3. Nastavnički smjer

Studiranjem nastavničkog diplomskog smjera studenti se osposobljavaju za održavanje nastave Likovne umjetnosti, Povijesti umjetnosti i srodnih predmeta u srednjim školama. Uvjet za upis diplomskog studija je završeni trogodišnji preddiplomski studij povijesti umjetnosti.

Nastavnički smjer sastoji se od tri dijela: modula metodike struke (25 ECTS), zajedničkog dijela za nastavničko usmjerenje (20-30 ECTS) i stručnog povijesno-umjetničkog dijela (25+15 ECTS). Svaki od njih sastoji se od obvezatnog i izbornog dijela.

U prvom dijelu studenti stječu teoretsko razumijevanje područja kojim se bave, tj. osnovnih elemenata vizualnog jezika i iz njega rekonstruiranih likovno-umjetničkih djela (Metodika povijesti umjetnosti). Stečena iskustva primjenjuju u neposrednom radu s učenicima srednjih škola (Hospitacije, Praktikum i izvođenje nastave I i II). Studenti se osposobljavaju za upotrebu suvremenih nastavnih sredstava poput LCD projektora i računala te računalnoj prezentaciji i obradi likovno-umjetničkih djela (Nastavna sredstva). Izborna nastava u okviru ovog modula omogućuje studentima detaljniju teoretsku i praktičku razradu pojedinih metodičkih aspekata likovno-umjetničkih djela.

Svi su kolegiji otvoreni za studente istraživačkog smjera istog studija, ali i drugih studijskih grupa, s time da je na neke od njih upis uvjetovan prethodno položenim kolegijima ili položenim kolokvijima.

Druga cjelina unutar ovog smjera je dio koji je zajednički za sva nastavnička usmjerenja i obuhvaća Psihološke, Pedagoške, Didaktičke, Sociološke, Filozofske, Informatičke i Komunikacijske kolegije neophodne za nastavničko obrazovanje.

Treća cjelina je daljnje stručno povijesno-umjetničko usavršavanje koje obuhvaća pet kolegija iz diplomskog istraživačkog smjera, te izbornu izradu diplomskog rada koji objedinjuje teoretsko znanje i praktično iskustvo u radu u srednjoj školi. Ovaj dio donosi 25+15 ECTS bodova.

Voditelj:

mr. sc. Ivan Bogavčić, asistent

**DIPLOMSKI PROGRAM STUDIJA POVIJESTI UMJETNOSTI
NASTAVNIČKI SMJER**

Naziv kolegija	P	S	V	ECTS	Naziv kolegija	P	S	V	ECTS
VII. semestar					VIII. semestar				
1. Metodika povijesti umjetnosti	2	2	1	7	1. Hospitacije	-	-	2	2
2. Nastavna sredstva metodike povijesti umjetnosti	1	1	-	3	2. Nastavna sredstva metodike povijesti umjetnosti	1	1	1	3
IX. semestar					X. semestar				
Izborni iz metodike povijesti umjetnosti	1	1	1	5	Izborni iz metodike povijesti umjetnosti	1	1	1	5
Praktikum i izvođenje nastave	-	2	1	4	Praktikum i izvođenje nastave	-	2	1	4
Izrada diplomskoga rada	-	3	1	5	Izrada diplomskoga rada	-	6	1	10

Svaki semestar student je obvezan sakupiti u 7. semestru barem 30 ECTS bodova, na kraju 8. mora imati barem sveukupno 60 ECTS bodova, te na kraju 9. barem 90 ECTS bodova.

Tijekom diplomskog studija student mora odslušati i položiti sve kolegije zajedničke za nastavničko usmjerenje:

1. Psihologija obrazovanja i odgoja	8	4	2	-
2. Pedagogija	4	2	2	-
3. Didaktika	4	2	2	-
4. Sociologija obrazovanja	3	1	1	-
5. Jezično govorne komunikacijske vještine	5	2	2	2
6. Izborni 1	3			
7. Izborni 2	3			

Tijekom diplomskog studija student mora odslušati i položiti sedam izbornih ili obveznih kolegija diplomskog programa studija povijesti umjetnosti – istraživačkog smjera.

Tijekom diplomskog studija student mora odslušati i položiti još dva izborna kolegija po 5 ECTS bodova iz ponude fakulteta (FF), odnosno Sveučilišta ili bilo kojeg diplomskog smjera na Odsjeku za povijest umjetnosti.

Naziv modula:	METODIKA STRUKE
Naziv kolegija:	METODIKA POVIJESTI UMJETNOSTI
ESTS-bodovi:	7
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (VII., zimski)
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	2 sata predavanja, 2 sata seminara, 1 sat terenskog rada
Uvjeti:	upisan VII. semestar
Ispit:	predaja portfolija vježbi izvedenih tijekom semestra, pismeni i usmeni ispit

Sadržaj:

Razjašnjavanje triju vizualnih procesa: gledanja, viđenja i sagledavanja. Sustavno upoznavanje osnovnih elemenata vizualnog jezika (linija, ploha, boja i površina), likovnih počela (linija, točka, boja, vizualno-taktilni pojmovi) i univerzalnih načela (simetrije, omjeri i razmjeri) te iz njih rekonstruiranih likovno-umjetničkih djela. Predavanja i seminari tematski su povezani i nastava se održava radioničkim postupkom (vježbe, eksperimenti).

Cilj:

znanje: Teoretsko razumijevanje triju vizualnih procesa: gledanja, viđenja i sagledavanja.

Poznavanje osnovnih elemenata vizualnog jezika (linija, ploha, boja i površina), likovnih počela (linija, točka, boja, vizualno-taktilni pojmovi) i univerzalnih načela (simetrije i omjeri i razmjeri).

vještine: Mogućnost rekonstrukcije likovno-umjetničkog djela usvojenim pojmovnim sustavom.

kompetencije: Mogućnost interpretacije bilo koje vizualne ili likovno-umjetničke pojave.

Obvezatna literatura:

1. Damjanov, J.: **Vizualni jezik i likovna umjetnost**, Zagreb, Školska knjiga, 1991.
2. Damjanov, J.: **Umjetnost avantura**, Zagreb, Hermes, 1998.

3. Damjanov, J.: **Pogled i slika**, Zagreb, Hermes, 1996.

Dopunska literatura:

1. Gibson, James J.: **The Perception of the Visual World**, Houghton Mifflin Company, Boston, 1950.
2. Rawson, Ph.: **Drawing**, Oxford University Press, London, 1969.
3. Gibson, James J.: **The senses considered as perceptual systems**, Houghton Mifflin Company, Boston, 1966.
4. Arnhajm, R.: **Umetnost i vizualno opažanje**, Univerzitet umetnosti u Beogradu, Beograd, 1987.
5. Koppers, H.: **Das Grund gesetz der Farbenlehre**, Dumont, Koln, 1978.
6. Munsell, A. H.: **A Grammar of Color**, Van Nostrand Reinhold Comp., New York, 1969.
7. Klee, P.: **Das Bildnerische Denken**, Schwabe&Co Verlag, Bassel/Stuttgart, 1964.
8. Albers J.: **Interaction of Color**, Yale University Press, New Haven, 1971.
9. Alexander Ch.: **The Pattern Language**, Oxford University Press, New York, 1977.
10. Bouleau Ch.: **La geometrie secrete des peintres**, Charpentres, Seuil, Paris, 1963.
11. Kranz S., Fisher R.: **The Designe Continuum**, Reinhold, New York, 1966.
12. March L.L., Steadman P.: **The Geometry of Enviroment**, Riha, London, 1975.
13. Weyl H.: **Symmetry**, Princeton University Press, Princeton, 1982.

mr. sc. **Ivan Bogavčić**, asistent

Naziv modula:	METODIKA STRUKE
Naziv kolegija:	NASTAVNA SREDSTVA METODIKE POVIJESTI UMJETNOSTI
ESTS-bodovi:	3
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (VII., zimski)
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	1 sata predavanja, 1 sata seminara
Uvjeti:	upisan VII. semestar
Ispit:	predaja portfolija vježbi izvedenih tijekom semestra

Sadržaj:

Studenti se tijekom ovog kolegija upoznaju s nastavnim sredstvima/pomagalima koje će susretati pri izvođenju nastave u srednjim školama i vježbaju samostalno snimanje likovno-umjetničkih djela (arhitektura, skulptura i slika) fotografskim i digitalnim zapisom. Najviše pažnje se posvećuje suvremenim metodama zapisa, obrade i prezentacije likovno-umjetničkih djela pomoću digitalne tehnologije (fotografija, računalo i LCD projektor).

Cilj:

znanje: Poznavanje tradicionalnih i modernih nastavnih sredstava/pomagala.

vještine: Samostalno snimanje različitih likovno-umjetničkih djela, obrada snimljenog materijala pomoću digitalne tehnologije i prezentacija djela. Snalaženje u izradi i korištenju tradicionalnih i modernih nastavnih sredstava/pomagala.

kompetencije: Primjena tehničkih znanja i vještina u odnosu na bilo koju vizualnu ili likovno-umjetničku pojavu.

Obvezatna literatura:

1. <http://infoz.ffzg.hr/msp/>
2. Priručnik za fotografiranje
3. Priručnik za digitalnu fotografiju
4. Priručnik za Photoshop

mr. sc. **Ivan Bogavčić**, asistent

Naziv modula:	METODIKA STRUKE
Naziv kolegija:	HOSPITACIJE
ESTS-bodovi:	2
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (VIII., ljetni)
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	2 sata vježbi
Uvjeti:	upisan VIII. semestar, Metodika povijesti umjetnosti
Ispit:	predaja dnevnika praćene nastave

Sadržaj:

Studenti tijekom ovog kolegija prisustvuju mentorskim oglednim satovima i završnim satovima studenata X. semestra te aktivno pomažu pri pripremi tih satova. Svakom satu prethodi priprema, a nakon sata slijedi analiza izvedenog sata. Student tijekom hospitacija vodi dnevnik prema unaprijed dogovorenim kriterijima. Za vrijeme hospitacija mentor studenta upoznaje s mnogobrojnim aspektima nastavničkog poziva (razredno i nastavničko vijeće, razredništvo i suradnja sa roditeljima, nastavni planovi i programi, udžbenici i priručnici).

Cilj:

znanje: Poznavanje različitih vrsta priprema nastavnog sata, načela analize sata i različitih aspekata nastavničkog poziva (razredno i nastavničko vijeće, razredništvo i suradnja sa roditeljima, nastavni planovi i programi, udžbenici i priručnici).

vještine: Snalaženje u različitim vrstama priprema nastavnog sata.

kompetencije: Pripremljenost za Praktikum i izvođenje nastave.

Obvezatna literatura:

1. Zbornik programa i planova srednjoškolskog predmeta Likovne umjetnosti u Hrvatskoj (skripta)
2. Damjanov, J.: Umjetnost avantura, Zagreb, Hermes, 1998.
3. Damjanov, J.: Metodički priručnik za likovnu umjetnost, Zagreb, Zavod za unapređivanje stručnog obrazovanja, 1970.
4. Udžbenici i priručnici za srednju školu

mr. sc. **Ivan Bogavčić**, asistent

Naziv modula:	METODIKA STRUKE
Naziv kolegija:	PRAKTIKUM I IZVOĐENJE NASTAVE I
ESTS-bodovi:	4
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (IX., zimski)
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	2 sata seminara, 1 sat vježbi
Uvjeti:	upisan IX. semestar, Metodika povijesti umjetnosti
Ispit:	održani ogledni satovi tijekom semestra

Sadržaj:

Osposobljavanje i pripremanje studenata za grupno izvođenje satova u srednjoj školi. Upoznavanje seta vježbi na web prostoru <http://infoz.ffzg.hr/msp/> , izbor vježbe / preoblikovanje postojeće / samostalno stvaranje vježbe. Pismena priprema i isprobavanje vježbe. Da bi se steklo iskustvo izvođenje sata se ponavlja uzastopce više puta. Između pojedinih satova analizira se prethodni sat i upozorava se na moguća poboljšanja.

Cilj:

znanje: Točnost u korištenju terminologije (prethodno savladanih pojmova), primjena prethodno savladanih postupaka (rekonstrukcija/analiza, komparacija, analogija) te artikulacija zadanog vremena (sata).

vještine: Snalaženje u pripremi i grupnom izvođenju vježbi u okviru sata.

kompetencije: Stečena sigurnost za samostalno pripremanje i izvođenje sata.

Obvezatna literatura:

1. Damjanov, J.: **Likovna umjetnost 1 i 2** (Priručnik za nastavnike), Zagreb, Školska knjiga, 2002.
2. <http://infoz.ffzg.hr/msp/>

3. Damjanov, J.: **Umjetnost avantura**, Zagreb, Hermes, 1998.

Dopunska literatura:

1. Damjanov, J.: **Bilten za nastavu likovne umjetnosti 1**, Aktiv nastavnika likovne umjetnosti, Zagreb, 1973.
2. Mirenić, J.: **Bilten za nastavu likovne umjetnosti 2**, Aktiv nastavnika likovne umjetnosti, Zagreb, 1973.
3. Janda, Mirenić, Damjanov, Tomić, Rakić, Cvitan : **Prijedlog mikroanalize nastavnih sadržaja likovne umjetnosti za izradu izvedbenih programa redovne, izborne i fakultativne nastave, Zavod za prosvjetno pedagošku službu**, Zagreb, 1980
4. Više autora, **Radionica I** (Vježbe iz metodike povijesti umjetnosti, Zagreb, 1983.

mr. sc. **Ivan Bogavčić**, asistent

Naziv modula:	METODIKA STRUKE
Naziv kolegija:	PRAKTIKUM I IZVOĐENJE NASTAVE II
ESTS-bodovi:	4
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (X., ljetni)
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	2 sata seminara, 1 sat vježbi
Uvjeti:	upisan X. Semestar, Praktikum i izvođenje nastave I
Ispit:	održani ogledni satovi tijekom semestra

Sadržaj:

Osposobljavanje i pripremanje studenata za individualno izvođenje satova u srednjoj školi. Korištenje seta vježbi na web prostoru <http://infoz.ffzg.hr/msp/>, (izbor vježbe) njihovo preoblikovanje i samostalno stvaranje vježbe. Pismena priprema i isprobavanje vježbe. Izvođenje sata i razgovor o izvedbi.

Cilj:

znanje: Točnost u korištenju terminologije (prethodno savladanih pojmova), primjena prethodno savladanih postupaka (rekonstrukcija/analiza, komparacija, analogija) te artikulacija zadanog vremena (sata).

vještine: Snalaženje u pripremi i individualnom izvođenju vježbi u okviru sata.

kompetencije: Stečena sigurnost za samostalno pripremanje i izvođenje sata.

Obvezatna literatura:

1. Damjanov, J.: Likovna umjetnost 1 i 2 (Priručnik za nastavnike), Zagreb, Školska knjiga, 2002.
2. <http://infoz.ffzg.hr/msp/>
3. Damjanov, J.: Umjetnost avantura, Zagreb, Hermes, 1998.

Dopunska literatura:

1. Damjanov, J.: Bilten za nastavu likovne umjetnosti 1, Aktiv nastavnika likovne umjetnosti, Zagreb, 1973.
2. Mirenić, J.: Bilten za nastavu likovne umjetnosti 2, Aktiv nastavnika likovne umjetnosti, Zagreb, 1973.
3. Janda, Mirenić, Damjanov, Tomić, Rakić, Cvitan : Prijedlog mikroanalize nastavnih sadržaja likovne umjetnosti za izradu izvedbenih programa redovne, izborne i fakultativne nastave, Zavod za prosvjetno pedagošku službu, Zagreb, 1980
4. Više autora, Radionica I (Vježbe iz metodike povijesti umjetnosti, Zagreb, 1983.

Ime nastavnika naknadno

Naziv modula:	METODIKA STRUKE
Naziv kolegija:	IZBORNI IZ METODIKE POVIJESTI UMJETNOSTI
ESTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (VIII., ljetni)
Status:	izborni
Oblik nastave:	1 sata predavanja, 1 sata seminara, 1 sat terenskog rada
Uvjeti:	položen ispit iz Metodike povijesti umjetnosti ili kolokvij
Ispit:	vježbe tijekom semestra, pismeni i usmeni ispit

Sadržaj:

Izborna nastava s obzirom na osnovnu odredbu da omogućuje studentima detaljniju teoretsku i praktičku razradu pojedinih metodičkih aspekata likovno-umjetničkih djela može imati kao sadržaj različite grane likovne umjetnosti ili specifične teme unutar pojedinih grana, a isto tako isprobavanje različitih metodičkih postupaka.

Cilj:

znanje: Produbljeno poznavanje odabranog područja ili teme.

vještine: Snalaženje u korištenju metodičkih postupaka.

kompetencije: Integracija produbljenog stručnog znanja i metodičkih postupaka.

Obvezatna literatura:

Ovisi o temi izbornog kolegija

3.3.4. Izborni kolegiji

Izborni kolegiji na studiju povijesti umjetnosti izvode se kao jednosemestralni kolegiji. Njihov cilj je produbljivanje znanja, poglavito iz nacionalne povijesti umjetnosti pri čemu se student upoznaje ne samo s građom, već i s najnovijim spoznajama znanosti, u svakom od smjerova i razdoblja, pri čemu razvija sposobnost kritičkog i samostalnog razmišljanja uz usvajanje najnovijeg metodološkog aparata.

POPIS IZBORNIH KOLEGIJA ODSJEKA ZA POVIJEST UMJETNOSTI:

1. mr. sc. **Dubravka Botica**, asistent:
STAMBENA ARHITEKTURA 17. I 18. STOLJEĆA U SJEVEROZAPADNOJ HRVATSKOJ
2. mr. sc. **Dubravka Botica**, asistent:
TIPOLOGIJA SAKRALNE ARHITEKTURE 17. I 18. STOLJEĆA U KONTINENTALNOJ HRVATSKOJ
3. dr. sc. **Višnja Bralić**:
TEHNIKA I STIL NA SLIKARSKIM DJELIMA OD XV. DO XVIII. STOLJEĆA
4. dr. sc. **Sanja Cvetnić**, docent:
IKONOGRAFIJA NAKON TRIDENTSKOGA SABORA
5. **Dragan Damjanović**, asistent:
ARHITEKTURA HISTORICIZMA I SECESIJE U SLAVONIJI
6. **Dragan Damjanović**, asistent:
SAKRALNA ARHITEKTURA HISTORICIZMA U HRVATSKOJ
7. dr. sc. **Frano Dulibić**, docent:
SLIKARSTVO I KIPARSTVO MODERNE U HRVATSKOJ
8. dr. sc. **Igor Fisković**, red. prof.:
KIPARSTVO IZMEĐU GOTIKE I RENESANSE U JUŽNOJ HRVATSKOJ
9. dr. sc. **Igor Fisković**, red. prof.:
SLIKARSTVO GOTIČKOG DOBA NA JADRANU
10. dr. sc. **Jasna Galjer**, docent:
FOTOGRAFIJA
11. dr. sc. **Jasna Galjer**, docent:
POVIJEST DIZAJNA
12. dr. sc. **Jasna Galjer** docent:
SVJETSKE IZLOŽBE

13. dr. sc. **Nada Grujić**, red. prof.:
ANTIČKI MODELI U RENESANSNOJ ARHITEKTURI
14. dr. sc. **Zlatko Jurić**, docent, dipl. ing. arh.:
GRADOGRADNJA I ARHITEKTURA ZAGREBA 1800-1918.
15. dr. sc. **Zlatko Jurić**, docent, dipl. ing. arh.:
MODERNA I POSTMODERNA ARHITEKTURA U EUROPI POSLIJE 1945
16. dr. sc. **Nada Grujić**, red. prof.:
STAMBENA ARHITEKTURA 15. I 16. STOLJEĆA U JADRANSKOJ HRVATSKOJ
17. dr. sc. **Zvonko Maković**, izv. prof.:
POSTOBJEKTNA UMJETNOST
18. dr.sc. **Predrag Marković**, docent:
GOTIČKA ARHITEKTURA U FRANCUSKOJ
19. dr. sc. **Predrag Marković**, docent:
QUATTROCENTO ADRIATICO - MONUMENTALNA SAKRALNA ARHITEKTURA 15.
ST. NA JADRANU
20. mr. sc. **Dino Milinović**, asistent
KASNO CARSKO DOBA (UMJETNOST OD HADRIJANA DO TEODOZIJA)
21. mr. sc. **Marko Špikić**, asistent
AUSTRIJSKA KULTURNA POLITIKA I DALMATINSKA ARHEOLOGIJA 1800.-1850.
22. mr. sc. **Marko Špikić**, asistent:
RAĐANJE POVIJESNOG SPOMENIKA U TALIJANSKOM HUMANIZMU
23. Ime nastavnika naknadno
IZBORN IZ METODIKE POVIJESTI UMJETNOSTI
24. Ime nastavnika naknadno
IZBORN IZ METODIKE POVIJESTI UMJETNOSTI
25. Ime nastavnika naknadno
IZBORN IZ METODIKE POVIJESTI UMJETNOSTI

mr. sc. **Dubravka Botica**, asistent

Naziv kolegija:	STAMBENA ARHITEKTURA 17. I 18. STOLJEĆA U SJEVEROZAPADNOJ HRVATSKOJ
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (ljetni)
Status:	izborni
Oblik nastave:	1 sat predavanja, 1 sat seminara i 1 sat vježbi na tjedan
Uvjeti:	nema
Ispit:	pismeni (pismena provjera i seminar)
Ocjenu sadržava:	10% redoviti dolazak; 30% seminar analiza i izlaganje; 20% seminar na terenskoj nastavi; 40% pismena provjera

Sadržaj:

Kolegij daje pregled korpusa stambene arhitekture sjeverozapadne Hrvatske (dvorci, kurije, gradske palače i kuće). Analizama odabranih primjera dobija se uvid u tipološke i stilske karakteristike arhitekture, kao i uloge naručitelja. Dio nastave održava se na terenu, uz analize samih građevine i njihovih tipoloških i stilskih karakteristika, obrađuje se i ambijentalna vrijednost stambene arhitekture, smještaj u krajoliku ili urbanistički položaj u gradskoj jezgri (na primjerima Varaždina ili zagrebačkog Gornjeg grada).

Cilj:

Znanja: savladavanje problema barokne stambene arhitekture u sjeverozapadnoj Hrvatskoj u stilskom i tipološkom aspektu.

Vještine: analiza arhitekture u usmenom i pismenom obliku

Kompetencije: sposobnost prepoznavanja i interpretacije stilskih oblika baroka u stambenoj arhitekturi.

Literatura:

1. V. Marković, **Barokni dvorci Hrvatskog zagorja**, NSK, Zagreb, 1995.
2. Horvat – R. Matejčić- K. Prijatelj, **Barok u Hrvatskoj**, (str. 75-133), Sveučilišna naklada Liber, Zagreb, 1982.
3. M. i B. Šćitaroci, **Dvorci i perivoji u Slavoniji - od Zagreba do Iloka**, Šćitaroci, Zagreb, 1998.
4. L. Dobronić, **Zagrebački Kaptol i Gornji grad nekad i danas**, Školska knjiga, Zagreb, 1986.
5. Lentić-Kugli, **Zgrade varaždinske povijesne jezgre**, Naklada Ljevak, Zagreb, 2001.

mr. sc. **Dubravka Botica**, asistent

Naziv kolegija:	TIPOLOGIJA SAKRALNE ARHITEKTURE 17. I 18. STOLJEĆA U KONTINENTALNOJ HRVATSKOJ
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (ljetni)
Status:	izborni
Oblik nastave:	1 sat predavanja, 1 sat seminara i 1 sat vježbi na tjedan
Uvjeti:	nema
Ispit:	pismeni (pismena provjera i seminar)
Ocjenu sadržava:	10% redoviti dolazak; 30% seminar - analiza i izlaganje; 20% seminar na terenskoj nastavi; 40% pismena provjera

Sadržaj:

Kolegij daje pregled tipskih skupina u sakralnoj arhitekturi 17. i 18. stoljeća u Hrvatskoj i Europi. Obrađuju se karakteristike osnovnih tipskih skupina (longitudinalne i centralne crkve, te kombinacije tipova), kao i porijeklo tipova u (srednje)europskoj arhitekturi i načini prenošenja pojedinih tipova. Posebno se obrađuje utjecaj tradicije gradnje i uloga naručitelja u odabiru arhitektonskog tipa. Na primjerima iz sakralne arhitekture u Hrvatskoj određuju se tipološke karakteristike arhitekture, kao i stilske odrednice samog tipa, što se dijelom obrađuje i sklopu terenske nastave.

Cilj:

Znanja: savladavanje problema tipologije barokne sakralne arhitekture u Hrvatskoj kao i porijekla pojedinog tipa, te problema određivanja stila.

Vještine: tipološka analiza arhitekture u usmenom i pismenom obliku

Kompetencije: sposobnost prepoznavanja i interpretacije tipoloških i stilskih oblika baroka u sakralnoj arhitekturi.

Literatura:

1. A. Horvat, R. Matejčić, K. Prijatelj, **Barok u Hrvatskoj**,(str. 15-75), Zagreb, Sveučilišna naklada Liber, 1982.
2. Đ. Cvitanović, **Sakralna arhitektura baroknog razdoblja**, DPUH, Zagreb, 1985.,
3. V. Marković, **Crkve 17. i 18. stoljeća u Istri – tipologija i stil**, IPU, Zagreb, 2004.

Katalozi izložbi:

4. **Sveti trag, 900 godina umjetnosti Zagrebačke nadbiskupije 1094.-1994.**, str. 233 - 270, MGC - Muzej Mimara, Zagreb, 1994.
5. **Isusovačka baština u Hrvata**, str. 41-74, MGC, Zagreb, 1992.
6. **Kultura pavlina u Hrvatskoj 1244 - 1786**, str. 111 -125, MUO, Zagreb, 1989.

mr. sc. Višnja Bralić

Naziv kolegija:	TEHNIKA I STIL NA SLIKARSKIM DJELIMA OD XV. DO XVIII. STOLJEĆA
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (ljetni)
Status:	izborni
Oblik nastave:	1 sata predavanja, 1 sata seminara i 1 sat terenske nastave na tjedan
Uvjeti:	nema
Ispit:	pismeni
Ocjenu sadržava:	10% redoviti dolazak; 30% seminar; 60% pismeni ispit.

Sadržaj:

Prikaz osnovnih gradivnih materijala s opisom njihovih tehničkih i vizualnih svojstava, te pregled njihovih promjena od XV. do XVIII. stoljeća. Stratigrafija slojeva na slici u odnosu na tehnike štafelajnog slikarstva.. Odnos starenja materijala i utjecaja okoliša na vizualna svojstva slike: razlike između trajnih, nepovratnih promjena i onih reverzibilnih ili dijelom reverzibilnih. Vizualni učinak naknadnih intervencija na slikama, povijesna dimenzija restauratorskih radova i veza s ukusom vremena, te promjenom funkcije slike (promjene izvornog smještaja, namjene, ikonografskog sadržaja). Navedene teme bit će obrađene na primjerima iz hrvatske slikarske baštine na kojima su konzervatorska istraživanja i restauratorski radovi obavljani u Hrvatskom restauratorskom zavodu (djela A. i B. Vivarinija, Tiziana, Palme Mlađeg, sljedbenika i kopista G. Renija, A. Fellnera, F. Benkovića, G. Diziana, G. Camerate, anonimnih majstora 18. stoljeća)) kao i na sličnim primjerima objavljenim u literaturi.

Cilj:

znanja: pregled slikarskih tehnika štafelajnog slikarstva; terminologija vezana uz slikarski postupak;

vještine: prepoznavanje slikarskih tehnika, njihova ponašanja u vremenu, te učinka na povijesnoumjetničku valorizaciju;

kompetencije: prosudba stanja sačuvanosti izvornoga djela.

Literatura:

1. Jill Dunkerton, **Giotto to Dürer. Early Renaissance Painting in the National Gallery.** London: National Gallery, 1994. (odabrana poglavlja)
2. Jill Dunkerton et al., **Dürer to Veronese. Sixteenth Century Painting in the National Gallery.** London: National Gallery, 1999. (odabrana poglavlja)
3. Andrea Kirsh, Rustin Levanson, **Seeing through Paintings. Physical Examination in Art Historical Studies.** New Haven, London: Yale University Press, 2000.
4. Patricia Garland (ur.), **Early Italian Paintings.** New Haven: Yale University Art Gallery, 2003.

Dopunska literatura:

Članci iz problematike koje će studenti dobiti na uvid prije kolegija.

dr. sc. **Sanja Cvetnić**, docent

Naziv kolegija:	IKONOGRAFIJA NAKON TRIDENTSKOGA SABORA
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (zimski)
Status:	izborni
Oblik nastave:	1 sata predavanja, 1 sata seminara i 1 sat terenske nastave na tjedan
Uvjeti:	nema
Ispit:	pismeni
Ocjenu sadržava:	10% redoviti dolazak; 30% seminar i izlaganje u desetom tjednu; 60% pismeni ispit.

Sadržaj:

U kolegiju će student biti upoznat s povijesnim okvirom Tridentskoga sabora (1545.-1563.) i njegovim odlukama koji su formirale novu crkvenu disciplinu (redovite vizitacije i izvještaji, rezidencija biskupa), a posredno su važne za povijesnoumjetničko istraživanje. Nadalje, posebno će biti obrađene odluke donesene na XXV. sjednici Sabora 1563. godine, koje su se izravnije odnosile na umjetnost, na štovanje svetaca, relikvije, hodočašća, Crkvu kao naručitelja, i njezinu ulogu. U usporedbi tekstova glavnih traktatista (Gilio, Paleotti, Molanus, Recheôme...) i likovnih djela iz europske i domaće likovne baštine razmotrit će se uloga traktata u oblikovanju i odabiru sadržaja, a u usporedbi prijenosa gotovih ikonografskih rješenja iz velikih centara (Rim, Venecija, München, Antwerpen) uloga predložaka u globalnoj prisutnosti pojedinih *inventio* u katoličkim zemljama. Ikonografija likovnih djela biti će uspoređena s novom pobožnošću koju promovira novi, isusovački red (*Duhovne vježbe* Ignatija de Loyola, *Marijale* Petrusa Cansiusa ...), ponovno kroz prizmu djela hrvatske baštine.

Cilj:

znanja: poznavanje povijesnih činjenica, protagonista i fenomena vezanih uz Tridentski sabor i njegove relevantnosti za promjenu uloge umjetnosti;

vještine: razumijevanje i analiza ikonografskih sadržaja u sakralnoj umjetnosti nakon Tridenskoga sabora, te sposobnost tumačenja u odnosu umjetničkoga djela spram promijenjene uloge koja mu je namijenjena;

kompetencije: prepoznavanje i mogućnost objašnjenja podrijetla novih ikonografskih pojava.

Literatura:

Literatura za studente u pripremi.

Dopunska literatura:

1. Giovanni Andrea Gilio, *DVE DIALOGI DI M. GIOVANNI ANDREA GILIO DA FABRIANO*. Firenze: S.P.E.S., 1986. [In Camerino per Antonio Gioioso, 1564.]
2. Gabriele Paleotti, *DISCORSO INTORNO ALLE IMAGINI SACRE ET PROFANE diuiso in cinque libri*. In Bologna per Alessandro Benacci, 1582.

Dragan Damjanović, asistent

Naziv kolegija:	ARHITEKTURA HISTORICIZMA I SECESIJE U SLAVONIJI
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar
Status:	Izborni
Oblik nastave:	1 sat predavanja i 1 sat seminara, te 1 sat vježbi (terenske nastave) na tjedan
Uvjeti:	nema
Ispit:	pismeni (u ocjenu ulazi i tijekom semestra izrađeni seminarski rad)

Sadržaj:

Na ovom izbornom kolegiju u vidu tematskih blok sati obrađivat će se problematika povijesti arhitekture Slavonije od oko 1860. do 1918. godine. Osim obrađivanja teme u vidu nastavničkog izlaganja ilustriranog primjerima, zadatak studenata bit će i proučavanje pojedinih građevina u vidu usmeno izloženih seminarskih radova, izrađenih na osnovi literature, te objekata na terenu (na terenskoj nastavi).

Cilj:

Cilj predmeta je stjecanje znanja o važnom segmentu povijesti arhitekture u Hrvatskoj 19. i 20. stoljeća.

Analizom pojedinih građevina tijekom nastave u studenata će se nastojati razviti vještina ne samo oblikovne analize arhitektonskih djela, već i sposobnost njihova uklapanja u povijesni, kulturološki, ideološki, ekonomski ... kontekst u kojem nastaju, a s ciljem da im se omogući nakon odslušanog i položenog kolegija, kompetentno bavljenje poviješću arhitekture spomenutog razdoblja i prostora.

Literatura:

1. **Historicizam u Hrvatskoj I, II**, katalog izložbe, Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 2000.
2. Ivanković, G. M., **Secesijski duh u arhitekturi i životu Osijeka**, Muzej Slavonije, Osijek, prosinac 1994. – siječanj 1995.
3. **Secesija u Hrvatskoj**, Zbornik radova znanstvenog skupa s međunarodnim sudjelovanjem, str. 277-285, HAZU, Zavod za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku, Zagreb – Osijek
4. **Secesija slobodnog i kraljevskog grada Osijeka**, katalog izložbe, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Zavod za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku, Osijek, listopada 2001.
5. **Umjetnost XIX. stoljeća u Osijeku**, Galerija likovnih umjetnosti, Osijek (u pripremi)

Dragan Damjanović, asistent

Naziv kolegija:	SAKRALNA ARHITEKTURA HISTORICIZMA U HRVATSKOJ
ECTS – bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (ljetni)
Status:	izborni
Oblik nastave:	1 sat tjedno predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi
Uvjeti:	nema
Ispit:	seminar u prvoj polovini semestra i pismeni ispit na kraju

Sadržaj:

Kolegij je zamišljen kao kombinacija klasičnih predavanja vezanih uz stalne studentske analize arhitektonskih djela, u učionici i na terenu u Zagrebu ili izvan njega. Analiza jednog arhitektonskog djela, kao seminarski rad, bit će važan dio završne ocjene.

Cilj:

Na kolegiju će se obrađivati povijest sakralne arhitekture historicizma u Hrvatskoj od sredine do kraja 19. stoljeća. tema je vrlo pogodna za obrađivanje problematike stila u 19. stoljeću budući da svaka religiozna zajednica bira za svoje vjerske objekte stil s kojim se identificira. Kronološki, započet će se sa sakralnom arhitekturom hrvatskog romantizma, na primjeru djela Franje Kleina, nastavit će se s prvim primjerima zrelog historicizma (Đakovačka katedrala). Kao posebne teme obradit će se opusi Hermanna Bollea, Janka Holjca i Vinka Rauschera. Kolegij završava obradom primjera sakralne arhitekture kasnog historicizma u hrvatskoj (osječka župna crkva Svetih Petra i Pavla, kapucinska crkva u Rijeci i druge).

U studenata će se nastojati razviti vještine interpretacije arhitektonskih djela 19. stoljeća, a upoznat će ih se i s metodama njihova istraživanja.

Završenim kolegijem studenti bi trebali steći mogućnost kompetentnog bavljenja sakralnom arhitekturom druge polovine 19. stoljeća

Literatura:

1. *** **Historicizam u Hrvatskoj I, II**, katalog izložbe, Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 2000.
2. Deanović, A. - Čorak, Ž.; **Zagrebačka katedrala**, Zgb, Globus / Kršćanska sadašnjost, 1988., str. 257-304.
3. Dobronić, L., **Graditelji i izgradnja Zagreba u doba historijskih stilova**, Zgb, DPUH, 1983.
4. Horvat, A. (1995.), **Historicizam**; Enciklopedija hrvatske umjetnosti I., [ur. Domljan, Ž.], Leksikografski zavod "Miroslav Krleža": 334.-336, Zagreb
5. Karač, Z. (2000.b), **Arhitektura sinagoga u Hrvatskoj u doba historicizma**, Muzej za umjetnost i obrt i Kulturno društvo Miroslav Šalom Freiburger, Zagreb
6. Knežević, S.; **Zagreb u središtu**; Barbat; Zagreb, 2003, 1 – 350
7. Maruševski, O. (1986.), **Iso Kršnjavi kao graditelj**, Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske, knjiga XXXVII, Zagreb

dr. sc. **Frano Dulibić**, docent

Naziv kolegija:	SLIKARSTVO I KIPARSTVO MODERNE U HRVATSKOJ
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar
Status:	Izborni
Oblik nastave:	1 sat predavanja i 1 sat seminara, te 1 sat vježbi na tjedan
Uvjeti:	nema
Ispit:	pismeni

Sadržaj:

Slikarstvo i kiparstvo moderne u Hrvatskoj tumači se slijedom svih pojava i stilskih usmjerenja prve polovice dvadesetog stoljeća uz komparativni materijal sa europskog, a posebice srednjoeuropskog i nekadašnjeg jugoslavenskog prostora. Obrađuje se građa iz muzejskih i galerijskih ustanova kao i privatnih zbirki. Razmatra se značaj umjetničkih organizacija i grupa: Proljetnog salona, Grupe nezavisnih umjetnika, Kluba likovnih umjetnica, Grupe trojice, Zemlje. Kritička analiza dosadašnje literature s osvrtom na nedovoljno istražene opuse ili tematske cjeline.

Cilj:

Ovim kolegijem studenti stječu znanja o poecima modernog slikarstva i skulpture u Hrvatskoj u europskom kontekstu.

Tijekom nastave na seminarima i vježbama u studenata ce se razvijati metodoloska i teorijska znanja i vjestine za interpretaciju djela ostvarenih u različitim tehnikama. Posebna pozornost usmjerena je na komparativni materijal koji sagledava lokalnu umjetnicku produkciju u kontekstu europskog prostora.

Literatura:

1. Mansbach, Steven A, **Modern Art in Eastern Europe: from the Baltic to the Balkans**, ca. 1890-1939, Cambridge 1999.
2. Ruhrberg, K., Schneckenburger, M./Fricke, Christiane/Honnef, Klaus, **Art of the 20th Century**, Taschen/VBZ, Zagreb 2005.
3. Gamulin, Grgo, **Hrvatsko slikarstvo XX. stoljeća**, Naprijed, Zagreb 1987 – 1988.

dr. sc. **Igor Fisković**, red. prof.

Naziv predmeta:	KIPARSTVO IZMEĐU GOTIKE I RENESANSE U JUŽNOJ HRVATSKOJ
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Status:	izborni
Trajanje:	1 semestar
Oblik nastave:	1 sata predavanja, 1 sata seminara i 1 sat terenske nastave na tjedan
Uvjeti:	nema
Ispiti:	usmeni

Ostali oblici provjere znanja: pismeni test/kolokvij

Sadržaj:

Pregled ostavštine kiparstva od 1360. do 1460. godine u jadranskoj Hrvatskoj s ustanovljavanjem formalnih mijena od značaja za definiranje razvojnih faza gotičkog stila i prijelaza ka renesansi. Naglasak je na pitanjima kontinuiteta i diskontinuiteta u vez s održavanjem regionalnih i lokalnih tradicija te aktivne recepcije stranih utjecaja na putu ka specifičnim samosvojnostima ovdašnjih radionica i škola. Prate se u tom smislu opusi manje značajnih majstora mletačkog školovanja te dolazak i rad najdjelotvornijih iz južne ili sjeverne Italije (Paolo iz Sulmone, Bonino iz Milana, P. Martinov iz Milana). Uz to se uspostavlja linija razvoja domaćeg kiparstva s krugovima oko Jurja Dalmatinca u srednjoj i sjevernoj Dalmaciji a članova obitelji Andrijića i ostalih Korčulana oko Dubrovnika. Teži se definiranju hibridnog stila gotičkog obilježja kao stvaranju uvjeta za susret s renesansom.

Cilj:

Osim svladavanja znanja o značajnom poglavlju umjetničkog stvaralaštva na tlu Hrvatske važno je upućivanje u njegov zapadnoeuropski kontekst. Uz prepoznavanje stilskih oznaka očekuje se upućivanje u morfologiju rada izabranih majstora te osposobljavanje slušača za samostalne estetske procjene šire građe s razmeđa gotike i renesanse.

dr. sc. **Igor Fisković**, red. prof.

Naziv predmeta:	SLIKARSTVO GOTIČKOG DOBA NA JADRANU
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Status:	izborni
Trajanje:	1 semestar
Oblik nastave:	1 sata predavanja, 1 sata seminara i 1 sat terenske nastave na tjedan
Uvjeti:	nema
Ispiti:	usmeni (ostali oblici provjere znanja: pismeni test/kolokvij)

Sadržaj: Obrada slikarskih ostvarenja u okruženju jadranskog bazena od 1300. do 1450. godine. Prati se razvoj stila na spomenicima monumentalnog slikarstva (freske) te u tehnikama na drvu, u manjoj mjeri i sitnoslikarstva (minijature itd.). Kroz obradu naslijeđa u prostoru istočnog Jadrana predočuju se glavne stvaralačke ličnosti, također i najplodnije struje utjecaja iz apeninskog poluotoka u Dalmaciji, uz njih i one s kontinentalnog područja u Istri. Pruža se uvid u baštinu onih apeninskih središta (Venecija, Padova, Siena, Rimini) i velikih majstora (Giotto, Duccio, Paolo Veneziano i njihovi krugovi) koji su obilježili glavne struje stilskog gibanja. Problemski se analiziraju ciklusi djela nastali u vezi s domaćim tradicijama kao i s novim posezanjima u obalnim gradovima od romaničkih do kasnogotičkih iskustava. Uz prekid s bizantskim predajama prati se uspostava novog slikarskog jezika posredstvom Paola Veneziana i drugih prekretnih mletačkog slikarstva, posebno pak slijed recepcija njihova govora od južnohrvatskih majstora (monografska obrada značajnijih poput Blaža Jurjevića) u domaćim sredinama tada otvaranim duhovnostima ranohumanističkih profila.

Cilj:

Sagledavanje likovne kulture jadranskog bazena u kontekstu evolucije stila 14 / 15. stoljeća s predznakom mediteranskog gotičkog govora. Stjecanje znanja o procesima i umjetnicima koji u definirali epohu, te vještine prepoznavanja njihovih osobitosti u baštini kojom raspolažemo. Osposobljavanje studenata za samostalne prosudbe o umjetničkim djelima iz kraja srednjeg vijeka u prostorima razvojnih centara kao i provincijalnih izdanaka.

Obvezatna literatura:

1. J. White, **Art and Architecture in Italy 1250 - 1400**, *Pelican*, Harmondsworth, 1990. (odabrana poglavlja)
2. R. Palluchini, **La Pittura Veneziana del Trecento**, Venezia - Roma, 1964 (odabrana poglavlja)
3. AAVV, **Il Trecento adriatico. Paolo Veneziano e la pittura tra Oriente e Occidente**, (katalog izložbe) Silvana Editoriale Spa, Rimini, 2002.
4. AAVV, **Stoljeće gotike na Jadranu – Slikarstvo u ozračju Paola Veneziana**, Galerija Klovićevi dvori, Zagreb 2004.
5. Fisković, **Tipologija i morfologija oltarnih slika 15. stoljeća u Dalmaciji**, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji 23, Split 1990.

Dopunska literatura:

1. B. Fučić, **Istarske freske**, Zagreb, 1963.
2. C. Fisković, **Dalmatinske freske**, Zagreb, 1966.
3. V. Zlamalik, **Paolo Veneziano i njegov krug** (katalog izložbe), Zagreb, 1967.
4. G. Gamulin, **Bogorodica s djetetom u staroj umjetnosti Hrvatske**, Zagreb, 1971.
5. G. Gamulin, **Slikana raspela u Hrvatskoj**, Zagreb, 1983
6. K. Prijatelj, **Dalmatinsko slikarstvo 15. i 16. stoljeća**, Zagreb, 1983.
7. V. Marković, **Slikarstvo**, u: **Zlatno doba Dubrovnika XV. i XVI. stoljeće**, (katalog izložbe), Muzejski prostor, Zagreb, 1987.
8. **BLAŽ JURJEV TROGIRANIN**, (katalog izložbe), Split -Zagreb, 1986-1987
9. J. Belamarić, **Nove potvrde za Dujma Vuškovića**, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji (Zbornik Ive Petriciolia II) Split, 1995, str. 31.-42,
10. M. Boskovits, **Od Blaža Trogirana do Lovre Kotoranina**, u: Likovna kultura Dubrovnika 15. i 16. stoljeća, (Zbornik istoimenog kongresa održanog u Zagrebu 18.-20.V.1987), Zagreb, 1991.
11. AAVV, **Na slavu Božiju – 700 godina šibenske biskupije** (ur. Ksenja Kalauz), Šibenik 1998.

dr. sc. **Jasna Galjer**, docent

Naziv kolegija:	FOTOGRAFIJA
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar
Status:	izborni
Oblik nastave:	1 sat predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi
Uvjeti:	nema
Ispit:	pismeni Ostali oblici provjere znanja: kolokvij (osmi tjedan u semestru), seminarski rad u pismenom obliku

Sadržaj:

Tema kolegija je povijest fotografije strukturirana kao kronološki slijed osnovnih problemskih i žanrovskih pojava, teorijski pristupi tumačenju fotografije, fotografija u kontekstu vizualne kulture. Sadržaj kolegija uključuje osnovne aspekte odnosa fotografije i likovnih umjetnosti, te različite funkcije fotografije od komercijalne do dokumentarne.

Program nastave obuhvaća i posjete muzejskim ustanovama koje čuvaju i prezentiraju zbirke fotografije.

Cilj:

Stjecanje znanja o specifičnosti fotografije kao medija kreativnog izraza, tehnološkim osnovama fotografije, usporedna analiza i kontekstualiziranje fotografije s obzirom na povijest umjetnosti i vizualne kulture.

Obvezatna literatura:

1. Frizot, M. (ur.), **The New History of Photography**. Könemann, Köln, 1998. (odabrana poglavlja)

Dopunska literatura:

1. Bolton, R. (ur.), **The Contest of Meaning. Critical Histories of Photography.** The MIT Press, Cambridge MA, London, 1989.
2. Burgin, V. (ur.), **Thinking Photography.** Macmillan Press Ltd. London, 1982.
3. Evans, J., Hall, S. (ur.), **Visual Culture: The Reader.** Sage Publications, London, 1999.

dr. sc. **Jasna Galjer**, docent

Naziv kolegija:	POVIJEST DIZAJNA
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar
Status:	izborni
Oblik nastave:	1 sat predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi
Uvjeti:	nema
Ispit:	pismeni

Ostali oblici provjere znanja: kolokvij (osmi tjedan u semestru), seminarski rad u pismenom obliku

Sadržaj:

Program izbornog kolegija obuhvaća povijest industrijskog (produkt) i grafičkog dizajna od početka 19. stoljeća do suvremene produkcije, s osobitim osvrtom na odnos pojedinih segmenata dizajna i ostalih područja vizualne kulture. Zasebne tematske cjeline unutar programa čine područja međusobnih odnosa i utjecaja dizajna i arhitekture te urbanizma, izložbe kao specifični oblik promocije dizajna, odnos dizajna i ideologije, dizajn u kontekstu društvenih prilika, mode, pitanje kiča u dizajnu, odnos dizajna i popularne kulture.

Zastupljeni su stilovi i razdoblja u rasponu od historizma, secesije i art nouveaua, art decoa, modernog, avangardnog i neoavangardnog dizajna, odnosno funkcionalističkog i organskog dizajna, do postmoderne i aktualnih tendencija, s težištem na ključnim pojavama, eksperimentalnim modelima edukacije, pokretima, institucionalnim i vaninstitucionalnim oblicima djelovanja i pojavama, uključujući teorijske osnove dizajna.

Cilj:

Stjecanje znanja o dizajnu kao specifičnom mediju kreativnog izraza, o osnovama metodologije povijesti dizajna, razvijanje sposobnosti za interdisciplinarnu pristupe u istraživanju analognih tema.

Obvezatna literatura:

1. De Noblet, J., **Dizajn**. Golden marketing, Zagreb, 1999.

Dodatna literatura:

1. Hollis, R., **Graphic Design. A Concise History**. Thames & Hudson, 1994.
2. Heskett, J., **Industrial Design**. Thames & Hudson, 1980.
3. Dormer, P., **Design since 1945**. Thames & Hudson, 1993.

dr. sc. **Jasna Galjer**, docent

Naziv kolegija:	SVJETSKE IZLOŽBE
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar
Status:	izborni
Oblik nastave:	2 sata tjedno (1 sat predavanja, 1 sat seminara)
Uvjeti:	nema
Ispit:	pismeni

Ostali oblici provjere znanja: kolokvij (osmi tjedan u semestru), jedan seminarski rad u pismenom obliku do završetka semestra

Sadržaj:

Tema kolegija su svjetske izložbe kao prostori afirmacije moderne kulture, od sredine 19. stoljeća do pedesetih godina 20. stoljeća. Analizira se arhitektura izložbenih paviljona u kontekstu inženjerske arhitekture i urbanizma 19. stoljeća, svjetske izložbe kao kulturološki fenomen, specifični oblik promoviranja stilova, vizualne kulture i tendencija u suvremenoj umjetnosti, kreativni potencijal arhitektonskog oblikovanja.

Cilj:

Stjecanje znanja o svjetskim izložbama kao specifičnom aspektu arhitekture, urbanizma, povijesti umjetnosti i kulture. Razvijanje sposobnosti za interdisciplinarnu pristupe u istraživanju analognih primjera.

Obvezatna literatura:

1. Greenhalgh, P., **Ephemeral Vistas: The Expositions Universelles**, Great Exhibitions and World's Fairs, 1851-1939. Manchester University Press, 1988.

Dodatna literatura:

2. Rapp, Ch., **Die Welt im Modell: Weltausstellungen im 19. Jahrhundert. Der Traum vom Glück.** Die Kunst des Historismus in Europa. 1996.
3. Pred, A., **Recognizing European Modernities: a montage of the present.** Routledge, London, 1995.
4. Bennett, T., **The Exhibitionary Complex.** New Formations, 4/1988.

dr. sc. **Nada Grujić**, red. prof.

Naziv kolegija:	ANTIČKI MODELI U RENESANSNOJ ARHITEKTURI
ECTS- bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (ljetni)
Status:	izborni
Oblik nastave:	1 sat predavanja, 1 sat seminara i 1 sat vježbi na tjedan
Uvjeti:	nema
Ispit:	pismeni (pismena provjera i seminar)
Ocjenu sadržava:	10% redoviti dolazak, 30 % seminarski rad, 20% seminar na terenskoj nastavi, 40 % pismena provjera.

Sadržaj:

Kolegij daje pregled svih putova i načina prenošenja oblika i pravila antičke arhitekture na arhitekta 15. i 16. stoljeća. U pojedinim tematskim jedinicama obrađuju se literarni i teorijski tekstovi antičkih autora, traktati i crteži renesansnih autora i posebno arhitekata. Analizirat će se renesansni arhitektonski spomenici s ukazivanjem na elemente preuzete iz antičke arhitekture.

Cilj:

Znanja: Savladavanje bitnog aspekta renesansne arhitekture: preuzimanje klasičnog rječnika i oblika.

Vještine: analiza arhitekture

Kompetencije: sposobnost prepoznavanja elemenata antičke arhitekture u arhitekturi 15. i 16. stoljeća.

Literatura:

1. Bruschi, Arnaldo, **L'Antico e il processo di identificazione degli ordini nella seconda metà del Quattrocento**, in *L'emploi des ordres a la Renaissance*, Paris 1992, str. 11-57.

2. Pagliara, Pier Nicola, "**Vitruvio da testo al canone**" in **S. Settis (a cura di), Memoria dell'antico nell'arte italiana**, III, Torino 1986, str. 3-85.
3. Settis, Salvatore, **Futuro del «classico»**, ed. Einaudi, Torino 2004.
4. Thönes, Christof, «**Gli ordini architettonici: rinascita o invenzione?**», in **Roma e l'Antico nell'arte e nella cultura del Cinquecento**, Roma, 1985, str. 261-271.

dr. sc. **Nada Grujić**, red. prof.

Naziv kolegija:	STAMBENA ARHITEKTURA 15. I 16. STOLJEĆA U JADRANSKOJ HRVATSKOJ
ECTS- bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (ljetni)
Status:	izborni
Oblik nastave:	1 sat predavanja, 1 sat seminara i 1 sat vježbi na tjedan
Uvjeti:	nema
Ispit:	pismeni (pismena provjera i seminar)
Ocjenu sadržava:	10% redoviti dolazak, 30 % seminarski rad, 20% seminar na terenskoj nastavi, 40 % pismena provjera

Sadržaj:

Kolegij daje pregled stambene arhitekture u Istri i Dalmaciji s posebnim naglaskom na dubrovačko područje. Obuhvaća gradsku stambenu arhitekturu, pa prema tome i njezin urbanistički kontekst, te izvangradsku arhitekturu odnosno sve tipove ladanjske izgradnje. Kronološki okvir od dva stoljeća nužno uključuje dva stilska razdoblja – gotiku i renesansu – te karakteristike ta dva stila obzirom na oblikovanje arhitektonskog prostora.

Cilj:

Znanja: poznavanje osnovnih tipova stambene gradske i izvangradske arhitekture u južnim krajevima Hrvatske.

Vještine: analiza stambene arhitekture

Kompetencije: sposobnost prepoznavanja posebnosti stambene arhitekture obzirom na tipologiju i stilske oblike.

Obvezatna literatura:

1. J. Belamarić, "**Kultura ladanja u renesansnoj Dalmaciji – Hektorovićev Tvrđalj**", u: *Studije iz srednjovjekovne i renesansne umjetnosti na Jadranu*, Split, 2001. str. 429-461.

2. N. Grujić, "**Reprezentativna stambena arhitektura**", katalog izložbe: *Zlatno doba Dubrovnika XV. i XVI. stoljeće*, Zagreb 1987, str. 65-108, 307-323.
3. N. Grujić, **Ladanjska arhitektura dubrovačkog područja**, Zagreb, 1991.

dr. sci. **Zlatko Jurić**, docent, dipl. ing. arh.

Naziv kolegija:	GRADOGRADNJA I ARHITEKTURA ZAGREBA 1800-1918.
ECTS – bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (zimski)
Status:	izborni
Oblik nastave:	tjedno 1 sat predavanja, 1 sat seminara, 1 sat vježbi
Uvjeti:	nema
Ispit:	pismeni

Sadržaj:

Bidermajer: 1800 – 1850 (Uvod; Gradogradnja – Izgradnja duž Ilice i Vlaške ulice; Arhitektura – Bartol Felbinger i gostujući majstori). Odjeci bidermajera: 1850 – 1870 (Uvod - Početak transformacije iz feudalnog u građansko društvo; Gradogradnja - Početak komunalno-tehničkih predradnji; Arhitektura - Dolazak nove generacije graditeljnih i zidarskih majstora u Graditeljni-kamenotesarski ceh). Rani historicizam: 1860 – 1890 (Uvod - Raslojavanje cehovskog graditeljstva i osnivanje Obrtne škole i Kluba inženira i arhitekta; Gradogradnja - Janko Nikola Grahor i izrada prve generalne regulatorne osnove: sukob koncepcija nacionalne metropole i vojno-prometnog središta; Arhitektura - Grahor & Klein: od ostvarenja inženirskog graditeljstva do ostvarenja akademske arhitekture). Visoki historicizam: 1890 – 1900 (Uvod - Od Tečaja za obrazovanje graditelja i pomoćnog osoblja do predstavljanja za osnivanje visoke tehničke škole; Gradogradnja - Rupert Melkus i Milan Lenuci: izrada druge generalne regulatorne osnove i gradnja sistema gradske kanalizacije; Arhitektura - Hoenigsberg & Deutsch: I generacija akademskih arhitekata i stvaranje arhitektonskih poduzeća). Moderna: I etapa 1900 – 1909 (Uvod - Proslava 25 godina djelovanja Društva inženira i arhitekata; Gradogradnja - Milan Lenuci i Adolf Ehrlich i izrada nove generalne regulatorne osnove: polemika o spontanom širenju grada u smjeru zapad - istok ili sjever – jug; Arhitektura - Pilar&Mally&Bauda i Viktor Kovačić: I i II generacija akademskih arhitekata između kasnog historicizma i secesije). Moderna: II etapa 1909 – 1918 (Uvod - Polemika između kr. zem. vlade i Društva inženira i arhitekta zbog određivanja profesionalne kompetencije u graditeljstvu i arhitekturi; Gradogradnja - Viktor Kovačić i regulacija povijesnih gradskih dijelova; Arhitektura - Rudolf Lubynski i

Viktor Kovačić: arhitektonska ostvarenja II akademske generacije između kasne secesije i neoklasicizma)

Cilj:

Upoznavanje i savladavanje stilskih i tipoloških aspekata gradogradnje i arhitekture u Zagrebu od 1800 do 1918. Upoznavanje temeljne stručne terminologije. Samostalna izrada pismenih seminarskih radova.

Literatura (izabrana poglavlja):

1. BERGDOLL, Barry; **European Architecture 1750-1890**, Oxford, Oxford University Press, 2000, 1 – 326,
2. CVITANOVIĆ, Đurđica; **Arhitekt Kuno Waidmann**, Zgb, DPUH, 1969.
3. ČORAK, Željka & grupa autora; **Hermann Bolle**, "Život umjetnosti ", Zgb, 1978, 26-27.
4. DOBRONIĆ, Lelja; **Bartol Felbinger i zagrebački graditelji njegovog doba**, Zgb, DPUH, 1971.,
5. DOBRONIĆ, Lelja, **Graditelji i izgradnja Zagreba u doba historijskih stilova**, Zgb, DPUH, 1983.
6. DOMLJAN, Žarko; **Hugo Ehrlich**, Zgb, DPUH, 1979.
7. FRANKOVIĆ, Eugen; **Regulatorna osnova istočnih područja**, „Zbornik za narodni život i običaje“, Zgb, JAZU, 1983., Knjiga 49, str.245-275.
8. FRANKOVIĆ, Eugen; **Regulatorna osnova Zagreba iz 1865.**, „Život umjetnosti“, Zgb, 1981, 32, 49-59.
9. JURIĆ, Zlatko; **Arhitektura Zagreba u razdoblju od 1850. godine do 1914.godine**, AF, Zagreb, doktorska disertacija, 1991, 1 - 567 str.
10. KNEŽEVIĆ, Snješka; **Zagrebačka zelena potkova**, Školska knjiga, Zagreb, 1996, 1 - 655 str.
11. KNEŽEVIĆ, Snješka; **Zagreb u središtu**; Barbat; Zagreb, 2003, 1 - 350
12. LADD, Brian; **Urban Planning and Civic Order in Germany, 1860-1914**; Harvard University Press, Cambridge-Massachusetts-London-England, 1990, 1 – 326; (FK)
13. LASLO, Aleksander; **Aladar Baranyai i građanski ideal**, „Arhitektura“, Zgb, XXXVI-XXXVII/1983-84, 186-188, 64-73.

14. LASLO, Aleksander & FABIJANIĆ, Nenad; **Rudolf Lubinsky 1873-1935**, „Arhitektura“, Zgb, XXXVII-XXXVIII/1984-85, 189-195, 159-217.
15. LASLO, Aleksander; **Zagreb 1880-1918: Modern Architectural Town Planning in Zagreb** u BLAU, E. & PLATZER, M. ed.; „**Shaping the Great City: Modern Architecture in Central Europe 1890-1937**“; Prestel; Munich-London-New York, 1999; pp. 136 – 144
16. MAROEVIĆ, Ivo; **Graditeljska obitelj Grahor**, Zgb, DPUH, 1968.
17. MAROEVIĆ, Ivo; **O historicizmu u Zagrebu**, „Peristil“, Zgb, XX/1977, 20/ 123-144
18. MARUŠEVSKI, Olga; **Iso Kršnjavi - kao graditelj**, Zgb, DPUSRH, 1986.
19. MORAVANSZKY, Akos; **COMPETING VISIONS – Aesthetic Invention and Social Imagination in Central European Architecture 1867 – 1918**, The MIT Press, Cambridge-Massachusetts-London-England, 1998, 1 – 508 str.

dr. sci. **Zlatko Jurić**, docent, dipl. ing. arh.

Naziv kolegija:	MODERNA I POSTMODERNA ARHITEKTURA U EUROPI POSLIJE 1945
ECTS – bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar - ljetni
Status:	izborni
Oblik nastave:	tjedno 1 sat predavanja – 1 sat seminara – 1 sat vježbi
Uvjeti:	nema
Ispit:	pismeni

Sadržaj:

Poslijeratna obnova Berlina. Le Corbusier, Walter Gropius i Mies van der Rohe u Berlinu i Parizu. Kriza kasnog modernizma (Oscar Niemeyer, Marcel Breuer, Pier Luigi Nervi). Kriza kolektivnog stanovanja (Barbican Estate, M. van Treek). Teoretski doprinos Alda Rossija, Roberta Venturija i Philippa Johnsona. Divergencija razmišljanja: novi modernizam (C. de Portzamparc, F. Borel), high tech (R. Rogers, M. Hopkins, N. Grimshaw), racionalizam (A. Rossi, O. M. Ungers), postmoderna (R. Venturi, R. Bofill, H. Hollein), minimalizam (Herzog & de Meuron, J. Sawade), novi ekspresionizam (H. Scharoun, H. & I. Baller), klasicizam (Q. Terry, R. Stern).

Cilj:

Upoznavanje i savladavanje stilskih i tipoloških aspekata suvremene Europske arhitekture poslije 1945. Upoznavanje temeljne stručne terminologije. Samostalna izrada pismenih seminarskih radova.

Literatura: (izabrana poglavlja):

1. Pearman, Hugh; **Contemporary World Architecture**, Phaidon Press, London, 2002, 1 – 511 str.
2. Steele, James; **Architecture Today**, Phaidon Press, London, 1997, 1 – 512 str.

3. Tzonis, Alexander and Lefaivre, Liane, **Architecture in Europe Since 1968: Memory and Invention**; Thames and Hudson, London, 1997, 1 – 312 str.
4. Watkin, David; **A History of Western Architecture**, King, London, 1992, 1 - 578 str.

dr. sc. **Zvonko Maković**, izv. prof.

Naziv kolegija:	POSTOBJEKTNA UMJETNOST
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar
Status:	Izborni
Oblik nastave:	1 sat predavanja i 1 sat seminara, te 1 sat vježbi na tjedan
Uvjeti:	položen ispit
Ispit:	pismeni

Sadržaj:

Tema kolegija su pojave u umjetnosti 20. stoljeća u kojima se u najdoslovnijem smislu mijenja status umjetničkoga djela. Umjesto forme ističe se stav (ideja, koncept...) kao jedini relevantan faktor. U kronološkome smislu počinje se od dadaizma, prvenstveno Duchampovih «ready mades» i prate svi događaji do najnovijega vremena, tj. konceptualne umjetnosti i mnogih njezinih derivata u postmodernoj i kasnijim vremenima.

Cilj:

Kolegijem studenti stječu znanja o jednom fenomenu umjetnosti 20. stoljeća s ciljem poboljšanja njihova razumijevanja raznolikih umjetničkih pojava ovog razdoblja.

U studenata će se nastojati razviti vještina interpretacije umjetničkih djela postobjektne umjetnosti i konteksta u kojem ona nastaju, a s težnjom da ista znanja mogu upotrijebiti za kompetentno bavljenje problematikom na primjerima bilo hrvatske bilo svjetske umjetničke produkcije.

Literatura:

1. Ruhberg – Schneckeburger – Fricke – Honnef: **Umjetnost 20. stoljeća**, Taschen, 2002.
odnosno: hrvatsko izdanje kod nakladnika VBZ, Zagreb, izlazi u proljeće, 2005.
2. Yves Michaud: **Umjetnost u plinovitu stanju**. Naklada Ljevak, Zagreb, 2004.

Naziv kolegija:	GOTIČKA ARHITEKTURA U FRANCUSKOJ
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (ljetni), III.
Status:	izborni
Oblik nastave:	tjedno 1 sata predavanja, 1 sata seminara
Uvjeti:	upisan III. semestar
Ispit:	pismeni i usmeni (seminarski rad)

Sadržaj:

Na kolegiju se daje detaljan uvid u nastanak i razvoj gotičkog stila u sakralnoj arhitekturi Francuske od njenih početaka (kor Saint-Denis) do zadnjih izdanka Flamboyant stila (katedrala u Rouenu). Posebno se razmatraju preduvjeti nastanka stila na području Ille-de Francea, kako onih ideoloških političkih i religijskih, tako i oni materijalno-tehničkih. Ukazuje se paralelnost više varijanti gotičkog stila (anžuvinska i cistercitska gotika) u 12. st., kao i na dosljednost razvoja gotičkog stila na sjeveru Francuske tijekom eksperimentalnog razdoblja /1150-1200/, i «visoke» ili «klasične» faze gotike /1200-1250/. Razjašnjava se policentričnost u nastanku dekorativne faze gotike - «Rayonnant stil» (Pariz, Troyes, Reims) /1250-1350/ kao i njegova prihvaćanja na nacionalnoj razini. Analiziraju se «dekonstruktivne» i slikarske tendencije završnog «Flamboyant stila». Posebna se pažnja posvećuje problemu paralelizma između gotičke arhitekture i skolastike, odnosno o paralelizmu mentalnog procesa koji u filozofiji i arhitekturi dovodi do srodnih pojava u formalnoj organizaciji sustava.

Cilj:

Studente upoznati sa jednim od najznačajnijih poglavlja u razvoju srednjovjekovne umjetnosti Zapada. Uočavanje svih bitnih morfoloških i «sintaktičkih» elemenata; terminološko i pojmovno razlikovanje kao i samostalna analiza, te datacija sakralne arhitekture gotičkog razdoblja u Francuskoj. Razlikovanje između idejnih, funkcionalnih i formalnih aspekata u nastanku gotičkog stila, kao i razlikovanje strukturalnih i dekorativnih aspekata u recepciji

stila 12 i 13.st. Razumijevanje procesa nastanka i širenja stila i njegovih pojedinih stilskih elemenata.

Obvezatna literatura:

1. Paul Frankl, **Gothic Architecture**, *Pelican History of Art – Penguin books*, Harmondsworth – London, 1962, (odabrana poglavlja)
2. Jean Bony, **French Gothic Architecture of 12th and 13.th Century**, *University of California Press*, Los Angeles – London, 1983. (odabran poglavlja)
3. Erwin Panofsky, **Gotička arhitektura i skolastika**, u: **Katedrala. Mjera i svjetlost**. (ur. Milan Pelc, Zagreb, 2003.(str. 245-336.).
4. C. M. Reading – W. M. Clark, **Medieval Architecture, Medieval Reading**, London, *Yale University press*, 1992 (odabrana poglavlja)

Dopunska literatura:

1. E. A. Branderburg, **Gothic Art**, (odabrana poglavlja – katalog spomenika!)
2. AAVV. **Gothic Age - Architecture, sculpture, painting**, *Könemann*, Cologne, 1999, (odabrana poglavlja)
3. S. Kostoff, **A History of Architecture: Settings and rituals**, New York – Oxford, *Oxford University Press*, 1999, (str. 321-374 - poglavlja 13, 14)

dr. sc. **Predrag Marković**, docent

Naziv kolegija:	QUATTROCENTO ADRIATICO - MONUMENTALNA SAKRALNA ARHITEKTURA 15. ST. NA JADRANU
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar
Status:	izborni
Oblik nastave:	1 sata predavanja, 1 sata seminara i 1 sat terenske nastave
Uvjeti:	upisan VIII. semestar
Ispit:	pismeni i usmeni dodatne provjere znanja - seminarski rad

Sadržaj:

Navedeni kolegij ima za cilj razmotriti promjene stilskog izraza, od gotike, kasne gotike do rane renesanse, koje se tijekom 15. st. dešavaju na području istočne obale Jadrana Tako se na primjerima reprezentativnih katedralnih zdanja, u pravilu velikih trobrodskih bazilika (katedrale u Korčuli, Šibeniku, Osoru, te kolegijalne crkve u Pagu i Cresu), kao i tijekom izgradnje ili pregradnje drugih većih crkava (Sv. Marija "Velika" u Zadru, Sv. Marija u Savičenti), ili manjih izuzetno značajnih arhitektonskih cjelina (Arnirova kapela u Splitu, krstionica i kapela bl. Ivana Ursinija u Trogiru) jasno definiraju, i u širem kontekstu «Jadranske umjetnosti 15. st.» (*Quattrocento Adriatico*) tumače sve relevantne pojave i promjene stilskog izraza bitni za definiranje čitavog preporodnog razdoblja. Poseban se naglasak pri tome se stavlja na problem izmjene graditeljskog koncepta tijekom nastanka pojedinog djela i njegova odnosa prema tipološkim i stilskim karakteristikama djela.

Cilj:

Dobro poznavanje glavnih obilježja najznačajnijih arhitektonskih ostvarenja 15. st. u jadranskoj Hrvatskoj. Usvajanje temeljnih, povijesno potvrđenih kao i najnovijih spoznaja, gledišta i mišljenja o ulozi i značenju ključnih spomenika i njihovih stvaralaca navedenog razdoblja. Razumijevanje složenosti procesa u nastanku reprezentativnog arhitektonskog djela

(tvorbe i usvajanja pojedinih stilskih elemenata) s obzirom na specifične funkcionalno-sadržajne zadatke, konstrukcijsko-tehničke osobitosti, kao i s obzirom na povijesno-političke, tradicijske i druge preduvjete njegova nastanka. Razvoj metodološkog aparata, kao i kritičkog stava prema do sada usvojenim gledištima i spoznajama o pojedinim spomenicima, majstorima-graditeljima i problemu njihove (re)valorizacije u europskom kontekstu.

Obvezatna literatura:

1. Folnesics, H. , **Studien zur Entwicklungsgeschichte der Architektur und Plastik des XV. Jahrhunderts in Dalmatien**, Jahrbuch des Kunsthistorisches Institutes der K. K. Zentralkommission für Denkmalpflege VIII, 1914, pp. 27-196.(odabrana pog. – prevedeno.)
2. Lj. Karaman, **Pregled umjetnosti u Dalmaciji**, Zagreb, 1952, (str. 3-103.)
3. Lj. Karaman, **Umjetnost u Dalmaciji, XV i XVI vijek**, Zagreb, 1933.
4. P. Marković, **Arhitektura renesanse u Hrvatskoj**, u: AAVV, **Hrvatska renesansa, Klovićevi dvori**, Zagreb, 2004. ,urednici M. Jurković, A. E. Brandenburg, (str. 71-109)
5. E. Concina, **Storia dell'architettura di Venezia dal VII al XX secolo**, Electa, Milano 1995, (**Venezia e il gotico** - str. 75-119)
6. R. Lieberman, **Renaissance architecture in Venice**, London 1982.

Dopunska literatura: i prema temama seminarskog rada (pojedinačni spomenici)

1. L. H. Heydenreich, **Architecture in Italy 1400-1500**, Yale University Press, 1996. (str. 86-101)
2. R. de Fusco, **L'architettura dell Quattrocento**, *Utet*, Torino, 1984, (str. 3-7, pogl V. – **II Codice –stile «Pittorico o dei dialetti»**, str. 133-161.)
3. F. P. Fiore, **Storia dell'architettura Italiana – Il Quattrocento**, Electa, Milano, 1998, (str. 9-37 – Uvodno poglavlje!)
4. Frey, D. - Mole,V., **Der Dom von Sebenico und sein Baumeister Giorgio Orsini**, *Jahrbuch des Kunsthistorisches Institutes der K. K. Zentralkommission für Denkmalpflege* VII, 1913, pp. 1-169. (šapirografirani prijevod – izd. Institut za povijest umjetnosti)

mr. sc. **Dino Milinović**, asistent

Naziv modula:	UMJETNOST ANTIKE I SREDNJEGA VIJEKA
Naziv kolegija:	KASNO CARSKO DOBA (UMJETNOST OD HADRIJANA DO TEODOZIJA)
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (VII., zimski)
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	2 sata predavanja, 1 sat seminara i 1 sat terenskog rada
Uvjeti:	upisan VII. semestar
Ispit:	seminarski rad tijekom semestra; usmeni ispit

Sadržaj:

Razdoblje od Hadrijana (prva polovica II. stoljeća) do vladavine Teodozija Velikog (IV. stoljeća) u povijesti se naziva "doba kasnog carstva" i smatra početkom "kasne antike". Zanimanje stručnjaka za ovo razdoblje priskrbilo mu je alternativne nazive kao što su "doba dekadencije", "doba tjeskobe" ili, pak, "doba duhovnosti". Riječ je o razdoblju u kojemu prisustvujemo preispitivanju antičkih vjerovanja i načina života (kultura, vjera, politika) i rađanju novih pogleda na ulogu čovjeka i smisao života (vjerski sinkretizam; monoteizam; kršćanstvo). Ove promjene manifestiraju se u umjetnosti jasnije nego u drugim područjima ljudskog stvaralaštva, poglavito u portretu i na reljefima sarkofaga. Mijenja se i ikonografija državne umjetnosti; u političkoj hijerarhiji car zadobiva sve veću ulogu, a potvrdu svoje nedodirljivost traži u posebnom odnosu prema božanskom zaštitniku (Elagabal, Aurelijan, Konstantin). Kolegij ima za cilj studenta upoznati s osnovnim tendencijama ovog razdoblja i pripremiti ga za bolje razumijevanje kasno-antičke umjetnosti i srednjega vijeka kojima će se baviti u nastavku semestra.

Cilj:

Predloženi kolegij ima za cilj studenta upoznati s osnovnim tendencijama u umjetnosti kasnog rimskog carstva i pripremiti ga za razumijevanje kasno-antičke umjetnosti i umjetnosti srednjega vijeka kojima će se baviti u nastavku semestra. Umjetnost između Hadrijana (II. stoljeće) i Teodozija (IV. stoljeće), s naglaskom na skulpturu i slikarstvo, sagledava se pritom u kontekstu nove političke situacije (kaos III. stoljeća i konsolidacija u doba Dioklecijana i Konstantina) i novih duhovnih strujanja - od antičke filozofske tradicije («drugo sofističko razdoblje» i neoplatonizam), do novih religija koje se šire rimskim carstvom, prije svega kršćanstva. Student se time upoznaje i s teorijskim i likovnim osnovama kršćanske umjetnosti.

Obvezatna literatura:

1. R. Bianchi-Bandinelli, **Rome, the Late Empire**, London, 1971.
2. J. Elsner, **Imperial Rome and Christian Triumph**, Oxford History of Art, 1998.
3. N. Cambi, **Antika**, Zagreb, 2002.

Dopunska literatura: prema dogovoru s predavačem

mr. sc. **Marko Špikić**, asistent

Naziv kolegija: **AUSTRIJSKA KULTURNA POLITIKA I
DALMATINSKA ARHEOLOGIJA 1800.-1850.**

ECTS-bodovi: **5**

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: izborni kolegij

Oblik nastave: tjedno jedan sat predavanja, jedan sat seminara

Uvjeti: -

Ispit: pismeni

Sadržaj:

Začetak arheoloških istraživanja u dalmatinskom ambijentu pod Austrijskim Carstvom u prvoj polovici 19. stoljeća. Problemi otkrivanja antičkih spomenika kao modela unutar carske kuće. Pitanje financiranja, arheološke metodologije, ekipiranja, načina prikupljanja materijala, interpretacije, prezentacije. Percepcije stranih putopisaca (Cassas, Paton, Wilkinson, Petter). Uloga ovih otkrića u kulturnoj povijesti i povijesti razvitka konzervatorskih načela u Hrvatskoj. Protagonisti: F. Carrara, C. Lanza, Š. Ljubić, V. Andrić.

Cilj:

Upoznavanje rane povijesti antikvarnih studija i konzervatorskih praksi na hrvatskim prostorima. Preispitivanje metodologije, interpretacija tekstova, valorizacija i smještaj u europski kontekst.

Literatura:

(napomena: gdje nisu navedeni brojevi stranica podrazumijeva se odabir pojedinih poglavlja)

1. AA. VV. (1985), **Hrvatski narodni preporod 1790-1848**, Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb.

2. AA. VV. (1987), **Bürgersinn und Aufbegehren. Biedermeier und Vormärz in Wien 1815-1848**, katalog izložbe, Wien.
3. Carrara, Francesco (1991), **Topografija i iskapanja Salone (1850.)**, u: Cambi, Nenad (ur.), **Antička Salona**, Književni krug, Split, str. 99-203.
4. Kann, Robert (1980)[1974], **A History of the Habsburg Empire 1526-1918**, University of California Press, Berkeley, L. A., London.
5. Kečkemet, Duško (1993), **Vicko Andrić-arhitekt i konzervator, 1793.-1866.**, Književni krug, Split.
6. Novak, Grga (1978), **Povijest Splita**, sv. 3 i 4, Čakavski sabor, Split, str. 1619-1946.
7. Okey, Robin (2001), **The Habsburg Monarchy c. 1765-1918. From Enlightenment to Eclipse**, Macmillan, Houndmills & London.
8. Paton, A. A. (1849), **Highlands and Islands of the Adriatic, including Dalmatia, Croatia, and the southern provinces of the Austrian Empire**, Chapman and Hall, London.
9. Wilkinson Gardiner, J. (1848), **Dalmatia and Montenegro, with a journey to Mostar in Herzegovina, and Remarks on the Slavonic nations, the history of Dalmatia and Ragusa, the Uskoks**, 2 sveska, London.
10. Zöllner, Erich, Schüssel, Therese (1997), **Povijest Austrije**, Barbat, Zagreb, str. 220-238.

mr. sc. **Marko Špikić**, asistent

Naziv kolegija: **RAĐANJE POVIJESNOG SPOMENIKA U
TALIJANSKOM HUMANIZMU**

ECTS-bodovi: **5**

Jezik: hrvatski

Trajanje: 5. semestar

Status: izborni kolegij

Oblik nastave: tjedno jedan sat predavanja, jedan sat seminara

Uvjeti: -

Ispit: pismeni

Sadržaj:

Humanističko otkrivanje starina od Francesca Petrarke do sredine 15. stoljeća. Kulturološki i povijesni problemi odnosa humanizma i antikvarnih studija, pitanja percepcije starina. Rad na izvornim spisima o starinama Rima (*Mirabilia urbis Romae*, Petrarca, Caballini, Boccaccio, Salutati, Bruni, Chrysoloras, Vergerio, Bracciolini, Alberti, Biondo). Uspostava senzibiliteta za starine, reakcije na razaranja, teoretiziranje o fragmentima, pitanja rekonstrukcije.

Cilj:

Upoznavanje s problemima vjerodostojnosti i vrijednosti likovnih izvora u prikazivanju antičkih spomenika (rana kartografija, vedute Rima, pojedinačni prikazi spomenika i ruina u crtežima umjetnika i teoretičara arhitekture), kao temelj razumijevanja kasnijih povijesno-konzervatorskih fenomena i metodologija.

Literatura:

1. Choay, Françoise (1992), **L'allégorie du patrimoine**, Editions du Seuil, Paris (tal. prijevod, **L'allegoria del patrimonio**, Officina edizioni, Roma 1995, str. 9-44, engl. prijevod, **The Invention of the Historic Monument**, Cambridge UP 2001, str. 1-39);

2. Claridge, Amanda, Toms, Judith, Cubberley, Tony (1998), **Rome. An Oxford Archaeological Guide**, Oxford UP, Oxford;
3. Jacks, Philip (1993), **The Antiquarian and the Myth of Antiquity. The Origins of Rome in Renaissance Thought**, Cambridge UP, Cambridge, str. 1-174;
4. Krautheimer, Richard (2000)[1980], **Rome. Profile of a City, 312-1308**, Princeton UP, Princeton, *passim*;
5. Weiss, Roberto (1988), **The Renaissance Discovery of Classical Antiquity**, Basil Blackwell, Oxford, str. 16-72.

DODATAK: ZAJEDNIČKI DIO STUDIJA NASTAVNIČKOG USMJERENJA

Sadržaj

Objasnenje koncepcije nastavničkog usmjerenja	
Struktura zajedničkog dijela studija nastavničkog usmjerenja	
Opisi kolegija	
Psihološki modul	
Pedagoški modul	
Didaktički modul	
Sociološki modul	
Filozofski modul	
Informatički modul	
Hrvatski jezik u nastavničkoj komunikaciji	

OBRAZLOŽENJE KONCEPCIJE NASTAVNIČKOGA USMJERENJA

Prijedlog programa nastavnčkoga usmjerenja koncipiran je tijekom mnogobrojnih radnih sastanaka *Odbora za nastavu* Filozofskoga fakulteta. *Odbor za nastavu* konzultirao je cijeli niz programa na stranim sveučilištima i nastojao doći do optimalnog omjera potrebnih kolegija koji bi našim studentima diplomskih nastavnčkkih studija omogućili mobilnost, tj. djelomično studiranje i zapošljavanje u drugim zemljama, te im osigurali usporedivost diploma s diplomama stečenima na drugim europskim sveučilištima.

U ovom prijedlogu programa polazi se od činjenice da u području obrazovanja budućih nastavnika na razini Europe već postoje jasne naznake standardizacije u koncepciji te u opsegu i sadržaju obrazovanja. Ponuđeni program temelji se na uvidu u komparativne podatke o europskim modelima obrazovanja budućih nastavnika koji su javno dostupni putem obrazovne informacijske mreže Europske komisije i zemalja članica Europske unije *Eurydice*, na izvješćima projektnih grupa o efikasnosti različitih modela obrazovanja budućih nastavnika i o strukturi temeljne nastavničke kompetencije (npr. projekti *OECD*-a iz 1990, 1994. i 1999, projekt Europske komisije *SIGMA*) i u skladu je s trendovima opisanima u relevantnim dokumentima (npr. *Green Paper on Education and Training in Europe*, *White Paper on Education and Training*).

Navedeni, u Europi prihvaćeni principi, mogu se rezimirati na sljedeći način:

- tijekom sveučilišnog obrazovanja budućemu nastavniku osigurava se stjecanje temeljne nastavničke kompetencije
- tijekom sveučilišnog preddiplomskog i diplomskog obrazovanja, koje najčešće traje ukupno pet godina, na predmete kojima se omogućuje stjecanje temeljne nastavničke kompetencije odvaja se najmanje 20% ukupnog opsega studija (60 ECTS bodova), a europski je prosjek 25%
- stjecanje temeljne nastavničke kompetencije podrazumijeva stjecanje znanja, vještina i kompetencija u trima glavnim područjima: općem obrazovno-odgojnom području, metodičkom području i nastavnoj praksi. Omjer zastupljenosti navedenih triju područja uglavnom je ravnomjerno raspoređen.

Radi orijentacije prilažemo u tablici pregled opsega i raspodjele ECTS bodova u nekoliko europskih zemalja:

Zemlja	Ukupni ECTS	Opći obrazovno-	Metodički dio	Nastavna praksa
--------	-------------	-----------------	---------------	-----------------

		odgojni dio		
Španjolska	67	24	21	22
Finska	70	24	24	22
Švedska	60 (kao zadani minimum)	20	40 (navedeni ukupni bodovi za metodiku i nastavnu praksu)	

(podaci preuzeti s informacijske mreže *Eurydice*).

Uvažavajući specifičnost i tradiciju našega dosadašnjeg sustava obrazovanja budućih nastavnika, u predloženoj koncepciji nastavničkih studija nastojali smo se približiti tim standardima iako ih nismo do kraja slijedili (npr. za nastavnu praksu umjesto jedne trećine, tj. 20 ECTS bodova, odvojili smo samo 10 ECTS bodova, a također smo smatrali da je budućim nastavnicima nužno omogućiti razvijanje njihove govorno-jezične komunikacijske kompetencije te sposobnosti primjene informacijskih tehnologija u nastavi).

U koncepciji se polazi od stava da temeljna nastavnička kompetencija koja se stječe tijekom diplomskog nastavničkog studija predstavlja neophodan temelj za cjeloživotno obrazovanje budućega nastavnika i dobivanje licence za rad u školi.

Neki aspekti programa će se usklađivati s prirodom pojedinih studija i doradivati kroz iskustvo u radu.

Opseg od 60 ECTS bodova, na kojem se temelji ovaj program, zadan je i odlukom Vijeća Filozofskog fakulteta donešenoj na izvanrednoj sjednici 22. ožujka 2004.: «Na diplomskom studiju za nastavničko usmjerenje izdvaja se 60 bodova za psihološko-pedagoško-didaktičke predmete i za metodiku nastave».

NAPOMENA:

U ovom 'paketu' nalaze se opisi kolegija koji su zajednički za sve nastavničke diplomske studije na Filozofskom fakultetu. Opisi kolegija metodičkoga bloka i prakse sastavni su dio diplomskih nastavničkih studija pojedinih odsjeka.

STRUKTURA ZAJEDNIČKOG DIJELA STUDIJA NASTAVNIČKOG USMJERENJA

Naziv modula	Status	Naziv kolegija	Satnica	ECTS
PSIHOLOŠKI MODUL	Obv.	Psihologija obrazovanja i odgoja	2+0+2	4
	Izb.	Rad s naprednim učenicima	2+0+0	2
		Komunikacijske vještine	2+0+2	
		Okolinski čimbenici razvoja	2+0+0	
		Uvod u psihologiju roditeljstva	2+0+0	
		Uvod u teorije ličnosti	2+0+0	
		Psihologija osoba s posebnim potrebama	1+2+0	
		Evaluacija tretmana	2+1+0	
PEDAGOŠKI MODUL	Obv.	Opća pedagogija	2+1+0	3
	Izb.	Komunikacija u nastavi	1+1+0	2
Pedagogija adolescencije		1+1+0		
Osnove specijalne pedagogije		1+1+0		
Obrazovanje darovitih		1+1+0		
Pedagoško savjetovanje i profesionalna orijentacija		1+1+0		
DIDAKTIČKI MODUL	Obv.	Opća didaktika	2+1+0	3
	Izb.	Interesi u nastavi	1+1+0	2
Alternativne pedagoške ideje i škole		1+1+0		
Temeljna nastavna umijeća		1+1+0		
Pedagoška dijagnostika		1+1+0		
Didaktičke teorije		1+1+0		
SOCIOLOŠKI MODUL	Obv.	Sociologija obrazovanja	1+1+0	3
FILOZOFSKI MODUL	Obv.	Filozofija odgoja	2+0+0	3

INFORMATIČKI MODUL	Obv.	Informacijske tehnologije u obrazovanju	1+0+1	3
	Izb.	Primjena računala u nastavi jezika	1+0+1	2
HRVATSKI JEZIK U NASTAVNIČKOJ KOMUNIKACIJI	Obv.	Hrvatski jezik za nastavnike	1+1+0	2
		Govorništvo za nastavnike	0+1+1	1,5
		Jezična interakcija i jezični varijeteti	1+0+0	1,5
	Izb.	Fonetska korekcija	0+1+1	1,5
		Govorna proizvodnja	0+1+1	
	Njega glasa	0+1+1		
	Ortoepske vježbe	0+1+1		
	Dvojezičnost	1+1+0		

OPISI KOLEGIJA

PSIHOLOŠKI MODUL

OBAVEZNI KOLEGIJ:

PSIHOLOGIJA OBRAZOVANJA I ODGOJA

Okvirni sadržaj predmeta

Tjelesni, motorički, perceptivni, kognitivni, govorni, emocionalni i socijalni razvoj tijekom srednjeg i kasnog djetinjstva te adolescencije. Najčešća odstupanja i problemi u razvoju u dječjoj i adolescentnoj dobi.

Odnos teorija učenja i učenja u školskom okruženju. Individualne razlike važne u poučavanju. Učenici s posebnim potrebama. Motivacija za učenje i kako je povećati. Upravljanje razredom i razredna disciplina. Odnos učenja i poučavanja. Procjenjivanje i mjerenje ishoda poučavanja.

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Upoznavanje s promjenama u ponašanju i sposobnostima koje se događaju u razdoblju djetinjstva i adolescencije, te uzrocima i procesima koji se nalaze u podlozi tih promjena. Studenti će se osposobiti za razumijevanje ponašanja djece i adolescenata te kompetentnu interakciju s njima.

Razumijevanje primjene teorija učenja u školskom radu i odnosa između procesa poučavanja i ishoda učenja. Studenti će razumjeti ulogu motivacijskih, socijalnih procesa i školskog okruženja u procesu učenja i poučavanja te će moći primijeniti prikladne postupke za suradnju s učenicima i roditeljima u rješavanju obrazovnih problema.

Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

Ukupno 60 sati nastave kroz predavanja i vježbe (30 + 30). Znanje se provjerava kolokvijem i pismenim ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Vasta, R., Haith, M. M. & Miller, S.A. (1998. ili kasnija izdanja). Dječja psihologija: suvremena znanost. *Naklada Slap, Jastrebarsko.*

Vizek Vidović, V., Rijavec, M., Vlahović-Štetić, V., Miljković, D. (2003.) Psihologija obrazovanja, *Zagreb: IEP.*

Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Grgin, T. (2001.) Školsko ocjenjivanje znanja. *Jastrebarsko: Naklada Slap*

Papalia, D.E. & Wendkos-Olds, S. (1989 ili kasnija izdanja). Human development. McGraw-Hill.

Zarevski (ur.) (2003.). Učitelji za učitelje, *Zagreb:IEP*

Bodovna vrijednost predmeta

4 ECTS

Način polaganja ispita

Ispit se polaže pismeno, a konačna ocjena je kombinacija rezultata na kolokviju i završnog ispita.

IZBORNI KOLEGIJI:

RAD S NADARENIM UČENICIMA

Okvirni sadržaj predmeta

Karakteristike darovite djece (kognitivne i socio-emocionalne osobine darovitih). Identifikacija darovitih učenika i uloga učitelja u tom procesu. Posebnosti rada s darovitima unutar školskog sustava. Uloga učitelja u akceleraciji. Obogaćenje programa (sadržaji i metode rada). Rad učitelja na izradi i provedbi programa, suradnja u timu. Rad s roditeljima nadarenih učenika.

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Studenti će upoznati karakteristike darovite djece, načine identifikacije darovitih i mogućnosti rada s njima u okviru školskog sustava. Moći će planirati svoj rad u praksi. Studenti će biti pripremljeni za timski rad na planiranju i izvedbi programa rada s darovitim učenicima.

Oblici provođenja nastave i načini provjere znanja

Nastava se provodi kroz predavanja u jednom semestru (2+0). Znanje se provjerava pismenim ispitom.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Čudina-Obradović, M. (1991.). *Nadarenost: razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje*. Školska knjiga, Zagreb.

Koren, I. (1989.). *Kako prepoznati i identificirati nadarenog učenika*. Školske novine, Zagreb

Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Heller, K.A., Monks, F.J., Sternberg R.J., Subotnik, R.(2000.). *International handbook of giftedness and talent*. Oxford: Elsevier Science Ltd.

Bodovna vrijednost predmeta

2 ECTS

Način polaganja ispita

Pisano.

KOMUNIKACIJSKE VJEŠTINE

Okvirni sadržaj predmeta

Komunikacijski proces. Verbalna komunikacija. Neverbalna komunikacija. Priroda interpersonalne komunikacije. Važnost komunikacije za interpersonalne odnose. Prepreke za uspješnu komunikaciju. Vještine uspješne komunikacije s pojedincem. Samootkrivanje. Asertivnost. Aktivno slušanje. Empatičko razumijevanje. Pravila komunikacije. Usklađena konverzacija. Komunikacija u maloj grupi. Vođenje grupne diskusije. Debata. Predstavljanje grupe i iznošenje grupnih zaključaka. Govorenje pred publikom. Korištenje prezentacijskih vještina tijekom izlaganja. Različite svrhe i odgovarajući oblici obraćanja publici. Kritičko slušanje i postavljanje pitanja govorniku.

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Osvještavanje i razumijevanje osnova uspješne komunikacije i usvajanje tehnika i vještina potrebnih za uspješnu komunikaciju s pojedincima, u grupi i s publikom.

Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

2 sata predavanja i 2 sata vježbi tjedno tijekom jednog semestra.

Provjera znanja i svladavanje vještina provodi se tijekom nastave kroz različite individualne i grupne zadatke, te usmenim ispitom nakon odslušanog predmeta.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Pearson, J. C., Spitzberg, B. H. (1990). *Interpersonal communication: concepts, components and contexts*. Dubuque: Wm. C. Brown Publishers.

Egan, G. (1977). *You and me: the skills of communicating and relating to others*. Monterey: Brooks/Cole Publishing Company.

Bolton, R. (1986). *People skills*. New York: Touchstone.

Lucas, S. E. (1998). *The art of public speaking*. New York: McGraw-Hill.

Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Stewart, J. (Ed.) (1999). *Bridges, not walls: a book about interpersonal communication*. McGraw-Hill.

Bodovna vrijednost predmeta

2 ECTS

Način polaganja ispita

Usmeno.

OKOLINSKI ČIMBENICI RAZVOJA

Okvirni sadržaj predmeta

Ekološki model razvoja. Utjecaj mikrosustava na razvoj: obitelji, vršnjaci, škola. Utjecaj mezosustava na razvoj djeteta: odnos škole i obitelji. Utjecaj egzosustava na razvoj: radno mjesto i zaposlenost roditelja, socijalna mreža, socioekonomski status, zakonodavstvo i socijalna politika, sredstva masovnih komunikacija. Utjecaj makrosustava na razvoj: kulturalni i subkulturalni utjecaji.

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Studenti će se upoznati s različitim modelima o mehanizmima djelovanja socijalnih ekoloških sustava na razvoj. Po završetku kolegija studenti će razumjeti kako socijalni konteksti, promjene u njima i interakcije između njih i djeteta utječu na razvoj te će moći prepoznati i razlikovati okolnosti i uvjete u različitim kontekstima koji pogoduju kao i one koji narušavaju optimalan djetetov razvoj.

Oblici provođenja nastave i načini provjere znanja

2 sat predavanja jedno tijekom jednog semestra. Znanje će se provjeravati putem kolokvija.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Bronfenbrenner, U., & Morris, P. A. (1998). The ecology of developmental processes. In W. Damon (Series Ed.) & R. M. Lerner (Vol. Ed.), *Handbook of child psychology: Vol. 1. Theoretical models of human development* (5th ed., pp. 993-1028). New York: John Wiley.

Demo, D.H., Ganong, L.H. (1994). Divorce. U knjizi McKenry, P.C. i Price S.J. (Eds.) (1994). *Families and Change* (str. 197-218).

Walsh, F. (Ed.) (1993). *Normal family processes*. New York: The Guilford Presss. (pogl. 1-12)

Ilišin, V., Marinović Bobinac, A., Radin, F. (2001). *Djeca i mediji*. Zagreb: Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži i IDIZ.

Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Stewart, A.J., Copeland, A. P., Chester, N.L., Malley, J.E., Barenbaum, N.B. (1997). *Separating together: How divorce transforms families*. New York: The Guilford Presss.

Balter, L., Tamis-leMonda (Eds.) (1999). *Child psychology: A handbook of contemporary issues*. New York: Psychology Press. (pogl. 16, 18, 19)

Bodovna vrijednost predmeta

2 ECTS

Način polaganja ispita

Ispit se polaže pismeno.

UVOD U PSIHOLOGIJU RODITELJSTVA

Okvirni sadržaj predmeta

Determinante roditeljskog ponašanja (karakteristike roditelja, karakteristike djeteta, kontekstualni činitelji). Individualne razlike u roditeljskom ponašanju (dimenzije i stilovi roditeljskog ponašanja). Tranzicija u roditeljsku ulogu i faze roditeljstva (roditeljstvo s djetetom dojenačke, predškolske, rane školske i adolescentne dobi; roditeljstvo i odrasla djeca). Utjecaj roditeljskog ponašanja na dječje ponašanje i razvoj. Roditeljska uloga i osobni razvoj. Odnosi između roditeljske i drugih životnih uloga. Neplodnost i život bez djece. Roditeljstvo u specifičnim okolnostima (maloljetni roditelji, jednoroditeljske i rekonstituirane obitelji, roditelji djece s posebnim potrebama, udomiteljstvo i posvojenje). Edukacija roditelja.

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Upoznavanje s psihologijom roditeljstva i razumijevanje složenosti i važnosti uloge majke i oca u suvremenim društvenim okolnostima. Poznavanje utjecaja roditeljskog ponašanja na dječji razvoj te utjecaja roditeljstva na razvoj u odrasloj dobi. Kroz sadržaje kolegija studenti će se osposobiti za promoviranje optimalnih roditeljskih ponašanja u budućem profesionalnom radu.

Oblici provođenja nastave i načini provjere znanja

2 sata predavanja tjedno tijekom jednog semestra. Po završetku nastave znanje se provjerava pismenim ispitom.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Martin, C.A. & Colbert, K.K. (1997). *Parenting: A life span perspective*. NY: McGraw-Hill.

Delač Hrupelj, J., Miljković, D. i Lugomer Armano G. (2000). *Lijepo je biti roditelj*. Zagreb: Creativa.

Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Hoghugh, M. & Long, N. (Eds.). (2005). *Handbook of parenting: Theory, research and practice*. SAGE.

Bornstein, M.H. (2002). *Handbook of parenting*. Vol. 1-5. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Brooks, J.B. (2001). *Parenting* (3rd ed). Mountain View, CA: Mayfield Publishing Co.

Muzi, M.J. (2000). *The experience of parenting*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Maccoby, E.E. (2000). *Parenting and its effects on children: On reading and misreading behavior genetics*. Annual Review of Psychology, 51, 1-27.

Golombok, S. (2000). *Parenting: What really counts?* Philadelphia, PA: Routledge.

Bodovna vrijednost predmeta

2 ECTS

Način polaganja ispita

Ispit se polaže pismeno.

UVOD U TEORIJE LIČNOSTI

Okvirni sadržaj predmeta

Uloga i važnost teorije u psihologiji ličnosti; Povijesni razvoj teorija ličnosti; Uvjeti koje bi morala zadovoljavati dobra teorija ličnosti; Kriteriji za vrednovanje različitih teorija ličnosti; Strukturalne i procesne teorije ličnosti; Razlikovanje teorija i modela u psihologiji ličnosti; Osnovni teoretski pristupi u psihologiji ličnosti (Osobinski pristup; Psihoanalitički pristup; Kognitivni pristup; Pristup teorija učenja; Humanistički pristup); Detaljan prikaz najvažnijih teorija ličnosti; Moguća aplikacija pojedinih teorija u obrazovnom kontekstu; Usporedba različitih teorija ličnosti i kritički osvrt na njih.

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Cilj kolegija je stjecanje znanja o različitim teorijama ličnosti. Omogućiti studentima stjecanje znanja za kritičku evaluaciju različitih teorija. Osim prikazivanja pojedinih teorija ličnosti, posebna pažnja će se posvetiti aplikacijama teorija ličnosti u obrazovnom kontekstu.

Oblici provođenja nastave i načini provjere znanja

2 sata predavanja na tjedan tijekom jednog semestra

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

John, O.P., Cervone, D., Pervin, L.A. (2005). Personality: Theory and Research, 9th Ed. Wiley

Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Fulgosi, A.(1985). Psihologija ličnosti: Teorije i istraživanja. Zagreb: Školska knjiga

Bodovna vrijednost predmeta

2 ECTS

Način polaganja ispita

Pismeni i usmeni

PSIHOLOGIJA OSOBA S POSEBNIM POTREBAMA

Okvirni sadržaj predmeta

Društveni, obiteljski i individualni činitelji u nastanku razvojnih teškoća. Mentalna retardacija. Tjelesni invalidi. Slijepa djeca. Gluha djeca. Djeca s poremećajima u ponašanju. Djeca oboljela od cerebralne paralize. Psihološka podrška obiteljima čiji član ima posebne potrebe. Stigma i stavovi društva prema osoba s posebnim potrebama. Etička pitanja brige o ljudima s posebnim potrebama.

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Upoznat će različite etiološke činitelje u nastanku razvojnih teškoća. Studenti će usvojiti znanja o specifičnim skupinama ljudi s posebnim potrebama. Raspravljat će o stigmatizaciji i stavovima društva prema osoba s posebnim potrebama. Studenti će naučiti specifičnosti ophođenja s ljudima s posebnim potrebama.

Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

1 sat predavanja i 2 sata seminara. Seminari će uključivati prikaz poteškoća i način rada s osobama s određenim posebnim potrebama, te rasprave o etičkim pitanjima. Provjera znanja provodi se tijekom nastave kroz seminare i na kraju nastave pismenim ispitom.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Batshaw, M. L. (2002). *Children with Disabilities*. New York: Paul H Brookes Pub Co.

Blackbourn, J. M., Patton, J. R. i Trainor, A. (2003). *Exceptional children in focus*. London: Prentice Hall.

Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Ribić, K. (1991.). *Psihofizičke razvojne teškoće*. ITP Forum: Zadar

Bodovna vrijednost predmeta

2 ECTS

Način polaganja ispita

Ispit se polaže pismeno.

EVALUACIJA TRETMANA

Okvirni sadržaj predmeta

Osnovni pojmovi u evaluaciji tretmana; Vrste psihosocijalnih intervencija i smisao njihove evaluacije; Teorijski, metodološki i praktični aspekti evaluacije programa; Logika evaluacijskih postupaka;

Glavne vrste evaluacije programa; Modeli evaluacije; Nacrti evaluacijskih istraživanja; Planiranje evaluacijskih postupaka (definiranje ciljeva, kriterija i standarda za ocjenu djelotvornosti programa, izbor nacrta istraživanja, izvori i načini prikupljanja evaluacijskih podataka, postupci analize podataka); Izvještavanje o rezultatima evaluacije (elementi i struktura izvještaja, prilagodba korisnicima).

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Osposobiti polaznike da mogu (a) samostalno ili kao član tima sudjelovati u planiranju i kreiranju nacrta evaluacijskog istraživanja, (b) provesti evaluaciju programa unutar pojedinih domena, (c) adekvatno opisati i interpretirati prikupljene podatke te prikazati rezultate u formi pisanog evaluacijskog izvješća.

Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

2 sata predavanja i 1 sat seminara tjedno unutar jednog semestra. Provjera znanja provodi se kontinuirano tijekom semestra - kroz izlaganja seminarских radova i rasprave tijekom nastave te ispitom nakon odslušanog kolegija.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Kulenović, A. (1996). *Evaluacija psihosocijalnih intervencija*. U: Pregrad, J. (Ur.) *Stres, trauma, oporavak* (269-291). Zagreb: Društvo za psihološku pomoć.

Posavac, E. J., & Carey, R. G. (2003). *Program Evaluation - Methods and Case Studies*. (6th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Rossi, P. H., & Freeman, H. F. (2003). *Evaluation*. London: Sage.

Rosekrans, F. (1990). Psihoterapija s gledišta nespecifičnih rezultata i uvjeravanja. *Primijenjena psihologija*, 11, 36-46.

Bodovna vrijednost predmeta

2 ECTS

Način polaganja ispita

Pismeno.

PEDAGOŠKI MODUL

OBAVEZNI KOLEGIJ¹:

OPĆA PEDAGODIJA

Okvirni sadržaj predmeta

Predmet Opće pedagogije. Diferencijalna pedagogija ili sustav pedagoških disciplina. Odnos pedagogije i drugih znanosti. Temeljni pedagoški pojmovi i kategorije. Temeljni oblici pedagoškog djelovanja. Oblici znanja i spoznaja o odgoju (slike, koncepti, modeli i teorije). Obrazovne institucije i sustavi obrazovanja. Suvremena pedagogija i kurikulum. Profesionalne kompetencije nastavnika. Suvremeni izazovi pedagogiji (primjerice: alternativne i/ili anti pedagogije; interkulturalni odgoj; globalizacija).

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Studenti će se upoznati s predmetom, subdisciplinama i kategorijalnim aparatom Opće pedagogije te steći elementarna umijeća u ophođenju s pedagoškim teorijama i razviti umijeća glede temeljnih oblika pedagoških djelovanja.

Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

2 sata predavanja i 2 sata seminara tjedno. Znanje se provjerava ispitom po završetku nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Mijatović, A. (ur.) (1999), *Osnove suvremene pedagogije* (Odabrana poglavlja). Zagreb: HPKZ.

König, E./Zedler, P. (2001), *Teorije znanosti o odgoju*. Zagreb:Educa.

Gudjons, H. (1994), *Pedagogija. Temeljna znanja* (Odabrana poglavlja). Zagreb:Educa.

Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Schulz von Thun, F. (2001), *Kako međusobno razgovaramo* 1. Smetenje i razjašnjenja. Zagreb: Erudita

Bodovna vrijednost predmeta

3 ECTS

---

¹ Obvezanti i izborni kolegiji u okviru pedagoškog i didaktičkog modula za studente ALU, MA, PMF i druge nastavničke fakultete uvažavat će posebnosti matičnih struka i razvijati se u dogovoru sa svakim fakultetom posebno.

Način polaganja ispita

Pismeni.

IZBORNI KOLEGIJI²:

KOMUNIKACIJA U NASTAVI

Okvirni sadržaj predmeta

Metakomunikacijska razina: Što je komunikacija?. Verbalna i neverbalna; digitalna i analogna komunikacija. Obilježja nastavne komunikacije. Uloga učitelja kao agensa i modela komunikacijskog ponašanja učenika. Komunikacijska razina: Metode i tehnike uspješne komunikacije: aktivno slušanje, vođenje razgovora, igranje uloga, pedagoška psihodrama, moderirana rasprava. Oblici podučavanja: monološki i dijaloški. «Komunikacijski profili» učitelja i etika komunikacije. Neverbalna komunikacija u nastavi (značenje poruka tijela, pokreta, gesta). Aktualne teme: Interkulturalna komunikacija u nastavi. – Komunikacija na daljinu.- Virtualna komunikacija.

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Steći osnovna znanja o nastavnoj komunikaciji i ulozi učitelja kao agensa i modela komunikacijskog ponašanja učenika i osvijestiti odnos komunikacijskog ponašanja učitelja, oblika komunikacije između učenika i razvijanja komunikacijske kompetencije učenika; upoznati i vježbati metode i tehnike uspješne nastavne komunikacije

Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

1 sat predavanja i 1 sat seminara tjedno. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Langer, I., Schulz von Thun, F., Tausch, R.(2003): Kako se razumljivo izražavati. Zagreb: Erudita.

Heinz Klippert (1996): Kommunikations-Trening.-Muenchen.

Schulz von Thun, F. (2002): Kako međusobno razgovaramo (1-3), Zagreb:Erudita.

Hans Juergen Apel (2003): Predavanje uvod u akademski oblik poučavanja. Zgareb:Erudita.

Popis literature koja se preporuča kao dopunska

Brajša, P. (1994): *Pedagoška komunikologija*. Zagreb: Školske novine.

Bratanić, M.. (1993) *Mikropedagogija - Interakcijsko-komunikacijski aspekt odgoja* (3.izd.). Zagreb:Školska knjiga.

Neill, S. (1994). *Neverbalna komunikacija*. Zagreb:Educa.

Bodovna vrijednost predmeta

---

² Izborni predmeti u okviru ovog modula mogu biti u načelu svi kolegiji preddiplomskog/diplomskog studija pedagogije. Za ovu akademsku godinu predlažemo navedene kolegije kao izborne.

2 ECTS

Način polaganja ispita

Pismeni ispit i portfolio.

PEDAGOGIJA ADOLESCENCIJE

Okvirni sadržaj predmeta

Pojam i razvojne karakteristike. Genetski i vanjski činitelji razvoja u djetinjstvu i mladenaštvu. Razvojne osobine i funkcije: tjelesne, kognitivne, emocionalne i socijalne. Tipologija i diferencijacija u formiranju identiteta: zrenje, razvoj, socijalizacija, odgoj. Odgojno-obrazovno značenje, mogućnosti i načini pedagoške intervencije. Dijete i djetinjstvo; mladi i mladenaštvo: okolinski i životni svijet. Socijalno-ekološki činitelji i odgojni utjecaji u kasnom djetinjstvu i mladenaštvu: obitelj, škola, crkva, slobodno vrijeme, mediji, vršnjačke skupine. Kultura, subkultura, kontrakultura, alternativna kultura i životni stilovi mladih kao polje pedagoškog djelovanja. Razvojne-pedagoške teškoće, smetnje i intervencije. Pedagoška povijest djetinjstva i mladenaštva. Pedagogija djetinjstva i mladenaštva: predmet, sadržaj, istraživanje i polje praktičnog djelovanja.

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Upoznati razvojne osobine i (ne)tipično ponašanje u kasnom djetinjstvu i mladenaštvu. Shvatiti prirodne oblike reakcija i uzroke osobito karakteristične za pubertetsku i adolescentsku dob te mogućnosti i načine odgojno-socijalnog djelovanja na tijek razvoja.

Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

1 sat predavanja i 1 sat seminara tjedno. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Baacke, D. (1984), Die 6- bis 12 jährigen. Beltz, Weinheim – Basel.

Baacke, D. (1986), Die 13- bis 18 jährigen. Urban – Schwarzenberg, Munchen - Berlin.

Gudjons, H. (1994), Pedagogija – temeljna znanja. Educa, Zagreb.

Key, E. (2000), Stoljeće djeteta. Educa, Zagreb.

Popis literature koja se preporuča kao dopunska

Perasović, B. (2001), Urbana plemena. Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb.

Sander, U., Vollbrecht, R. (1985), Zwischen Kindheit und Jugend. Juventa, Weinheim – Munchen.

Bodovna vrijednost predmeta

2 ECTS

Način polaganja ispita

Usmeni ispit.

OSNOVE SPECIJALNE PEDAGOGIJE

Okvirni sadržaj predmeta

- Specijalna pedagogija kao znanstvena disciplina: predmet, područje, sadržaj, zadaci i metode.
- Individualne sličnosti i razlike u razvoju djece i mladeži (intravarijabilitet i intervarijabilitet), vrste odstupanja u razvoju i područja razvojnih teškoća: osnovne osobine djece s teškoćama u razvoju, poremećajima u ponašanju i darovite djece.
- Pedagoški postupci u zadovoljavanju posebnih potreba djece i mladeži s mentalnim, vidnim, slušnim, tjelesnim i kombiniranim razvojnim teškoćama i promjenama u osobnosti uvjetovanih organskim i socijalno-emocionalnim čimbenicima.
- Značaj i oblici integracije/inkluzije djece i mladeži u redovni odgojno-obrazovni sustav.

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Osposobiti studente, da putem samostalnog i kritičkog proučavanja literature te raspravama na seminarima i terenskoj nastavi ovladaju temeljnim spoznajama u područje specijalne pedagogije, utemeljenja, osnovnih pojmovnih određenja i neposrednog odgojnog djelovanja.

Ostvarivanje sadržaja kolegija treba osigurati cjelovit i sistematiziran uvid u pedagoške postupke s djecom posebnih potreba, kao i njihovoj integraciji/inkluziji.

Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

1 sat predavanja i 1 sat seminara tjedno. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Hrvatić, N. (2004), *Udžbenici za učenike s posebnim potrebama*, u: Halačev, S. (ur.), Udžbenik i virtualno okruženje, Zagreb, Školska knjiga.

Jensen, E. (2004), *Različiti mozgovi, različiti učenici*, Educa, Zagreb.

Kostelnik, M., Onaga, E., Rohde, B., Whiren, A. (2004), *Djeca s posebnim potrebama*, Educa, Zagreb.

Sekulić-Majurec, A. (1988), *Djeca s teškoćama u razvoju u vrtiću i školi*. Školska knjiga, Zagreb.

Popis literature koja se preporuča kao dopunska

Cvetković-Lay, J., Sekulić-Majurec, A. (1998), *Darovito je, što ću s njim?*, Alinea, Zagreb.

Mijatović, A. (ur.) (1999), *Osnove suvremene pedagogije* (pog. *Djeca s izuzetnim potrebama*), Zagreb, HPKZ.

Stakes, R., Hornby, G. (1997), *Change in Special Education*, Cassell, London.

Bodovna vrijednost predmeta

2 ECTS

Način polaganja ispita

Pismeni i ismeni ispit.

OBRAZOVANJE DAROVITIH

Okvirni sadržaj predmeta

- *Proučavanje darovitosti kao društvenog i pedagoškog fenomena. (Povijesni pregled brige za darovite i uloge darovitih pojedinaca u društvu; Pristup darovitosti u suvremenom društvu.*
- *Suvremena istraživanja darovitosti. Studije blizanaca i dr.*
- *Otkrivanje i identificiranje darovitosti (Problem kriterija u određivanju darovitosti /intelektualne, specifične i kreativne sposobnosti/. Pojavni oblici darovitosti . Potencijalna i produktivna darovitost.*
- *Suvremene koncepcije darovitosti i njihove implikacije za pedagošku praksu.*
- *Poticanje razvoja darovitosti (općenito i po pojedinim područjima)*

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Upoznati studente s novim pristupima društva i struke fenomenu darovitosti i osnovnim načinima prepoznavanja i identificiranja darovite djece. Osposobiti ih da u odnosu na vrstu i stupanj darovitost darovitoj djeci prilagođavaju obrazovni program i druge obrazovne aktivnosti, te tako poticajno djeluju na razvoj njihovih potencijala.

Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

1 sat predavanja i 1 sat seminara tjedno. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Cvetković-Lay, J., Sekulić-Majurec, A.: *Darovito je , što ću s njim?* Alinea, Zagreb 1998.

Čudina-Obradović, M. (1990): *Nadarenost: Razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje*. Zagreb: Školska knjiga.

Koren, I. (1989.): *Kako prepoznati i identificirati nadarenog učenika*. Zagreb: Školske novine.

Sekulić-Majurec, A. (2002).: *Što je novo u pedagoškom pristupu darovitoj djeci i učenicima*. U:

Poticanje darovite djece i učenika. Zagreb: HPKZ, str. 46-57

Sekulić-Majurec, A. (2002.): *Novi pogledi na darovitost i rad s darovitim učenicima*. U: Unapređivanje rada s darovitim učenicima u srednjoškolskom odgoju i obrazovanju. Ministarstvo prosvjete i športa, Zavod za unapređivanje školstva, Zagreb 2002. str. 53-64.

Popis literature koja se preporuča kao dopunska

Sekulić-Majurec, A. (1997): *Poticanje stvaralačkog mišljenja u školi*. U: Škola i stvaralaštvo – Stvaralaštvo u školi (ur. M. Pavlinović-Pivac) Zagreb, : OŠ Matije Gupca, str. 53-66.

Sekulić-Majurec, A. (2001.): *Kako provoditi postupak preskakanja razreda*. Zrno, 41-42(66-67): 52-55.

Sekulić-Majurec, A. (1995.): *Mogućnost razvijanja produktivne darovitosti potencijalno darovitih srednjoškolaca*. Napredak, 136 (1):15-22

Bodovna vrijednost predmeta

2 ECTS

Način polaganja ispita

Usmeni ispit.

PEDAGOŠKO SAVJETOVANJE I PROFESIONALNA ORIJENTACIJA

Okvirni sadržaj predmeta

Savjetovanje i pedagoške dimenzije savjetodavnog rada

Odnos pedagoškog savjetodavnog rada, pedagoškog vođenja i terapijskih postupaka

Suština, specifičnosti i pretpostavke pedagoškog savjetodavnog rada

Mogućnosti i ograničenja pedagoškog savjetodavnog rada

Znanja i vještine potrebne za pedagoško savjetovanje

Faze savjetodavnog rada , pedagoška dijagnoza

Put pronalaženja rješenja problema

Aktivnosti i uloge povezane s pedagoškim savjetovanjem

Individualni pedagoški savjetodavni rad

Grupni pedagoški savjetodavni rad, autoritet i odgovornost

Odnosi u procesu pedagoškog savjetovanja

Direktivni i nedirektivni savjetodavni rad

Metode i tehnike savjetodavnog rada

Specifičnosti pedagoškog savjetovanja s djecom i odraslima

Pedagog i pedagoško savjetovanje

Profesionalna orijentacija – obvezni dio obrazovnog djelovanja škole
Profesionalno informiranje, profesionalno savjetovanje
Profesionalno praćenje

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Poznavanje ključnih pojmova, teorija i teorijskih postavka pedagoškog savjetodavnog rada te razumijevanje i prihvaćanje savjetodavnog rada kao dijela preventivnog rada pedagoga. Razvoj analitičkih vještina i vještina kritičkog mišljenja; ovladavanje vještinama individualnog i grupnog savjetodavnog rada s učenicima, roditeljima i drugim odraslim osobama u odgojno-obrazovnoj ustanovi; stjecanje vještina informiranja i savjetovanja u profesionalnoj orijentaciji.

Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

1 sat predavanja i 1 sat seminara tjedno. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Janković, J. (1997) *Savjetovanje - nedirektivni pristup*. Zagreb: Alinea.
Juul, J. (1995) *Razgovori s obiteljima – perspektive i procesi*. Zagreb: Alineja.
Resman, M. (2000) *Savjetodavni rad u vrtiću i školi*. Zagreb: HPKZ.

Popis literature koja se preporuča kao dopunska

Geldard, K.; Geldard, D. (1998) *Counselling children*. London: Sage Publication.
Manthei, R. (1997) *Counselling: The skills of finding solutions to problems*. London: Routledge.
Reardon, K.K. (1998) *Interpersonalna komunikacija*. Zagreb: Alinea.

Bodovna vrijednost predmeta

2 ECTS

Način polaganja ispita

Pismeni i usmeni ispit.

DIDAKTIČKI MODUL

OBAVEZNI KOLEGIJ:

OPĆA DIDAKTIKA

Okvirni sadržaj predmeta

Didaktika i Curriculum. Sustavi znanja i obrazovanje. Odnos Opće didaktike i predmetnih didaktika (metodika). Podjela opće didaktike (teorijska, empirijska i pragmatička). Didaktika kao teorija obrazovanja. Didaktički modeli i/ili teorije. Temeljni didaktički pojmovi (i njihovi odnosi), modeli i operacije. Didaktička rekonstrukcija, redukcija i transformacija. Profesionalne kompetencije nastavnika. Koncepti planiranja, organiziranja i izvođenja nastave. Kriteriji dobre nastave. Nastava kao akt uravnoteženja. Modeli diagnostike i evaluacije u općoj didaktici. Suvremeni trendovi u Općoj didaktici.

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Studenti će se upoznati s predmetom Opće didaktike i praktičnim pitanjima pripreme, realizacije i (samo)evaluacije nastave koje tematizira didaktika, steći elementarna umijeća u ophođenju s didaktičkim teorijama i/ili modelima i razviti umijeća glede (reflektiranog) planiranja, izvođenja i evaluacije nastave.

Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

2 sata predavanja i 1 sat seminara tjedno. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Terhart, E. (2001), *Metode poučavanja i učenja*. Zagreb: Educa.

Meyer, H. (2002), *Didaktika razredne kvake*. Zagreb: Educa.

Gudjons, H., Teske, R., Winkel, R., (ur.), *Didaktičke teorije*. Zagreb: Educa: 1994.

Popis literature koja se preporuča kao dopunska

Kyriacou, K (1997), *Temeljna nastavna umijeća*, Zagreb: Educa.

Apel, H. J. (2003), *Predavanje. Uvod u akademski oblik poučavanja*. Zagreb: Erudita.

Peterßen, W. H. (2003). *Unterrichtsvorbereitung*. München: Ehrenwirth.

Peterßen, W. H. (2001), *Lehrbuch Allgemeine Didaktik*. München: Ehrenwirth.

Bodovna vrijednost predmeta

3 ECTS

Način polaganja ispita

Pismeni ispit i portfolio.

IZBORNI KOLEGIJI:

INTERESI U NASTAVI

Okvirni sadržaj predmeta

Povijesna shvaćanja interesa u pedagogiji i pedagoške teorije interesa (Dewey, Kerschensteiner, Herbart). Minhenska teorija interesa (Krapp i Schiefele) i njen odnos s motivacijskom teorijom samoodređenja (Deci i Ryan). Vrste interesa. Životni interesi. Razvoj spoznajnih interesa tijekom cjeloživotnog obrazovanja. Interesi kao uvjet, cilj i rezultat nastavnog procesa. Interes i disciplina. Odgojna nastava i razvoj interesa. Poticanje i razvoj interesa i motivacije za učenje u nastavi.

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Studenti će se upoznati s teorijama interesa i empirijskim istraživanjima interesa i steći bitna umijeća u poticanju i razvoju interesa i motivacije za učenje u nastavi.

Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

1 sat predavanja i 1 sat seminara tjedno. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Palekčić, M./ Müller, F. (2005), *Uvjeti i efekti interesa za studij i motivacije za učenje* (motivi za izbor studija i motivacijski regulacijski stilovi) kod hrvatskih i njemačkih studenata, *Pedagojska istraživanja*, 1, 2, 159-195.

Palekčić, M., Radeka, I., Petani, R. & Müller, F. (2004), *Interes za studij*, *Napredak*, 145(4), 389-404.

Deci, E. L. & R. M. Ryan (Eds.) (2002), *Handbook of self-determination research*. Rochester: University of Rochester Press.

Popis literature koja se preporuča kao dopunska

Palekčić, M. (1985), *Unutrašnja motivacija i školsko učenje*. Sarajevo: Svjetlost.

Krapp, A. & M. Prenzel (Hrsg.) (1992), *Interesse, Lernen, Leistung Münster: Aschendorff*.

Hoffmann, L./A. Krapp/ K. A. Renniger (1998), *Interest and learning. Kiel: IPN*.

Dresel, Markus: *Motivationsförderung im schulischen Kontext*. Göttingen: Hogrefe 2004

Krapp, A. (1998). Entwicklung und Förderung von Interessen im Unterricht. Psychologie der Erziehung und Unterricht, 44. Jg., 185-201.

Bodovna vrijednost predmeta

2 ECTS

Način polaganja ispita

Pismeni ispit i portfolio.

ALTERNATIVNE PEDAGOŠKE IDEJE I ŠKOLE

Okvirni sadržaj predmeta

Društvena uvjetovanost, pojava, važnost i pregled alternativnih pedagoških ideja i škola. Pedagoški projekti i posljedice reformne pedagogije. Pedagoško-didaktičke koncepcije, organizacija i praksa važnijih alternativnih škola (Montessori, Waldorf, Freinet, Summerhil, Laborschule, Barbiana, Tvind). Današnje privatne škole kao alternativni pokušaji. Kurikularne osobitosti alternativnih škola. Pedagoški pluralizam suvremenih školskih sustava u obzoru alternativnih ideja. Znanstvena utemeljenost alternativnih pedagoških ideja i škola.

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Upoznati različite alternativne pedagoške ideje, pokrete i pravce koji su utjecali na pojavu, ustroj, organizaciju i rad alternativnih škola u svijetu i u nas. Studenti će steći znanja o pedagoškim, didaktičkim i metodičkim rješenjima u alternativnim, privatnim i slobodnim školama (osobito u odnosu prema državnima), i mogućnosti primjene nekih od alternativnih pokušaja u današnjim javnim školama.

Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

1 sat predavanja i 1 sat seminara tjedno. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Jakopović, S. (1984), *Pokret radne škole u Hrvatskoj*. NIRO Školske novine, Zagreb.

Matijević, M. (2001), *Alternativne škole*. Tipex, Zagreb.

Previšić, V. (1992), *Alternativne škole: teorijska polazišta i praktični dosezi*. U: Prema slobodnoj školi. Institut za pedagoška istraživanja, Zagreb.

Popis literature koja se preporuča kao dopunska

Walford, G. (1992), *Privatne škole – iskustva u deset zemalja*. Educa, Zagreb.

Bodovna vrijednost predmeta

2 ECTS

Način polaganja ispita

Usmeni ispit i seminarske radne obaveze..

TEMELJNA NASTAVNA UMIJEĆA

Okvirni sadržaj predmeta

Modeli odnosa teorije i prakse u pedagogiji. Odnos (teorijskog) znanja praktičnih umijeća. Kriteriji dobre nastave. Temeljna nastavna umijeća. Profesionalne kompetencije nastavnika. Zdravlje nastavnika u obzoru salutogeneze. Izvori stresa u radu nastavnika i načini borbe protiv stresa. Pedagoški mediji. Razumljivost izražavanja i razumljivost tekstova. Interes za nastavu i motivacija za učenje i kako ih poticati. Implicitno znanje i djelovanje. Držanje nastavnika i takt u nastavi.

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Studenti će se upoznati s modelima odnosa teorije i prakse u pedagogiji i didaktici i razviti temeljna nastavna umijeća, odnosno profesionalne kompetencije nastavnika, koje (pored ostalog) uključuju i držanje i takt u pedagoškom ophođenju sa učenicima (i) u nastavi.

Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

1 sat predavanja i 1 sat seminara tjedno. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Kyriacou, K. (1997). Temeljna nastavna umijeća. Zagreb: Educa.

Langer, I./Schulz von Thun, F./ Tausch, R. (2003), Kako se razumljivo izražavati. Zagreb: Erudita.

Popis literature koja se preporuča kao dopunska

Hilbert, Andreas/Schmitz, Edgar (Hrsg.): Psychosomatische Erkrankungen bei Lehrerinnen und Lehrern. Ursache- Folgen-Lösungen. Stuttgart: Schatauer 2004.

Seibert, Norbert/Serve, Helmut/ J. (Hrsg.) (2003): Prinzipien guten Unterrichts. Kriterien einer zeitgemässigen Unterrichtsgestaltung. PimS. /. Auflage

Neill, S.(1994), Neverbalna komunikacija u razredu. Zagreb: Educa.

Bodovna vrijednost predmeta

2 ECTS

Način polaganja ispita

Pismeni ispit i praktični uradak.

PEDAGOŠKA DIJAGNOSTIKA

Okvirni sadržaj predmeta

Modeli dijagnostike u pedagogiji i didaktici. Modeli pedagoško-psihološke dijagnostike (medicinski, interakcionistički i ekološko-fenomenološki). Funcije pedagoško-psihološke dijagnostike (selektivna, modifikacijska i poticajna). Obilježja pedagoške dijagnostike. Dijagnostička kompetencija nastavnika kao osnova pedagoškog djelovanja u nastavi. Razvoj mladih, pedagoška dijagnostika i process obrazovanja i nastave. Zona narednog razvoja kao dijagnostičko sredstvo. Taksonomije znanja i ocjenjivanje rada učenika. Sumativno i formativno ocjenjivanje. Kriterijski testovi. Evaluacija rada nastavnika. Kriteriji dobre nastave. Vrijednovanje postignuća škola. Internacionalna vrijednovanja znanja učenja i kvaliteta škole i nastave.

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Studenti će se upoznati s predmetom, obilježjima i modelima pedagoške dijagnostike i steći elementarna dijagnostička umijeća.

Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

1 sat predavanja i 1 sat seminara tjedno. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Kleber, E. W. (1992), Diagnostik in pädagogischen Handlungsfeldern – Einführung in Bewertung, Beurteilung, Diagnose und Evaluation.

Leutner, D. (1998), Pädagogisch-psychologische Diagnostik. In: Rost, D. (Hrsg.) (1998), Handwörterbuch Pädagogische Psychologie. Weinheim: Beltz, 1998, S. 378-386.

Wild, K.-P. & Krapp, A. (2001), Pädagogisch-psychologische Diagnostik. In: Krapp, A. & Weidenmann, B., Pädagogische Psychologie., Weinheim: Beltz, S. 513-566.

Weinert, F. E. (Hrsg.) (2001), Leistungsmessungen in Schulen. Weinheim und Basel: Beltz.

Popis literature koja se preporuča kao dopunska

Mužić, V. (2002), Uvod u metodologiju odgoja i obrazovanja, Educa, Zagreb.

Bodovna vrijednost predmeta

2 ECTS

Način polaganja ispita

Pismeni ispit i praktičan rad.

DIDAKTIČKE TEORIJE

Okvirni sadržaj predmeta

Razine refleksije obrazovne prakse na teorijske razine (didaktika, metodike, koncepcije izvedbe nastave).

Temeljni didaktički pojmovi. Didaktičke teorije i modeli nastave. Aktualizacija nastave i potreba teorijskog promišljanja. Didaktika kao teorija odgoja (Erich Weniger, Josef Derbolav; Wolfgang Klafki i Herwig Blankertz; didaktika obrazovnog profila (Hagen Kordes, Andreas Gruschka, Meinert Meyer); Didaktika kao teorija učenja (Paul Heimann, Gunter Otto i Wolfgang Schulz); opća didaktika na psihološkoj osnovici (Hans Aebli); Didaktika obraćanja pozornosti na fenomene (Martin Wagenschein); didaktika kao umijeće poučavanja (Theodor Schulze i Christoph Berg); Teorija obrazovanja u okviru kritičko-konstruktivne odgojne znanosti W. Klafkija; didaktika kao kibernetičko-informacijska teorija Felixa von Cubea, didaktika kao teorija kurikuluma Christine Möller, didaktika kao kritička teorija nastavne komunikacije Reiner Winkela. Refleksije teorijskih modela nastave na nastavnu praksu. Razne orijentacije didaktika kao shvaćanje njenih polazišta.

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Stjecanje uvodne orijentacije unutar polazišta i teorijskih okvira na kojima se zasnivaju pojedine didaktičke koncepcije. Razumijevanje elementarnog didaktičkog vokabulara i služenje njime u govoru. Uvoditi studente u raspravu o modelima nastave kao svrsishodnim obrascima učinkovitog učenja i poučavanja.

Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

1 sat predavanja i 1 sat seminara tjedno. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Bognar, L. i Matijević, M., (2002). *Didaktika*. Školska knjiga, Zagreb,

Gudjons, H., (1994). *Pedagogija – temeljna znanja*. Educa, Zagreb, (Poglavlja: Učenje i Didaktika, str. 171.-204.)

Klafki i dr., (1992.). *Didaktičke teorije*. Educa, Zagreb

Popis literature koja se preporuča kao dopunska

Jelavić, F. (1995). *Didaktičke osnove nastave*. Naklada Slap. Jastrebarsko

Kyriacou, Ch. (1991. i daljnja izdanja). *Temeljna nastavna umijeća*. Educa, Zagreb

Poljak, V. (1991. i daljnja izdanja). *Didaktika*. Školska knjiga, Zagreb
Terhart, E. (2001.). *Metode poučavanja i učenja*. Educa, Zagreb

Bodovna vrijednost predmeta

2 ECTS

Način polaganja ispita

Usmeni ispit.

SOCIOLOŠKI MODUL

OBAVEZNI KOLEGIJ:

SOCIOLOGIJA OBRAZOVANJA

Okvirni sadržaj predmeta

Društveni i povijesni kontekst obrazovanja; Sociologija obrazovanja – nastanak i razvoj (teorijska polazišta; funkcionalističko, konfliktno, liberalno, interakcionističko); Obrazovanje i socijalne promjene (društvena reprodukcija, mobilnost, konflikti); Institucionalni sustavi obrazovanja (obitelj i škola); Obrazovanje i kultura (tradicija, religija, mediji); Obrazovanje i razvoj (kulturni kapital, tržište rada i znanja); Globalizacija i obrazovne perspektive (tehnološke i socijalne promjene, ekološko obrazovanje); Budućnost obrazovanja i uloga nastavnika (ekološka kriza, modernizacija društva i obrazovanja).

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Upoznavanjem sa sadržajima kolegija studenti/ce će steći osnovna, opća znanja iz područja studija te dodatna znanja i intelektualne vještine koje će pridonijeti kompetentnosti njihove nastavničke uloge.

Znanja: stjecanje dodatnih znanja o teoretskim polazištima i povezanosti suvremenog društva (kulture) i obrazovanja (škole), što će pripomoći boljem razumijevanju društvenih ciljeva i smisla odgoja i obrazovanja učenik/c/a.

Vještine: osposobljavanje za prepoznavanje utjecaja socijalnog sustava na život u obrazovnom sustavu i primjene strukovnih socioloških znanja u kontekstu odraza društvenih fenomena na one u odgoju i obrazovanju

Oblici provođenja nastave i način provjere znanja

1 sat predavanja i 1 sat seminara tjedno. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Durkheim, E. (1996). Obrazovanje i sociologija. Societas (Zavod za sociologiju), Zagreb.

Haralambos, M. (2002 ili kasnija izdanja). Sociologija – teme i perspektive (pogl. 11. Obrazovanje, str. 737-882). Golden Marketing, Zagreb.

Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Ballantine, J. H. (1993). The Sociology of Education. Prentice-Hall, Inc, New Jersey.

Delors, J. (1998). Učenje: blago u nama. Educa, Zagreb.

Lesourne, J. (2000). Obrazovanje & društvo. Educa, Zagreb.

Pastuović, N. (1999). Edukologija (V pogl.). Znamen, Zagreb

Bodovna vrijednost predmeta

3 ECTS boda

Način polaganja ispita

Ispit se polaže pismeno.

FILOZOFSKI MODUL

OBAVEZNI KOLEGIJ:

FILOZOFIJA ODGOJA

Okvirni sadržaj predmeta

Nastavni program predmeta čine filozofske refleksije o odgoju i obrazovanju, koje razmatraju temeljne aspekte ljudskog nastojanja da, posredstvom učenja, razvije intelektualne i emocionalne dispozicije, rekonstruira iskustva i kulturno obnovi život. U središtu pozornosti su tri aspekta filozofije odgoja; a) analitički aspekt (problematiziranje pojmova odgoja, obrazovanja, učenja i poučavanja, nastavnog autoriteta i nastavnih očekivanja); b) kritički aspekt (kritika ideologija, obrana razboritoga vrijednosnog pluralizma, spoznajni i voljni čimbenici građanskih i državljanskih kompetencija); c) preskriptivni aspekt (radikalno umno preispitivanje života, kultiviranje humaniteta u univerzalnom poštovanju moralnih osoba, narativna imaginacija koja njeguje suosjećanje i odgovornost).

Predmet konceptijski povezuje istaknuta razumijevanja odgoja u okviru zapadne filozofske tradicije (Sokrat, Platon, Aristotel, stoici, Augustin, Toma Akvinski, renesansni filozofi, Descartes, Hobbes, Spinoza, Locke, Hume, Rousseau, Kant, Hegel, Nietzsche, Mill, Dewey) sa suvremenim problemima i izazovima, koje pred filozofiju odgoja postavljaju neizvjesna budućnost, rascjepkanost znanja, planetarna sudbina ljudskog roda, multikulturalnost, potreba odgajanja za razumijevanje i mir, konstitucija čovječanstva kao svjetske zajednice.

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Osvijestiti i kritički propitati filozofijske pretpostavke odgoja i obrazovanja. To je prijeko potreban uvjet za refleksiju nastavnog djelovanja i raspravu o edukacijskih ciljevima. Studenti se posebno osposobljavaju za kontekstualno i kritičko propitivanje suvremenih curriculuma na temelju njihove utemeljenosti u etičkim vrednotama.

Oblici izvođenja nastave i način provjere znanja

2 sata predavanja tjedno. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Foucault, M. (1992) *Znanje i moć* (Zagreb: Globus)

Nietzsche, F. (2003) *Schopenhauer kao odgajatelj* (Zagreb: Matica hrvatska).

Morin, E. (2002) *Odgoj za budućnost* (Zagreb: Educa).

Canivez, P. (1999) *Odgojiti građanina?* (Zagreb: Durieux).

Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Platon, *Protagora*, u: Platon (1975) *Protagora. Sofist* (Zagreb: Naprijed).

Aristotel, (1988) *Nikomahova etika, i Politika*, (Zagreb: Globus i SNL).

Legrand, L. (1995) *Moralna izobrazba danas: Ima li to smisla?* (Zagreb: Educa).

Hufnagel, E. (2002) *Filozofija pedagogike* (Zagreb: Demetra).

Nussbaum, M. (1997) *Cultivating Humanity: A Classical Defence of Reform in Liberal Education* (Cambridge, MA: Harvard University Press).

Gutmann, A. (1994) What's the use of going to school? The problem of education in utilitarianism and rights theories , in: Sen, A., Williams B. (ed.) *Utilitarianism and beyond* (Cambridge: Cambridge University Press).

Vuk-Pavlović, P., (1996) *Filozofija odgoja* (Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada).

Polić, M. (1993) *K filozofiji odgoja*

Polić, M (1997) *Čovjek, odgoj, svijest* (Zagreb: HFD)

Blake, Smeyers, Smith, Standish (2003) *The Blackwell Guide to the Philosophy of Education* (Oxford: Blackwell Publishing)

Bodovna vrijednost predmeta

3

Način polaganja ispita

Usmeni ispit.

INFORMATIČKI MODUL

OBAVEZNI KOLEGIJ:

INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE U OBRAZOVANJU

Okvirni sadržaj predmeta

Prednosti i nedostaci primjene računala u nastavi. Tradicionalni model nastave u odnosu na suvremeni model budućnosti – informacijske tehnologije u obrazovanju. Učenje na daljinu - alati za učenje na daljinu. U vježbama: Praktična primjena i način funkcioniranja sustava za učenje na daljinu. Samostalan rad u odabranom sustavu za učenje na daljinu. PowerPoint: metode oblikovanja i izlaganja PowerPoint prezentacije u pripremi nastavnih jedinica (na temu: informacijske tehnologije u obrazovanju).

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Studenti trebaju naučiti mogućnosti suvremenih sustava za učenje te načine njihove primjene u nastavi.

Oblici izvođenja nastave i način provjere znanja

1 sat predavanja i 1 sat vježvi tjedno. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Dryden, G., Vos, J. *Revolucija u učenju - kako promijeniti način na koji svijet uči*. Educa, Zagreb, 2001.

Marinković, R. *Inteligentni sustavi za poučavanje*. Hrvatska zajednica tehničke kulture, Zagreb, 2004.

Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Bitter, G. G., Pierson, M. E. *Using Technology in the Classroom*. Allyn&Bacon, 2004.

Gardner, H., *Multiple Intelligences: the Theory in Practice*. Basic Books, New York, 1993.

Lee, I. A Research Guide for Students. www.aresearchguide.com, (15. siječnja 2005.)

Porter, L. *Creating the Virtual Classroom: distance learning with the Internet*. Wiley Computer Publishing, New York, 1997.

PowerPoint in the Classroom is produced by ACT360 Media Ltd. in conjunction with Microsoft Corporation. Copyright ACT360 Media Ltd. 1998. www.actden.com/pp/ (15. siječnja 2005.)

Bodovna vrijednost predmeta

Način polaganja ispita

Izrada seminarskog rada. Oblikovanje i izlaganje PowerPoint prezentacije na osnovu napisanog seminarskog rada.

IZBORNI KOLEGIJ:

PRIMJENA RAČUNALA U NASTAVI JEZIKA

Okvirni sadržaj predmeta

Predmet "Primjena računala u nastavi jezika" (eng. Computer-Assisted Language Learning – CALL) predstavlja kombinaciju teorijskih postavki, kriterija za evaluaciju edukativnih programa i praktične primjene informatičke tehnologije. Osim teorije vezane uz razvoj i metodologiju primjene računala u nastavi jezika, uz jezične tehnologije, kriterije za procjenu i uz ulogu multimedijских elemenata, studenti će također razviti praktične vještine vezane uz primjenu računala neovisno o jeziku. Kroz praktičan rad prikazat će se mogućnosti primjene različitih izvora informatičke tehnologije (WWW resursi, edukativni programi za učenje jezika, zabavni softver, autorski alati, alati za obradu jezika, elektronski rječnici, strojno prevođenje) te metode integracije u klasičan oblik nastave. Kroz seminarski rad studenti će imati mogućnost prikazati primjenu informatičke tehnologije u nastavi jezika ili prikazati istraživanje vezano uz evaluaciju edukativnog softvera ili će sudjelovati u izradi web stranica vezanih za primjenu računala u nastavi jezika s integriranim kulturološkim elementima.

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Studenti će steći znanja i vještine te primijeniti odgovarajuće metode u postupcima integracije informatičke tehnologije u nastavu jezika.

Oblici izvođenja nastave i način provjere znanja

1 sat predavanja i 1 sat vježbi tjedno. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Chapelle, Carol. Computer applications for second language acquisition: Foundations for teaching, testing, and research. New York: Cambridge University Press, 2001.

Egbert, J; Hanson-Smith, E. (Eds.) CALL Environments: Research, practice, and critical issues. Alexandria, VA: TESOL, 1999.

Windeatt, S; Hardisty, D; Eastment, D. The Internet: Resource Books for Teachers. Oxford University Press, 2000.

Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Cameron, K. (Ed.) (1999) CALL: Media, Design & Applications. The Netherlands: Swets & Zeitlinger Publishers.

Chapelle, C. (1998) Multimedia CALL: Lessons to be learned from research on instructed SLA. Language Learning and Technology, 2(1), 22-34. LLT 2(1): 22-34.

European Commission Report (2005) The impact of the use of new technologies and the Internet on the teaching of foreign languages and on the role of teachers of a foreign language. (contribution of Graham Davies).

Kern, R.; Warschauer, M. (1997) Theory and practice of network-based language teaching// M.

Levy, M. Computer-assisted language learning: Context and Conceptualization. New York, New York: Clarendon Press.

Seljan, S; Berger, N; Dovedan, Z. (2004) Computer-Assisted Language Learning (CALL).

Proceedings of the 27th International Convention MIPRO.

Warschauer & R. Kern (Eds.) (2000) Network-based language teaching: Concepts and practice. New York: Cambridge University Press.

Warschauer, M. (1996) [Computer-assisted language learning: An introduction](#). // S. Fotos (Ed.)

Multimedia language teaching. Tokyo, Japan: Logos International.

Bodovna vrijednost predmeta

2

Način polaganja ispita

Pismeni ispit u obliku seminarskog rada/ praktična primjena/ usmeni

MODUL
HRVATSKI JEZIK U NASTAVNIČKOJ KOMUNIKACIJI

OBAVEZNI KOLEGIJI:

Predmet se sastoji od tri obavezna kolegija. Pojedini od njih nisu obavezni samo studentima filoloških grupa koji navedene sadržaje slušaju u okviru predmeta koji studiraju. Oni umjesto njih biraju izborne kolegije. HRVATSKI JEZIK ZA NASTAVNIKE

Okvirni sadržaj predmeta

Jezik i jezične djelatnosti. Jezične uloge. Komunikacija kao temeljna jezična uloga. Verbalna i neverbalna komunikacija. Odnos jezika i izvanjezičnoga svijeta. Osnovni jezikoslovni pojmovi i discipline. Funkcionalni i formalni pristup jeziku. Primijenjena lingvistika. Hrvatski jezik u funkciji struke. Jezik i komunikacija u nastavi. Pravogovor. Pravopis. Pregled i služenje hrvatskim jezikoslovnim djelima (gramatike, pravopisi, savjetnici...). Stilovi hrvatskoga standardnoga jezika. Pisane vrste. Nastavnikov govor i čitanje. Predavanje (izlaganje, tumačenje, opisivanje, pripovijedanje, raspravljanje).

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Ovladavanje općim jezikoslovnim pojmovima nužnim za usvajanje znanja o jeziku i znanja o svijetu. Bolje vladanje hrvatskim jezičnim vještinama.

Oblici izvođenja nastave i način provjere znanja

1 sat predavanja i 1 sat seminara tjedno. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

(tri jedinice kao obavezni izvori seminarskoga rada): Babić, Z. (1986) Izlagači i slušači u vremenskom procjepu, *Jezik* 3/33, Zagreb, 7-78. Glovacki-Bernardi, Z. i sur. (2003) *Uvod u lingvistiku*, Zagreb, ŠK, 9-53, 191-249. Jelaska, Z. (2004) *Fonološki opisi hrvatskoga jezika*, Zagreb, HSN, str. 5-26. Katičić, R. (1992) *Novi jezikoslovni ogledi*, Zagreb, Školska knjiga, str. 7-75. Neill, S. (1994) *Neverbalna komunikacija*, Zagreb. Pandžić, V. (2001) *Govorno i pismeno izražavanje u srednjoj školi*, Zagreb. Pavličević-Franić, D. i M. Kovačević (ur.) (2003) *Komunikacijska kompetencija u višejezičnoj sredini II*, Zagreb, Naklada Slap i Sveučilište u Zagrebu, str. 1-191. Silić, J. (1996) Polifunkcionalnost hrvatskoga standardnoga jezika, *Kolo*, Zagreb, Matica hrvatska, 244-248. Škiljan, D. (1994) *Pogled u lingvistiku*, Rijeka, Naklada Benja. Škiljan, D. (1979) *Osnove semiologije komunikacije*, Zagreb, Sveučilište u Zagrebu. Žic Fuchs, M. (1990) Kognitivna semantika: konceptualno prototipne teoretske postavke, Zagreb, *SOL* 10/11, 95-106. Žic Fuchs, M. (1991) *Znanje o jeziku i znanje o svijetu*. Zagreb, *SOL* (str. 5-64)

Bodovna vrijednost predmeta

Način polaganja ispita

Pismeni, ocjena rada i izlaganja.

GOVORNIŠTVO ZA NASTAVNIKE (Govornička teorija i govorničke vještine)*Okvirni sadržaj predmeta*

Opis obilježja monoloških i dijaloških govorničkih vrsta (predavanja, referati, prigodni govori, debate, razgovori, grupno govorno rješavanje problema). Govorničke strategije. Priprema govora s isticanjem formiranja i testiranja središnje misli. Organiziranje govora prema klasičnim kanonima. Govornička argumentacija. Govornička elokvencija, što uključuje i repertoar retoričkih figura i modalnih izraza. Vještina pažljivoga i kritičkoga slušanja. Izvedbena izražajnost. Postizanje govorne glatkoće. Umješna uporaba uzgovornih znakova. Uklanjanje pretjeranoga govornoga straha. Vještina govorenja uz pomoć bilježaka, folija i drugih medija koji se koriste u nastavi, tj. odnos pripremljenoga teksta i govorne izvedbe. Usvajanje pravila slušačkoga i govornoga bontona.

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Osposobiti buduće nastavnike za izrazito govorno zanimanje davanjem sustavnih znanja i uputa za stvaranje vještina radi uspješnijega govornoga djelovanja, međudjelovanja i prenošenja znanja učenicima. Pomoći im da osvijeste izgovorna odstupanja od standarda ili izgovorne mane, te važnost zdravoga i ugodnoga glasa kako bi bili i govorni uzor učenicima. Stoga im se kao izborni kolegij predlaže neki od izbornih kolegija na fonetici koji im mogu pomoći u ovoj govornoj profesiji.

Oblici izvođenja nastave i način provjere znanja

1 sat seminarara i 1 sat vježbi tjedno. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Aristotel (1989) *Retorika*, Zagreb, NaprijedGračani, Đ. (1968) *Temelji govorništva*, Nadbiskupski duhovni stol Škarić, I. (2000) *Temeljci suvremenoga govorništva*, Zagreb, Školska knjigaZadro, I. (ur.) (1999) *Glasoviti govori*, Zagreb, Naklada Zadro

Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Beker, M. (1997) *Kratka povijest antičke retorike*, Artrezor, ZagrebKvintilijan M.F. (1985) *Obrazovanje govornika*, Sarajevo, Veselin Masleša

Bodovna vrijednost predmeta

1,5

Način polaganja ispita

Pismeni ispit i praktična izvedba.

JEZIČNA INTERAKCIJA I JEZIČNI VARIJETETI*Okvirni sadržaj predmeta*

Pragmalingvistički sadržaj: komunikacijsko djelovanje jezikom, različiti oblici komunikacijske interakcije, govorni činovi, funkcije teksta i dr., s posebnim obzirom na vidove jezičnoga djelovanja važne za razrednu situaciju. Sociolingvistički sadržaji: jezik kao odraz određene zajednice koja njime govori i kao sociokulturna pojava, s posebnim obzirom na komunikacijsku kompetenciju pojedinca i zajednice, jezične varijetete i njihovu primjerenost različitim komunikacijskim situacijama.

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija (znanja i vještina). Osvješčivanje mogućnosti i dosega djelovanja jezikom i priprema za što svrhovitiju upotrebu jezika u nastavnoj situaciji.

Oblici izvođenja nastave i način provjere znanja

1 sat seminarara. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Davis, S. (1991) *Pragmatics, A Reader*, Oxford
Gobber, G. (ur.), (1990) *La linguistica pragmatica (Atti convegno)*, Milano
Hudson, R.A. (1980) *Sociolinguistics*, Cambridge University Press
Ivanetić, N. (1994) *Govorni činovi*, Zavod za lingvistiku, Zagreb
Jakobson, Roman (1960/1964/), *Linguistics and Poetics* u: T.A. Sebeok (ur.), *Style in Language*, Cambridge, Massachusetts: The M.I.T. Press, 232-239
Romaine, S. (2000) *Language in Society*, Oxford University Press
Trudgill, P. (1989) *Sociolinguistics*, Penguin Books Ltd.
Z. Glovacki-Bernardi (ur.) (2001), *Uvod u lingvistiku*, Školska knjiga, Zagreb
Wunderlich, D. (ur.) (1972), *Linguistische Pragmatik*, Frankfurt/M.

Bodovna vrijednost predmeta

1,5

Način polaganja ispita

Ispunjenjem seminararskih obaveza..

IZBORNI KOLEGIJI:

GOVORNA PROIZVODNJA

Okvirni sadržaj predmeta

Kolegij *Govorna proizvodnja* usmjeren je na opis govora kao posebnog oblika komunikacijskog procesa te na mehanizme govorne proizvodnje. Opisuje se anatomija i fiziologija govornih organa. Objasnjavaju se upravljačka razina i tri izvršne razine proizvodnje govora (respiracija, fonacija i artikulacija) te njihovi međusobni odnosi. Govor se raslojava na sloj teksta i glasa te dijeli na govorne članke. Posebno se opisuju karakteristike hrvatskog govornog sustava na segmentalnoj (glasnici) i suprasegmentalnoj (prozodija) razini. ***Razvijanje općih i specifičnih kompetencija***

Cilj je pružiti nastavniku obavijesti o mehanizmima govorne proizvodnje, mogućnosti da njihovo djelovanje procjenjuje na vlastitom govoru te da poboljša govor u onim dijelovima koji su nedostatni a isto tako da i u učenikovom govoru otkriva dobre i loše strane govorne proizvodnje te da ga upućuje u načine njihovog poboljšavanja.

Oblici izvođenja nastave i način provjere znanja

1 sat seminarara i 1 sat vježbi tjedno. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Horga, D., (1996.) Obrada fonetskih obavijesti, HFD Zagreb, 11-104 str. Škarić, I. (1991). Fonetika hrvatskoga književnog jezika. U: Babić, Brozović, Moguš, Pavešić, Škarić, Težak: Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika. HAZU i Globus, Zagreb, & 87-275 , & 683-935.

Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Barić, Lončarić, Malić, Pavešić, Peti, Zečević, Znika (1990). Gramatika hrvatskoga jezika. Zagreb, str. 9-46. Malmberg, B. (1974). Fonetika, Svjetlost, Sarajevo. ili Malmberg, B. (1995). Fonetika, IVOR, Zagreb

Bodovna vrijednost predmeta

1,5

Način polaganja ispita

Usmeni ispit.

FONETSKA KOREKCIJA (praktikum iz korekcije izgovora)

Okvirni sadržaj predmeta 1. Teorijski uvod u fonetsku korekciju: Optimale (opće, korektivne), visinske karakteristike glasova, načela fonetske korekcije, o čemu treba voditi brigu prilikom fonetske korekcije, postupci fonetske korekcije, elektroakustička pomagala u fonetskoj korekciji. 2. Praktičan rad: Nakon vrlo kratkog teorijskog dijela prelazi se na praktičan rad – svaki student odabere jedan konkretan izgovorni problem (strani jezici, dijalekti) i ispitanika s kojim radi individualno: najprije pod nadzorom nastavnika, a potom samostalno, s ili bez pomoći elektroakustičkih aparata. Tijekom rada vodi se dnevnik korekcije koji je sastavni dio konačnog rada. Ispitanik se snima prije i poslije korekcije, a poboljšanja se analiziraju u grupi, na kraju semestra. Ocjena se temelji na uspješnosti korekcije, na prezentaciji i na pismenom uratku koji se sastoji od analize greške, dnevnika korekcije, analize postupka korekcije i konačnog rezultata, te materijala koji su u korekciji bili korišteni. ***Razvijanje općih i specifičnih kompetencija***

Osposobiti studente za uočavanje izgovornih grešaka koje treba ispraviti i za samostalan rad na njihovu ispravljanju sa i bez elektroakustičkih aparata.

Oblici izvođenja nastave i način provjere znanja

1 sat seminarara i 1 sat vježbi tjedno. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Zbirka relevantnih članaka i poglavlja (dostupna u knjižnici Odsjeka za fonetiku) Pisani nastavni materijali koji se dobiju uz svaku nastavnu jedinicu.

Bodovna vrijednost predmeta

1,5

Način polaganja ispita

Usmeni ispit.

NJEGA GLASA GOVORNIH PROFESIONALACA ***Okvirni sadržaj predmeta*** Dobit će se upute za pravilnu uporabu glasa u javnom nastavničkom govoru, o vokalnoj njezi i vokalnoj tehnici. Teorijsko znanje na seminaru će se praktički primjenjivati u obliku kratkih izlaganja studenata pred skupinom. Postavljat će se glas svakoga studenta (impostacija), usvojit će se *zaštitni glas*, vježbe ugrijavanja, fonetske vježbe za glas i izgovor, akcent metoda u saniranju disfonija. U kraćim predavanjima izlaganjima iz svoga područja studiranja, studenti će trebati praktički uključiti čimbenike respiracije, fonacije, artikulacije i rezonancije zdravoga glasa. ***Razvijanje općih i specifičnih kompetencija*** Svrha je seminara da studenti usvoje teorijsko znanje o njezi glasa, samostalno usvoje vježbe za prevenciju vokalnoga zamora te da praktički nauče javno govoriti optimalno štedeći glas.

Oblici izvođenja nastave i način provjere znanja

1 sat seminara i 1 sat vježbi tjedno. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Benninger, M., Jacobson, B. H., Johnson, A. F. (1994). *Vocal Arts Medicine - The Care and Prevention of Professional Voice Disorders*. New York, Stuttgart: Thieme Medical Publishers, Georg Thieme Verlag. Berry, C. (1997). *Glumac i glas*. Zagreb: AGM. Škarić, I. (1977). Funkcionalno saniranje disfonija slušanjem. U: Problemi glasa i artikulacije glasova, Savez DDJ i SDS, Beograd, 1977, 197-202. Škarić, I. (ur.). *Govorne poteškoće i njihovo uklanjanje*. Zagreb: Mladost. Poglavlja: Poremećaji glasa, 151-162; Rehabilitacija glasa, 163-176. Škarić, I., Varošaneć - Škarić, G. (1999). Vježbe za glas i izgovor. U *Zbornik Ustvarjalnost v logopediji*, Nova Gorica: Aktiv logopedov Severno primorske regije, Vipava: Center za usposabljanje invalidnih otrok Janka Premrla Vojka, srt. 197-200. ***Popis literature koja se preporučuje kao dopunska***

Gotaas, S., Starr, C. D. (1993). Vocal fatigue among teachers. *Folia phoniatica*, 45, 120-129. Kotby, M. N. (1995). *The Accent method of voice therapy*. San Diego: Singular Publishing Group, Inc. Rantala, L., Paavola, L., Körkkö, P., Vilkmann, E. (1998). Working-day effects on the spectral characteristics of teaching voice. *Folia phoniatica et logop.*, 50, 205-211. Rantala, L., Vilkmann, E. (1999). Relationship between subjective voice complaints and acoustic parameters in female teachers' voices. *Journal of voice*, 13, 4, 484-495. Russell, A., oates, J., Greenwood, K. M. (1998). Prevalence of voice problems in teachers. *Journal of voice*, 12, 4, 467-479. Simberg, S., Laine, A., Sala, E.,

Rönnemaa, A.M. (2000). Prevalence of voice disorders among future teachers. *Journal of voice*, 14, 2, 231-235.

Bodovna vrijednost predmeta

1,5

Način polaganja ispita

ismeni ispit i usmeno izlaganje.

ORTOEPSKE VJEŽBE ***Okvirni sadržaj predmeta*** Uvježbava se pravilan izgovor segmentalnih sastavnica govora kao što su izgovor suglasnika i samoglasnika te suprasegmentalnih prozodijskih čimbenika govora. Razlučuju se pojmovi standarda, prihvaćenog izgovora (RP), razgovornoga stila, organskoga idioma. Usvaja se sustav bilježenja IPA za izgovor glasnika, fonema i alofona, prozodije i dijakritičkih znakova za hrvatski jezik. Uvježbava se izgovor riječi hrvatskoga podrijetla i posuđenica u fonetskim riječima i u povezanom govoru. Nadalje se ispituje sociofonetski odnos prema različitim naglasnim inačicama istih riječi. Također se određuje izgovorni status svakog studenta. ***Razvijanje***

općih i specifičnih kompetencija

Svrha je vježbi da studenti upoznaju, uvježbaju i usvoje prihvaćeni izgovor hrvatskog jezika .

Oblici izvođenja nastave i način provjere znanja

1 sat seminara i 1 sat vježbi tjedno. Znanje se provjerava praktičnim radom.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Brozović, D. (1957/58). O normiranju književnih naglasaka. *Jezik*, 6, 65-72. Landau, E., Lončarić, M., Horga, D., Škarić, I. (1999). Croatian. U *Handbook of the International Phonetic Association*, Cambridge: Cambridge University Press, 66-69. Lončarić, M. i Vukušić, S. (1998). Fonologija. U M. Lončarić (ur.), *Hrvatski jezik*, 75-90, Opole: Uniwersytet Opolski - Instytut Filologii Polskiej. Silić, J. (1997). Razgovorni stil hrvatskoga standardnog jezika. *Kolo*, 4, 483-495. Škarić, I. (1994) Hrvatski jezik danas. *Jezik*, 41, 4, 97-103. Škarić, I. (1999) Sociofonetski pristup standardnom naglašavanju. *Govor*, XV, 2, 117-137. Škarić, I. (2001). Razlikovna prozodija. *Jezik*, 48, 1, 11-19. Škavić, Đ. i Varošaneć - Škarić, G. (1999). Neke osobitosti hrvatskoga naglasnog sustava. *Govor/Speech*, XVI, 1, 25-31. Varošaneć-Škarić, G. (1995). Govorni stilovi u informativnim emisijama. *Govor/Speech*, XII, 1, 71-79. Varošaneć-Škarić, G. (2001). Poželjnost nekih kategorija izografnih naglasnih heterofona. *Govor/Speech*, XVIII, 1, 33-44. Vuletić, D. (1987). *Govorni poremećaji - Izgovor*. Zagreb: Školska knjiga

Popis literature koja se preporučuje kao dopunska

Škarić, I. (1977/78). Pledoaje za govor organski i govor standardni. *Jezik*, 2, 33-42. Škarić, I., Babić, Z., Škavić, Đ., Varošaneć, G. (1987) Silazni naglasci na nepoččetnim slogovima riječi. *Govor/Speech*, 4, 2, 139-151. Škarić, I. (1991) Fonetika hrvatskoga književnog jezika. U: Babić, S. et al. (R. Katičić, ur.) *Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika*, Zagreb: HAZU, Globus, str. poglavlja Izgovor glasnika, 120-146, Govorni dijelovi 281-289, Intonacijska jedinica 309-315, Govorna riječ 315-327, Slog 327-337, Fonemski sloj 337-359.

Bodovna vrijednost predmeta

1,5

Način polaganja ispita

Praktični rad.

DVOJEZIČNOST

Okvirni sadržaj predmeta

Određenje dvojezičnosti; povijesni pregled istraživanja dvojezičnosti; odnos i vrste individualne i društvene dvojezičnosti; dinamika dvojezičnoga razvoja (u prirodnome i institucionaliziranome kontekstu); jezična obrada kod dvojezičnih osoba; međujezični utjecaji u dvojezičnom sustavu; komunikacijska kompetencija dvojezičnih osoba; jednojezični i dvojezični modalitet; prebacivanje koda; odumiranje jezika; odnos dvojezičnosti i spoznaje; dvojezičnost i obrazovanje.

Razvijanje općih i specifičnih kompetencija

Stjecanje uvida u temeljne procese dvojezičnoga razvoja, posebitosti lingvističke i komunikacijske kompetencije dvojezičnih osoba te temeljna pitanja dvojezičnoga obrazovanja.

Oblici izvođenja nastave i način provjere znanja

1 sat predavanja tjedno. Znanje se provjerava ispitom nakon završetka nastave.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Hamers, J., Blanc, M. (2000). *Bilingualism and Bilingualism*. 2nd edition. Cambridge: CUP. Romaine, S. (1995). *Bilingualism*. 2nd edition. Oxford: Blackwell Publishers.

Popis literature potrebne za studij i polaganje ispita

Bialystok, E. (2001). *Bilingualism in Development: Language, Literacy and Cognition*. Cambridge: CUP. Dewaele, J-M., Housen, A., Wei, L. (ur.) (2003). *Bilingualism: Beyond Basic Principles*. Cleeters Clevedon, Buffalo, Toronto, Sydney: Multilingual Matters Ltd. Hakuta, K. (1986). *Mirror of Language: The Debate on Bilingualism*. New York: Basic Books. Nicol, J. L. (ur.) (2001). *One Mind*,

Two Languages: Bilingual Language Processing. Oxford: Blackwell Publishers. Časopis:
Bilingualism: Language and Cognition.

Bodovna vrijednost predmeta

1,5

Način polaganja ispita

Pismeni ispit.